

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI I TEHNOLOGIJE

NACRT PRIJEDLOGA
ZAKONA O AUTORSKOM PRAVU
I SRODNIM PRAVIMA
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Zagreb, rujan 2003.

**PRIJEDLOG ZAKONA
O AUTORSKOM PRAVU I SRODNIM PRAVIMA
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbi članka 2., stavka 4. i članka 68., stavka 4. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Autorsko pravo i srodna prava sada su uređeni Zakonom o autorskom pravu - pročišćeni tekst ("Narodne novine", br. 9/99.) koji obuhvaća Zakon o autorskom pravu ("Narodne novine", br.53/91.) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu ("Narodne novine", br. 58/93.), nadalje Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu ("Narodne novine", br. 76/99.), ispravkom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu ("Narodne novine", br. 127/99.) te Zakonom o izmjeni Zakona o autorskom pravu ("Narodne novine", br. 67/01.), kao i Pravilnikom o stručnim mjerilima za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava ("Narodne novine", br. 37/00.).

Doda li se tome da je Zakon o autorskom pravu ("Narodne novine" br. 53/91.) u velikom dijelu preuzeti Zakon o autorskom pravu ("Službeni list SFRJ", br. 19/78., 24/86. i 21/90.) iz ranije države, jasno je da je to pravno područje uređeno više puta mijenjanim i dopunjavanim zakonom, što je jedan od bitnih razloga potrebe donošenja cjelovitog novog zakona.

Posljednjom novelom, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu ("Narodne novine", br. 76/99.), Zakon je usklađen sa zahtjevima Ugovora o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije – Sporazumom TRIPs, u cijelosti je usklađen s odredbama Međunarodne konvencije za zaštitu umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 12/99.) koje je Republika Hrvatska postala strankom, a čije su odredbe u dotada važećem zakonu bile tek djelomično usklađene te s odredbama Konvencije o distribuciji signala za prijenos programa preko satelita ("Narodne novine" – Međunarodni ugovori, br. 4/94.).

Važeći Zakon sadrži propise iz područja autorskog prava i iz područja srodnih prava, a naziva se «Zakon o autorskom pravu». Ovim Nacrtom

prijedloga Zakona predlaže se i nov naziv «Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima» koji odgovara stvarnom sadržaju Zakona.

Stupanje na snagu dva tzv. *Internet ugovora* Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo - Ugovora o autorskom pravu (stupio na snagu 6. ožujka 2002.) i Ugovora o izvedbama i fonogramima (stupio na snagu 20. svibnja 2002.), a koje je Republika Hrvatska ratificirala ("Narodne novine" – Međunarodni ugovori, br. 6/00.) te obveze koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom o usklađivanju hrvatskog zakonodavstva s *acquis communautaire* upućuju nadalje na nužnost donošenja novog Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima.

Primjena važećih zakonskih propisa o autorskom pravu i srodnim pravima u javnosti je u posljednjih nekoliko godina najviše nailazila na pozornost u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje prava, osobito na kolektivno ostvarivanje prava. Masovan obuhvat korisnika predmeta zaštite od strane udruga za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava, osvijestilo je u javnosti činjenicu da je pitanje zaštite autorskih djela i predmeta zaštite srodnih prava pitanje uređivanja svakodnevnog, neposrednog pravnog i realnog odnosa nositelja autorskih i srodnih prava i korisnika predmeta zaštite. U tom odnosu posebna se pozornost posvećuje pitanju načina utvrđivanja naknada za korištenje predmeta zaštite, osobito kod onih oblika korištenja kod kojih se prava ostvaruju putem udruga za kolektivno ostvarivanje prava. Kako se radi o privatnom pravu, važećim je Zakonom propisano primarno utvrđivanje naknade ugovorom. Sekundarno, ako ugovorom nije utvrđena visina naknade, udruga nositelja prava ima pravo ostvarivati naknadu u visini utvrđenoj svojim općim aktom. Masovnost korištenja predmeta zaštite, u Hrvatskoj kao i svugdje u svijetu, a ujedno i potreba osiguravanja jednakog tretmana jednakim kategorijama korisnika, u najvećem broju slučajeva dovodi do ostvarivanja naknada utvrđenih općim aktom udruge. Iznose naknada utvrđene općim aktom udruge korisnici su često osporavali, no u posljednje tri godine razvilo se u praksi pregovaranje između udruga nositelja prava s jedne strane i korisničkih udruga s druge strane. Pregovori su u većini slučajeva rezultirali kolektivnim sporazumima na temelju kojih se sklapaju pojedinačni ugovori s pojedinačnih korisnicima. Zbog svega opisanog ukazuje se potreba temeljitijeg uređenja dijela zakonskih propisa kako bi se osiguralo ostvarivanje imovinskih prava nositelja s jedne strane, ali i mogućnost korisnika da se u neposrednim pregovorima s nositeljima prava izbore za onu visinu naknada koja je primjerena europskim kriterijima i njihovoj realnoj ekonomskoj snazi. Pri tome je nužno poštovati načelo privatnopravnosti autorskog i srodnih prava, kao i uzeti u obzir postojeće stanje i dosadašnje praktične načine rješavanja ovih pitanja koji su u tekstu gore opisani. Organizacije za kolektivnu zaštitu autorskih i srodnih prava (HDS-ZAMP, HUZIP i HDU) bili su često pod povećalom javnosti zbog sporova koje su vodile s pojedincima i organizacijama koje su odbijale plaćati naknadu. Kontrole njihova rada koje su provedene, posebice ona Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, pokazuje da te organizacije rade sukladno zakonu i na načelima prihvaćenim u Europskoj uniji. Navedene su organizacije članice odgovarajućih međunarodnih udruga koje

su proteklih godina pomagale stručno i financijski njihov rad. Isto tako, sustav zaštite autorskih prava dio je CARDS programa koji se odnosi na Republiku Hrvatsku. Naknade koje su te organizacije propisale u svojim tarifama za slučaj kad s korisnicima nije zaključen poseban ugovor svojom visinom se, u pravilu, kreću među najnižima u Europi. Ustavnosudska kontrola te kontrola Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja koju su inicirali pojedini korisnici također je dala pozitivnu ocjenu rada organizacija za kolektivnu zaštitu autorskih prava. Pri tome je važno istaći kako stanje zaštite autorskih prava nije na zadovoljavajućoj razini. Masovnost tzv. piratstva kompjutorskih programa, glazbenih CD-ova, videa i masovno neplaćanje autorskih naknada organizacijama za kolektivnu zaštitu, ozbiljno ugrožavaju, ne samo egzistenciju autora i drugih nositelja autorskih i srodnih prava, već i poziciju Republike Hrvatske u odnosu na važeće međunarodne ugovore.

Napokon, i Hrvatski sabor već je tijekom 2001. i 2002. godine raspravljajući o prijedlozima za parcijalnu, odnosno fragmentarnu izmjenu važećeg Zakona, prihvatio stav Ministarstva znanosti i tehnologije, kao i Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo da je nužno donošenje cjelovitog, novog Zakona koji se ovdje predlaže.

Zakon je temeljito pripreman, uz ostalo i radom radnih skupina i više podskupina za pojedina područja, čime je u fazi pripreme izrade Nacrta prijedloga Zakona ostvareno i uključivanje javnosti u proces usklađivanja zakona, kao jedan od proklamiranih principa rada na harmonizaciji hrvatskih pravnih propisa s pravnom stečevinom - *acquis communautaire* EZ-a.

2. Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Kao dio međunarodnog privatnog prava, autorsko pravo i srodna prava, sastavnice pravnog područja intelektualnog vlasništva, imaju naglašeno međunarodnopravno obilježje. Za zakon s tog pravnog područja bitna je usklađenost s međunarodno-pravnim propisima. To je ujedno i prvo, osnovno pitanje koje se ovim Zakonom treba potpuno i cjelovito urediti.

Stoga se dalje navode međunarodne konvencije i ugovori koji se odnose na područje autorskog prava i srodnih prava, a kojih je Republika Hrvatska stranka-ugovornica:

1. Bernska konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 12/93., 3/99. i 11/99.) – skraćeno: *Bernska konvencija*;

2. Univerzalna konvencija o autorskom pravu prema izvornom tekstu («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 12/93. i 3/99.) – skraćeno: *Univerzalna konvencija-Ženeva*;

3. Univerzalna konvencija o autorskom pravu revidirana u Parizu (1971.) - («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 12/93. i 3/99.) – skraćeno: *Univerzalna konvencija-Pariz*;

4. Konvencija o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 12/93. i 3/99.) – u daljem tekstu ove Ocjene kao i u obrazloženjima navodi se -skraćeno: *Konvencija o osnivanju WIPO*;

5. Međunarodna konvencija za zaštitu umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju - («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 12/93. i 3/99.) – skraćeno: *Rimska konvencija*;

6. Konvencija o distribuciji signala za prijenos programa preko satelita («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 4/94.) – skraćeno: *Satelitska konvencija*;

7. Konvencija o zaštiti proizvođača fonograma od neodobrenog umnožavanja njihovih fonograma («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 12/99.) – skraćeno: *Fonogramska konvencija*;

8. Ugovor o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva Svjetske trgovinske organizacije – skraćeno: *Sporazum TRIPS*;

9. Ugovor o autorskom pravu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 6/00.) – skraćeno: *WIPO Ugovor o autorskom pravu*;

10. Ugovor o izvedbama i fonogramima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo («Narodne novine» - Međunarodni ugovori, br. 6/00.) – skraćeno: *WIPO Ugovor o izvedbama i fonogramima*.

Ovim Zakonom nadalje treba ispuniti i obveze što proistječu iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (u daljnjem u tekstu: *Sporazum*). Područje intelektualnog vlasništva, kojega su bitni dijelovi autorsko pravo i srodna prava, uređeno je odredbama članaka 42. i 71. te dodatkom VIII. *Sporazuma*.

Prema odredbama iz članka 71. *Sporazuma*, Republika Hrvatska obvezna je, najkasnije do početka 2005. godine zajamčiti razinu zaštite intelektualnog vlasništva sličnu razini koja postoji u Europskoj zajednici (dalje skraćeno EZ), uključujući i učinkovita sredstva za provedbu tih prava. Prvi korak ka ispunjenju te obveze je donošenje zakona usklađenog s pravnom stečevinom EZ-a - *acquis communautaire*.

Planom provedbe *Sporazuma* Državni zavod za intelektualno vlasništvo je do kraja prosinca 2002. bio dužan izraditi analizu stupnja usklađenosti zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom EZ-a - *acquis communautaire*.

Predmet analize bio je radni nacrt ovog prijedloga Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima kao mjera broj 239. Analiza je iskazala visoki

stupanj usklađenosti, odgovarajući statusu države koja još nije članica EZ-a, pa se u nastavku navodi pravna stečevina EZ-a u području autorskog prava i srodnih prava (sekundarni izvori) s kojima se ostvaruje usklađivanje ovim Zakonom.

To su sljedeće Direktive Europskog parlamenta i Vijeća:

- Direktiva Vijeća 91/250/EEC od 14. svibnja 1991. o zakonskoj zaštiti računalnih programa (*Council Directive 91/250/EEC of 14 May 1991 on the legal protection of computer programs*) - *Official Journal L 122*, 17/05/1991 – skraćeno: *Direktiva o zaštiti računalnih programa*);
- Direktiva Vijeća 92/100/EEC od 19. studenoga 1992. koja se odnosi na pravo iznajmljivanja i pravo posudbe te na određena prava srodna autorskom pravu u području intelektualnog vlasništva (*Council Directive 92/100/EEC of 19 November 1992 on rental right and lending right and on certain rights related to copyright in the field of intellectual property*) - *Official Journal L 346*, 27/11/1992 – skraćeno: *Direktiva o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*);
- Direktiva Vijeća 93/83/EEC od 27. rujna 1993. o koordinaciji nekih pravila koja se odnose na autorsko pravo i srodna prava primjenljivih na satelitsku radiodifuziju i kabelsku retransmisiju (*Council Directive 93/83/EEC of 27 September 1993 on the coordination of certain rules concerning copyright and rights related to copyright applicable to satellite broadcasting and cable retransmission*) - *Official Journal L 248*, 06/10/1993 – skraćeno: *Direktiva o satelitskoj radiodifuziji i kabelskom reemitiranju*);
- Direktiva Vijeća 93/98/EEC od 29. listopada 1993. kojom se harmonizira rok zaštite autorskog prava i nekih srodnih prava (*Council Directive 93/98/EEC of 29 October 1993 harmonizing the term of protection of copyright and certain related rights*) - *Official Journal L 290*, 24/11/1993 – skraćeno: *Direktiva o harmonizaciji roka zaštite*);
- Direktiva 96/9/EC Europskog Parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 1996. o zakonskoj zaštiti baza podataka (*Directive 96/9/EC of the European Parliament and of the Council of 11 March 1996 on the legal protection of databases*) - *Official Journal L 077*, 27/03/1996 – skraćeno: *Direktiva o zaštiti baza podataka*);
- Direktiva 2001/29/EC Europskog Parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o harmonizaciji određenih aspekata autorskog prava i srodnih prava u informatičkom društvu (*Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society*) - *Official Journal L 167*, 22/06/2001 skraćeno: *Direktiva o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*);

- Direktiva 2001/84/EC Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o pravu slijeđenja u korist autora izvornika umjetničkog djela (*Directive 2001/84/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 on the resale right for the benefit of the author of an original work of art*) - Official Journal L 272 , 13/10/2001 skraćeno: *Direktiva o pravu slijeđenja*).

Usklađivanjem s navedenim međunarodnim ugovorima i Direktivama EZ-a u ovom Zakonu se uz prava autora na njihovim djelima iz područja književnosti, znanosti i umjetnosti, prava umjetnika izvođača na njihovim izvedbama, prava proizvođača fonograma na njihovim fonogramima i prava organizacija za radiodifuziju na njihovim emitiranjima, posebno uređuju i prava filmskih producenata na njihovim videogramima, prava nakladnika na njihovim izdanjima te prava proizvođača baza podataka na njihovim bazama podataka. Pojedine novine u uređivanju navedenih prava posebno se navode u obrazloženjima zakonskih članaka.

Ovim se Zakonom, neovisno o međunarodnim ugovorima i pravnoj stečevini EZ-a, kojima područje kolektivnog ostvarivanja prava nije dosada posebno regulirano, podrobnije i temeljitije od sadašnjih zakonskih rješenja uređuju odnosi korisnika predmeta zaštite i udruga za kolektivno ostvarivanje prava. Pri izradi tog dijela zakona uzor se pronalazi u dosadašnjem zakonodavstvu i praksi, kao i u zakonskim rješenjima drugih država, članica EZ ili kandidata za članstvo u EZ.

Zakon uređuje kolektivno ostvarivanje prava kao specijaliziranu djelatnost udruge za kolektivno ostvarivanje prava koja takvu djelatnost može obavljati samo na temelju posebnog odobrenja nadležnog Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, uz udovoljavanje traženim zahtjevima.

Zakon se opredjeljuje određenju koje preteže u zakonodavstvima najvećeg broja zemalja svijeta a kao načelo je prihvaćeno u svim zemljama članicama EZ ili kandidatima za članstvo u EZ, da samo jedna udruga može ostvarivati prava koja se odnose na pojedinu vrstu nositelja autorskog prava odnosno srodnih prava. Odobrenje će se, uz ispunjavanje traženih zahtjeva, izdati onoj udruzi koja ima najveći broj punomoći nositelja prava, ubrajajući i one punomoći koje stječe putem stranih udruga s kojima postoje ugovori o uzajamnom zastupanju.

Određivanje naknada za korištenje predmeta zaštite autorskog prava odnosno srodnih prava zadržava se na području ugovornog prava kao dijela obveznog prava. U nedostatku ugovora između udruga za kolektivno ostvarivanje prava i pojedinog korisnika ili udruga za kolektivno ostvarivanje prava i udruga korisnika ili njihove komore, primijenit će se sustav kod kojega je naknada utvrđena općim aktom udruge za ostvarivanje prava. Da bi se u budućnosti izbjegla osporavanja iznosa naknada od strane korisnika i zamijenilo dugotrajno pregovaranje, u postupku utvrđivanja naknada općim aktom udruge za kolektivno ostvarivanje osigurava se i sudjelovanje korisničkih asocijacija. Istodobno, da bi se osiguralo poštivanje načela privatnopravnosti autorskog prava, ali se osigurala i svojevrсна stručna

kontrola nad postupkom utvrđivanja naknada općim aktom udruge, predviđa se kao novina u postupku utvrđivanja naknada općim aktom udruge stručna pomoć stručnog tijela – Vijeća stručnjaka. Institut Vijeća stručnjaka pojavljuje se u određenom broju zemalja, a odgovara i zahtjevu *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kablskom reemitiranju*.

Također se predviđa inspekcijski nadzor Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo nad radom udruga za kolektivno ostvarivanje prava.

Zakon detaljno uređuje i područje zaštite autorskog prava i srodnih prava u slučaju povrede, usklađeno s kaznenopravnim i prekršajnim sustavom Republike Hrvatske.

Zakonom se također posebnom glavom uređuje i područje primjene Zakona obzirom na međunarodno-pravni karakter autorskog prava i srodnih prava.

Prijelaznim i završnim odredbama utvrđuju se pravila o primjeni ovog Zakona koja su također usklađena s međunarodnim ugovorima i pravnom stečevinom EZ-a.

3. Posljedice koje će proisteci donošenjem Zakona

Donošenjem predloženog Zakona Republika Hrvatska imat će moderan Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima, obzirom da je u njega ugrađeno i niz odredbi usklađenih s najnovijim međunarodnim ugovorima i Direktivama EZ-a. Svoje zakonodavstvo s *Direktivom o harmonizaciji prava u informatičkom društvu* još nisu uskladile ni sve članice Europske Zajednice, a Hrvatska od svih europskih zemalja pa i članica EZ prva usklađuje zakon s *Direktivom o pravu slijeđenja*.

Komentar prijedloga ovog Zakona (koji se nalazi u Ministarstvu znanosti i tehnologije i na zahtjev se može dati na uvid) izradila je dr. Silke von Lewinski s Max Planck Instituta za inozemno i međunarodno pravo intelektualnog vlasništva i pravo tržišnog natjecanja iz Münchena. Sve primjedbe i prijedlozi ove međunarodno priznate stručnjakinje, osobito za pitanja implementacije Direktiva EU na području intelektualnog vlasništva, uvršteni su u ovaj Zakon. Ocjena dr. Lewinski o ovom Zakonu je dana s motrišta njegove usklađenosti s Direktivama EU kao i relevantnim međunarodnim autorskopравnim zakonodavstvom. Dodatno, analiza ovog prijedloga Zakona, kao i svi prijedlozi i primjedbe dr. Lewinski rađeni su na temelju primjera iz komparativnih zakonodavstava, te njenog bogatog iskustva u implementaciji Direktiva u drugim europskim zemljama, kao i na temelju općenite sistematike i sličnih općih kriterija.

U ranijoj fazi rada, radni tekst Nacrta ovog prijedloga Zakona bio je upućen u WIPO (Svjetsku organizaciju za intelektualno vlasništvo) na ocjenu usklađenosti s međunarodnim konvencijama i ugovorima, napose s *WIPO Ugovorom o autorskom pravu* i *WIPO Ugovorom o izvedbama i fonogramima*

koji su stupili na snagu 2002. godine. Mišljenje je dao dr. Jorgen Blomqvist, direktor Odjela za Autorsko pravo WIPO-a, priznati stručnjak na tom području. Primjedbe dr. Blomqvista su prihvaćene i ugrađene u ovaj tekst Zakona. Pisano mišljenje dr. Blomqvista u ime Odjela za autorsko pravo WIPO-a i komentar neovisnog stručnjaka dr. Mihe Trampuža, priznatog eksperta za Direktive EZ-a (koji je bio konzultantom nizu tranzicijskih, napose baltičkih država) pri usklađivanju njihova zakonodavstva s *acquis communautaire*, nalazi se u Ministarstvu znanosti i tehnologije i na zahtjev se mogu dati na uvid.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona neće biti potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu.

IV. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Odredbama članaka 159. i 161. Poslovnika Hrvatskog Sabora («Narodne novine» broj 62/02) predviđena je mogućnost da zakon može biti donesen po hitnom postupku ukoliko to, između ostalog, zahtijevaju osobito opravdani državni razlozi. Imajući u vidu da ovaj prijedlog Zakona predstavlja usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske Unije te da je donošenje istog predviđeno Planom provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

I. UVODNE ODREDBE

Predmet Zakona

Članak 1.

Ovaj Zakon uređuje:

1. autorsko pravo – pravo autora na njihovim djelima iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja;
2. srodna prava:
 - a) prava umjetnika izvođača na njihovim izvedbama;
 - b) prava proizvođača fonograma na njihovim fonogramima;
 - c) prava filmskih producenata (proizvođača videograma) na njihovim videogramima;
 - d) prava organizacija za radiodifuziju na njihovim emitiranjima;
 - e) prava nakladnika na njihovim izdanjima;
 - f) prava proizvođača baza podataka na njihovim bazama podataka;
3. ostvarivanje (individualno i kolektivno) autorskog prava i srodnih prava;
4. zaštitu autorskog prava i srodnih prava u slučaju povrede;
5. područje primjene Zakona.

Autorsko pravo i srodna prava

Članak 2.

(1) Autorsko pravo pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja stvori autorsko djelo.

(2) Pravo umjetnika izvođača pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja izvede djelo iz književnog ili umjetničkog područja ili izražaje folklora.

(3) Nositeljem drugih srodnih prava može biti svaka fizička i pravna osoba ako zakonom nije drukčije određeno.

(4) Autorsko pravo i srodna prava mogu se protiv volje njihovih nositelja ograničiti samo pod pretpostavkama i na način određen zakonom.

Objavljivanje, izdavanje, javnost i javno korištenje

Članak 3.

(1) Autorsko djelo ili predmet srodnog prava smatra se objavljenim ako je učinjeno pristupačnim javnosti uz pristanak nositelja prava.

(2) Autorsko djelo ili predmet srodnog prava smatra se izdanim ako su uz pristanak nositelja prava primjerci toga autorskoga djela odnosno predmeta srodnog prava ponuđeni javnosti ili stavljeni u promet u količini koja zadovoljava razumne potrebe javnosti.

(3) Javnost, po ovom Zakonu, označava veći broj osoba koje su izvan uobičajenog užeg kruga osoba usko povezanih rodbinskim ili drugim osobnim vezama.

(4) Javnim korištenjem autorskog djela smatra se svako korištenje autorskog djela i predmeta zaštite srodnih prava koje je pristupačno javnosti ili korištenje u prostoru koji je pristupačan pripadnicima javnosti, kao i omogućavanje pripadnicima javnosti pristupa autorskom djelu i predmetima srodnih prava u vrijeme i na mjestu koje sami odaberu.

Odnos između autorskog prava i srodnih prava

Članak 4.

(1) Zaštita srodnih prava, po ovom Zakonu, ostavlja netaknutom i ni na koji način ne utječe na zaštitu autorskog prava. Ni jedna odredba ovog Zakona o zaštiti srodnih prava ne smije se tumačiti tako da šteti zaštiti autorskog prava. Ostvarivanje prava umjetnika izvođača na priopćavanje javnosti fiksiranih izvedbi iz članka 125. točka 4. alineja 2. ne može štetiti ostvarivanju autorskog prava.

(2) Odredbe iz ovoga Zakona o definicijama pojedinih autorskih imovinskih prava kao i pravo na naknadu za reproduciranje autorskog djela za privatno ili drugo vlastito korištenje te pravo na naknadu za javnu posudbu, iznimke i ograničenja autorskih prava, početak tijeka i učinci isteka rokova trajanja autorskog prava, autorsko pravo u pravnom prometu te odnos autorskog prava i prava vlasništva vrijede na odgovarajući način i za srodna prava, ako za njih nije što posebno određeno ili ne proizlazi iz njihove pravne naravi.

II. AUTORSKO PRAVO

P o g l a v l j e 1.

PREDMETI

Autorsko djelo

Članak 5.

(1) Autorsko djelo je originalna intelektualna tvorevina iz književnog, znanstvenog i umjetničkog područja koja ima individualni karakter, bez obzira na način i oblik izražavanja, vrstu, vrijednost ili namjenu ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Autorska djela jesu osobito:

- jezična djela (pisana djela, govorna djela, računalni programi);
- glazbena djela, s riječima ili bez riječi;
- dramska i dramsko-glazbena djela;
- koreografska i pantomimska djela;
- djela likovne umjetnosti (s područja slikarstva, kiparstva i grafike), bez obzira na materijal od kojega su načinjena, te ostala djela likovnih umjetnosti;
- djela arhitekture
- djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna;
- fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom;
- audiovizualna djela (kinematografska djela i djela stvorena na način sličan kinematografskom stvaranju);
- kartografska djela;
- prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi skice, tablice i dr.

(3) Predmet autorskog prava može biti svako autorsko djelo osim onoga koje to ne može biti po svojoj naravi kao i onog za koje je odredbama ovog Zakona određeno da ne može biti predmetom autorskog prava.

(4) Predmet autorskog prava je autorsko djelo u cjelini, uključujući i nedovršeno autorsko djelo, naslov te dijelovi autorskog djela koji udovoljavaju pretpostavkama iz stavka 1. ovog članka.

(5) Naslov autorskog djela koji ne udovoljava pretpostavkama da bi bio predmet autorskog prava, a koji je već korišten za neko autorsko djelo, ne može se koristiti za djelo iste vrste ako bi mogao izazvati zabunu o autoru.

Prerade

Članak 6.

(1) Prijevodi, prilagodbe, glazbene obrade i druge prerade autorskog djela, koje su originalne intelektualne tvorevine individualnog karaktera, zaštićene su kao samostalna autorska djela.

(2) Prijevodi službenih tekstova iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva zaštićeni su osim ako su učinjeni radi službenog informiranja javnosti i kao takvi objavljeni.

(3) Odredbe iz stavka 1. ovoga članka ne utječu na prava autora djela koja su prerađena.

Zbirke i baze podataka

Članak 7.

(1) Zbirke samostalnih autorskih djela, podataka ili druge građe kao što su enciklopedije, zbornici, antologije, baze podataka i sl., koje prema izboru ili rasporedu sastavnih elemenata čine vlastite intelektualne tvorevine njihovih autora, zaštićene su kao takve.

(2) Zaštita koju uživa zbirka iz stavka 1. ovoga članka ne proteže se na njezin sadržaj i ni na koji način ne utječe na prava koja postoje na autorskim djelima i predmetima srodnih prava uvrštenim u tu zbirku.

(3) Baze podataka, po ovom Zakonu, jesu zbirke uređene po određenom sustavu ili metodi, čiji su elementi pojedinačno pristupačni elektroničkim ili drugim sredstvima.

(4) Zaštita koja je ovim Zakonom predviđena za baze podataka ne odnosi se na računalne programe koji su korišteni za izradu ili rad baza podataka pristupačnih elektroničkim sredstvima.

Nezaštićene tvorevine

Članak 8.

(1) Predmetom autorskog prava su izražaji, a ne ideje, postupci, metode rada ili matematički koncepti kao takvi.

(2) Nisu predmetom autorskog prava:

1. otkrića, službeni tekstovi iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva (zakoni, uredbe, odluke, izvješća, zapisnici, sudske odluke, standardi i sl.) i druga službena djela, kao i njihove zbirke, koja su objavljena radi službenog informiranja javnosti;

2. dnevne novosti i druge vijesti koje imaju karakter običnih medijskih informacija;

P o g l a v l j e 2.

AUTORI

Autor

Članak 9.

(1) Autor djela je fizička osoba koja je autorsko djelo stvorila.

(2) Autoru pripada autorsko pravo na njegovu autorskom djelu činom samog stvaranja autorskog djela.

Autori sastavljenih djela

Članak 10.

(1) Ako dva ili više autora sastavi svoja stvorena autorska djela radi njihova zajedničkog korištenja, svaki od autora zadržava autorsko pravo na svojem autorskom djelu.

(2) Međusobni odnosi autora sastavljenih djela uređuju se ugovorom. Ako ugovorom ili pravilima iz članka 167., stavka 1. nije drukčije određeno smatra se da svi autori sastavljenog djela imaju pravo na jednaki udio u naknadi za korištenje tog sastavljenog djela.

Koautori

Članak 11.

(1) Koautori djela su osobe koje su zajedničkim radom stvorile autorsko djelo, a čijim se doprinosima ne može samostalno koristiti.

(2) Koautorima pripada zajedničko autorsko pravo na stvorenom autorskom djelu, tako da svakome pripada dio tog autorskog prava računski određen razmjerno prema cijelom autorskom pravu (koautorski dio).

(3) U sumnji koliki su koautorski dijelovi smatra se da su jednaki.

(4) Za objavljivanje, korištenje te za izmjenu njihovoga djela potreban je pristanak svih koautora. Pojedini koautor ne može uskratiti svoj pristanak iz razloga koji je protivan načelu savjesnosti i poštenja, ni poduzimati bilo koju radnju koja neopravdano šteti ili bi mogla štetiti zakonitim interesima ostalih koautora. Ako se ne postigne suglasnost svih koautora o objavljivanju, korištenju ili izmjeni njihovoga djela odluku o tome će donijeti sud na zahtjev bilo kojeg od koautora.

(5) Udio pojedinog koautora u koristima ostvarenim korištenjem njihovoga djela određuje se razmjerno njegovom koautorskom dijelu, ako ugovorom kojim se uređuju njihovi međusobni odnosi nije drukčije određeno.

Presumpcija autorstva i ostvarivanje autorskog prava kad autor nije poznat

Članak 12.

(1) Autorom se smatra osoba čije je ime, pseudonim, umjetnički znak ili kod na uobičajen način označen na primjercima autorskog djela ili pri objavi autorskog djela, dok se ne dokaže suprotno.

(2) Ako autor nije poznat niti se može odrediti po odredbi stavka 1. ovoga članka, smatra se da je autorsko pravo ovlašten ostvarivati:

1. za izdano djelo - nakladnik koji je autorsko djelo zakonito izdao;
2. za objavljeno, ali neizdano djelo - osoba koja je autorsko djelo zakonito objavila.

(3) Otkrivanjem identiteta autora prestaju se primjenjivati odredbe iz stavka 2. ovoga članka, a nakladnik odnosno osoba koja je autorsko djelo objavila dužna je autoru predati imovinske koristi stečene ostvarivanjem njegova prava prema pravilima o pravnom položaju poštenog posjednika koji mora stvar predati njenom vlasniku, ako ugovorom nije drukčije određeno.

P o g l a v l j e 3.

SADRŽAJ AUTORSKOG PRAVA

Sadržaj prava

Članak 13.

(1) Autorsko pravo sadržava moralna prava autora, imovinska prava autora i druga prava autora.

(2) Autorskim pravom štite se osobne i duhovne veze autora s njegovim autorski djelom (moralna prava autora), imovinski interesi autora u pogledu njegovog autorskog djela (imovinska prava autora) i ostali interesi autora u pogledu njegovog autorskog djela (druga prava autora).

(3) Za svako korištenje autorskog djela autoru pripada naknada, ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno.

3.1. Moralna prava autora

Pravo prve objave

Članak 14.

(1) Autor ima pravo odrediti hoće li, kada, gdje, kako i pod kojim uvjetima njegovo autorsko djelo biti prvi put objavljeno.

(2) Do objave autorskoga djela autor ima pravo na otkrivanje javnosti sadržaja ili opisa svojega autorskoga djela.

Pravo na priznanje autorstva

Članak 15.

(1) Autor ima pravo biti priznat i označen kao autor djela.

(2) Osoba koja javno koristi autorsko djelo dužna je pri svakom korištenju naznačiti autora, osim ako autor u pisanom obliku izjavi da ne želi biti naveden ili ako način pojedinog javnog korištenja autorskog djela onemogućava navođenja autora.

Pravo na poštivanje autorskog djela i čast ili ugled autora

Članak 16.

Autor ima pravo usprotiviti se deformiranju, sakaćenju i sličnoj izmjeni svojega autorskog djela, te uništenju kao i svakom korištenju autorskog djela na način koji ugrožava njegovu čast ili ugled.

Pravo pokajanja

Članak 17.

(1) Autor ima pravo opozvati pravo na iskorištavanje njegovog autorskog djela, i njegovo daljnje korištenje, uz popravljavanje štete korisniku toga prava, ako bi daljnje korištenje štetilo njegovoj časti ili ugledu. To pravo imaju i autorovi nasljednici ako je to autor odredio oporukom, ili dokažu da je autor za života ovlašteno pokušao ostvariti to pravo ali je bio spriječen.

(2) Opoziv iz stavka 1. ovoga članka ima učinak od dana kad autor položi osiguranje za naknadu štete iz stavka 3. ovoga članka.

(3) Korisnik prava na iskorištavanje autorskog djela dužan je, u roku od tri mjeseca od dana primitka izjave o opozivu iz stavka 1. ovoga članka, priopćiti autoru iznos nepokrivenih troškova koje je imao pripremajući korištenje njegova autorskog djela do dana primitka te izjave. Ako korisnik prava na iskorištavanje autorskog djela to ne učini, izjava o opozivu ima učinak istekom roka iz ovog stavka.

(4) Ako autor u roku od deset godina od ostvarenja prava pokajanja odluči da se autorsko djelo u pogledu kojega je ostvario pravo pokajanja može ponovno koristiti, dužan je pravo iskorištavanja najprije ponuditi onomu čije je pravo opozvao pod prvotnim uvjetima.

(5) Autor se ne može odreći prava pokajanja.

(6) Odredbe iz ovoga članka ne primjenjuju se na elektroničke baze podataka i računalne programe.

3.2. Imovinska prava autora

Općenito

Članak 18.

Autor ima isključivo pravo sa svojim autorskim djelom i koristima od njega činiti što ga je volja, te svakog drugog od toga isključiti, ako zakonom nije drukčije određeno. To pravo obuhvaća, osobito:

- pravo reproduciranja (pravo umnožavanja);
- pravo distribucije (pravo stavljanja u promet);
- pravo priopćavanja autorskog djela javnosti;

- pravo prerade.

Reproduciranje

Članak 19.

(1) Pravo reproduciranja je isključivo pravo izrade autorskog djela u jednom ili više primjeraka, u cijelosti ili u dijelovima, izravno ili neizravno, privremeno ili trajno, bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku. Pravo reproduciranja uključuje i fiksiranje kojim se pojmom označava utvrđivanje autorskog djela na materijalnu ili drugu odgovarajuću podlogu.

(2) Autorsko djelo se reproducira i fiksira, osobito, grafičkim postupcima, fotokopiranjem i drugim fotografskim postupcima kojima se postiže isti učinak, zvučnim ili vizualnim snimanjem, građenjem odnosno izvedbom djela arhitekture, pohranom autorskog djela u elektroničkom obliku, fiksiranjem autorskog djela prenošenog kompjutorskom mrežom na materijalnu podlogu.

Distribucija i iznajmljivanje

Članak 20.

(1) Pravo distribucije je isključivo pravo stavljanja u promet izvornika ili primjeraka autorskog djela prodajom ili na koji drugi način te njihova nuđenja javnosti u tu svrhu.

(2) S prvom prodajom ili drugim prijenosom vlasništva nad izvornikom ili primjercima autorskog djela na području Republike Hrvatske, od strane nositelja prava ili uz njegov pristanak, iscrpljuje se pravo distribucije u pogledu tog izvornika odnosno tih primjeraka autorskog djela za područje Republike Hrvatske. Iscrpljenjem prava distribucije ne prestaje pravo iznajmljivanja autorskog djela, pravo autora da odobri ili zabrani izvoz ili uvoz izvornika ili primjeraka djela u određenu državu, kao i pravo na naknadu za javnu posudbu djela prema članku 33. ovog Zakona. U pogledu zbirki iscrpljenje prava distribucije se odnosi samo na daljnju prodaju.

(3) Iznajmljivanje, po ovom Zakonu, označava davanje na korištenje izvornika ili primjeraka djela u ograničenom razdoblju, radi ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi.

(4) Pravo iznajmljivanja autorskog djela, po ovom Zakonu, ne odnosi se na izgrađena djela arhitekture i djela primijenjenih umjetnosti.

(5) Autor koji svoje pravo iznajmljivanja prepusti proizvođaču fonograma ili filmskom producentu, ili kojoj drugoj osobi, zadržava pravo na primjerenu naknadu za iznajmljivanje svojeg autorskog djela. Autor se ne može odreći prava na tu primjerenu naknadu. Naknadu za iznajmljivanje

dužna je plaćati osoba koja iznajmljuje autorsko djelo.

Priopćavanje autorskog djela javnosti

Članak 21.

Autor ima isključivo pravo priopćavanja autorskog djela javnosti. To pravo obuhvaća, osobito:

- pravo javnog izvođenja;
- pravo javnog prikazivanja scenskih djela;
- pravo javnog prenošenja;
- pravo javnog priopćavanja fiksiranog djela;
- pravo javnog prikazivanja;
- pravo radiodifuzijskog emitiranja;
- pravo radiodifuzijskog reemitiranja;
- pravo javnog priopćavanja radiodifuzijskog emitiranja;
- pravo stavljanja na raspolaganje javnosti.

Javno izvođenje

Članak 22.

Pravo javnog izvođenja je isključivo pravo priopćavanja javnosti:

1. djela iz područja književnosti ili znanosti njegovim čitanjem ili recitiranjem uživo (pravo javnog recitiranja);
2. glazbenog djela njegovim izvođenjem uživo (pravo javne glazbene izvedbe).

Javno prikazivanje scenskih djela

Članak 23.

Pravo javnog scenskog prikazivanja isključivo je pravo priopćavanja javnosti dramskog, dramsko-glazbenog, koreografskog ili pantomimskog djela njegovim scenskim prikazivanjem uživo.

Javno prenošenje

Članak 24.

Pravo javnog prenošenja je isključivo pravo da se recitacija, glazbena izvedba ili scensko prikazivanje autorskog djela priopći javnosti koja se nalazi izvan prostora u kojemu se autorsko djelo uživo recitira, izvodi ili scenski prikazuje, putem zvučnika, ekrana ili bilo kojeg drugog tehničkog uređaja.

Javno priopćavanje fiksiranog djela

Članak 25.

Pravo javnog priopćavanja fiksiranog autorskog djela isključivo je pravo priopćavanja javnosti zvučno ili vizualno snimljenog autorskog djela s podloge na koju je fiksirano.

Javno prikazivanje

Članak 26.

Pravo javnog prikazivanja isključivo je pravo priopćavanja javnosti djela likovnih umjetnosti, arhitekture, primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna, fotografskog ili audiovizualnog djela, te kartografskog djela ili prikaza znanstvene ili tehničke prirode, pomoću tehničkih uređaja.

Radiodifuzijsko emitiranje

Članak 27.

(1) Pravo radiodifuzijskog emitiranja isključivo je pravo priopćavanja autorskog djela javnosti pomoću radijskih ili televizijskih programskih signala koji su namijenjeni prijemu za javnost, bežično (uključujući satelit) ili putem žica (uključujući kabel i mikrovalni sustav).

(2) Satelit, za potrebe ovoga Zakona, je svaki satelit koji radi na frekvencijskim područjima rezerviranim za radiodifuzijsko emitiranje signala namijenjenih prijemu javnosti ili zatvorenoj osobnoj komunikaciji. Ako se radi o zatvorenoj osobnoj komunikaciji uvjeti za osobni prijam signala moraju biti usporedivi s onima za prijam signala za javnost.

(3) Priopćavanje javnosti preko satelita iz stavka 1. ovoga članka postoji kada se, pod kontrolom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju, programski signali namijenjeni prijemu za javnost odašilju u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi prema satelitu i od satelita prema zemlji.

(4) Kada su programski signali iz stavka 2. ovoga članka kodirani, priopćavanje se smatra obavljenim ako je od strane organizacije za radiodifuziju ili uz njezin pristanak javnosti pružena mogućnost opskrbe sredstvima za dekodiranje tih signala.

Radiodifuzijsko reemitiranje

Članak 28.

Pravo radiodifuzijskog reemitiranja isključivo je pravo da se autorsko djelo emitirano radiodifuzijom istodobno u neizmijenjenom obliku i u cijelosti priopći javnosti:

1. kada to priopćavanje obavlja druga organizacija za radiodifuziju, a ne ona koja je autorsko djelo izvorno emitirala;
2. kada se priopćavanje obavlja kabelskim ili mikrovalnim sustavom (kabelska retransmisija).

Javno priopćavanje radiodifuzijskog emitiranja

Članak 29.

Pravo javnog priopćavanja radiodifuzijskog emitiranja isključivo je pravo priopćavanja javnosti autorskog djela koje se emitira radiodifuzijom, pomoću zvučnika, ekrana ili sličnog tehničkog uređaja.

Stavljanje na raspolaganje javnosti

Članak 30.

Pravo stavljanja na raspolaganje javnosti isključivo je pravo da se autorsko djelo priopći javnosti, bežično ili putem žica, na način koji pripadnicima javnosti omogućava pristup autorskom djelu s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.

Prerade autorskog djela

Članak 31.

Pravo prerade isključivo je pravo na prevođenje, prilagođavanje, glazbenu obradu ili koju drugu preinaku autorskog djela.

3.3. Druga prava autora

3.3.1. Prava na naknadu

Pravo na naknadu za reproduciranje autorskog djela za privatno ili drugo vlastito korištenje

Članak 32.

(1) Kad se autorsko djelo može reproducirati bez autorovog odobrenja u skladu s odredbama članka 82. ovog Zakona autor djela za koja se, s obzirom na njihovu prirodu, može očekivati da će bez njihova odobrenja biti reproducirana fotokopiranjem ili snimanjem na nosače zvuka, slike ili teksta za privatno ili drugo vlastito korištenje, ima pravo na odgovarajuću naknadu od prodaje tehničkih uređaja i praznih nosača zvuka, slike ili teksta.

(2) Autori imaju, osim prava iz stavka 1. ovoga članka, i pravo na odgovarajuću naknadu od fizičke ili pravne osobe koja uz naplatu obavlja usluge fotokopiranja.

(3) S fotokopiranjem su izjednačene sve druge tehnike reproduciranja, a s uređajima za zvučno i vizualno snimanje izjednačeni su drugi uređaji koji omogućavaju isti učinak.

(4) Naknadu iz stavka 1. ovoga članka plaćaju proizvođači uređaja za tonsko i vizualno snimanje, proizvođači uređaja za fotokopiranje, proizvođači praznih nosača zvuka, slike ili teksta te solidarno s njima uvoznici uređaja za tonsko i vizualno snimanje, uređaja za fotokopiranje, praznih nosača zvuka, slike ili teksta osim ako se radi o uvozu malih količina namijenjenih za privatno i nekomercijalno korištenje kao dio osobne prtljage. Ako se navedeni uređaji i predmeti ne proizvode u Republici Hrvatskoj, naknadu plaća uvoznik.

(5) Obveza plaćanja odgovarajuće naknade iz stavka 1. nastaje:

1. pri prvoj prodaji u Republici Hrvatskoj ili uvozu u Republiku Hrvatsku novih naprava za tonsko i vizualno snimanje;
2. pri prvoj prodaji u Republici Hrvatskoj ili uvozu u Republiku Hrvatsku novih praznih nosača zvuka ili slike;
3. pri prvoj prodaji u Republici Hrvatskoj ili uvozu u Republiku Hrvatsku novih naprava za fotokopiranje.

(6) Naknada iz stavka 2. ovog članka plaća se prema podacima o broju učinjenih fotokopija.

(7) Autori se ne mogu odreći prava na naknadu iz stavka 1. i 2. ovoga članka.

Pravo na naknadu za javnu posudbu

Članak 33.

(1) Autor ima pravo na primjerenu naknadu, ako se izvornik ili primjerci njegova djela u pogledu kojih je dopuštena daljnja distribucija, posuđuju posredovanjem javnih knjižnica.

(2) Posuđivanje, po ovom Zakonu, označava davanje na korištenje u ograničenom razdoblju, bez ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi.

(3) Odredbe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne odnose se:

1. na građevine i djela primijenjenih umjetnosti;
2. na autorska djela koja međusobno posuđuju ustanove iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Autor se ne može odreći prava iz stavka 1. ovoga članka.

(5) Iznimno od odredbe iz stavka 1. ovoga članka, autori baza podataka imaju isključivo pravo javne posudbe izvornika ili primjeraka svojih baza podataka.

3.3.2. Pravo slijeđenja

Općenito

Članak 34.

(1) Ako se izvornik likovnog djela preprodaje, autor ima pravo na odgovarajući udio od prodajne cijene ostvarene svakom preprodajom toga izvornika koja uslijedi nakon njegova prvog otuđenja od strane autora.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka odnosi se na sve radnje preprodaje u koje su uključeni kao prodavatelji, kupci ili posrednici osobe koje se profesionalno bave trgovinom umjetninama kao što su javne aukcije, umjetničke galerije ili drugi trgovci umjetninama.

(3) Iznimno, odredba iz stavka 1. ovoga članka se ne primjenjuje, ako je prodavatelj umjetnička galerija koja je stekla djelo izravno od autora u razdoblju kraćem od tri godine prije njegove preprodaje i ako cijena po kojoj se djelo preprodaje ne prelazi kunsku protuvrijednost od 10 000 eura.

Izvornik likovnog djela

Članak 35.

(1) Izvornik likovnog djela, iz članka 34., stavka 1. ovoga Zakona, označava djelo likovne umjetnosti, kao što je slika, kolaž, bojana slika, crtež, gravura, otisak, litografija, kip, tapiserija, keramika, staklovina ili fotografija, ako ga je izradio sam autor.

(2) Izvornikom likovnog djela iz stavka 1. ovoga članka smatraju se i umnoženi primjerci toga djela, ako ih je u ograničenom broju izradio sam autor ili su izrađeni pod njegovim nadzorom. Takvi primjerci moraju biti na uobičajeni način numerirani, potpisani ili označeni od autora.

Iznos koji pripada autoru

Članak 36.

(1) Prodavatelj koji preprodaje djelo iz članka 35. ovoga Zakona po cijeni većoj od protuvrijednosti u kunama od 500 eura dužan je autoru isplatiti kunsku protuvrijednost od:

1. 5% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 500 eura do 50.000 eura;
2. 3% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 50.000,01 eura do 200 000 eura;
3. 1% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 200.000,01 eura do 350 000 eura;
4. 0,5% od dijela cijene ostvarene u iznosu od 350.000,01 eura do 500 000 eura;
5. 0,25% od dijela cijene ostvarene u iznosu većem od 500.000 eura.

(2) Ukupni iznos koji na temelju odredbe iz stavka 1. ovoga članka pripada autoru ne može biti veći od kunske protuvrijednosti od 12 500 eura. Osnovicu za izračun toga iznosa čini prodajna cijena bez poreza.

(3) Ako je preprodaja izvornika likovnog djela izvršena na javnoj aukciji ili u umjetničkoj galeriji ili posredovanjem bilo kojeg drugog trgovca umjetninama, organizator javne aukcije, vlasnik galerije odnosno trgovac umjetninama solidarno je odgovoran s prodavateljem za isplatu iznosa koji pripada autoru.

Odricanje od prava, prenosivost i ovršnost prava slijeđenja

Članak 37.

(1) Autor se ne može odreći prava slijeđenja.

(2) Pravo slijeđenja ne može se prenositi pravnim poslovima za života autora. Nakon smrti autora pravo slijeđenja prelazi na njegove nasljednike i naknada treba biti plaćana njima.

(3) Pravo slijeđenja ne može biti predmet ovrhe.

Pravo na dobivanje informacija

Članak 38.

Autor ima pravo, tijekom razdoblja od tri godine od izvršene preprodaje njegova djela, zahtijevati od svake osobe iz članka 34. stavka 2. ovoga Zakona bilo koju informaciju koja mu je potrebna za osiguranje naplate iznosa koji mu pripada od te preprodaje.

3.3.3. Ostala druga prava

Pravo pristupa autorskom djelu

Članak 39.

(1) Autor ima pravo zahtijevati od vlasnika ili neposrednog posjednika izvornika ili primjerka autorskog djela da mu omogući pristup njegovom djelu, ako je to neophodno radi izrade primjeraka autorskog djela ili prerade autorskog djela po odredbi iz članka 31. stavka 1. ovoga Zakona, i ne protiviti se bilo kojem zakonitom interesu vlasnika odnosno posjednika.

(2) Odredbe iz stavka 1. ovoga članka ne obvezuju vlasnika i neposrednog posjednika da autoru preda izvornik odnosno primjerak autorskog djela.

Pravo zabrane javnog izlaganja autorskog djela

Članak 40.

(1) Autor neobjavljenog djela likovnih umjetnosti, primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna te neobjavljenog fotografskog djela ima pravo, prilikom otuđenja izvornika ili primjeraka toga djela, zabraniti vlasniku njegovo izlaganje javnosti.

(2) Zabranu javnog izlaganja iz stavka 1. ovoga članka autor mora dati u pisanom obliku.

(3) Pravo iz stavka 1. ovoga članka autor nema ako djelo pripada muzeju, galeriji ili drugoj sličnoj javnoj ustanovi.

P o g l a v l j e 4.

AUTORSKO PRAVO U PRAVNOM PROMETU

4.1. Osnovne odredbe

Nasljeđivanje autorskog prava

Članak 41.

(1) Autorsko pravo je nasljeđivo.

(2) Nasljednicima autora pripadaju sva prava koja bi pripadala autoru, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(3) Na sva druga pitanja u svezi nasljeđivanja autorskog prava koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se opći propisi o nasljeđivanju.

Prenosivost autorskog prava

Članak 42.

(1) Autorsko pravo je neprenosivo osim kod nasljeđivanja i prenošenja u korist sunasljednika kod razvrgnuća nasljedničke zajednice.

(2) Druga raspolaganja autorskim pravom su dopuštena, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Ovrha

Članak 43.

(1) Autorsko pravo ne može biti predmet ovrhe. Predmet ovrhe mogu biti samo imovinske koristi stečene korištenjem autorskog djela, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Ako je autor nedovršenjem autorskog djela ili neobjavlivanjem rukopisa povrijedio ugovornu obvezu, ne može ga se prisiliti na njezino ispunjenje, ali odgovara za štetu nastalu neispunjenjem obveze.

Raspolaganje autorskim pravom osnivanjem prava iskorištavanja

Članak 44.

(1) Autor može za drugoga osnovati pravo iskorištavanja autorskog djela ili mu prepustiti ostvarivanje autorskog prava ugovorom, davanjem odobrenja (dozvole) za korištenje ili drugim pravnim poslom.

(2) Autor može za drugoga osnovati pravo na temelju kojega će drugi moći autorsko djelo koristiti na svaki ili na određen način (pravo iskorištavanja autorskog djela). Pravo iskorištavanja može biti osnovano kao isključivo ili neisključivo pravo, ograničeno sadržajno, vremenski ili prostorno.

(3) Nositelj isključivog prava iskorištavanja može autorsko djelo koristiti na način koji je u skladu sa sadržajem njegovog prava te svakog drugog, uključujući autora, isključiti od takvog korištenja, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno. Pri osnivanju isključivog prava iskorištavanja može se odrediti da autor pridržava za sebe pravo korištenja autorskog djela.

(4) Neisključivo pravo iskorištavanja ovlašćuje svojeg nositelja da autorsko djelo koristi na način koji je u skladu sa sadržajem njegovog prava, ali ga ne ovlašćuje da druge spriječi u bilo kojem korištenju tog djela.

(5) Ako pri osnivanju prava iskorištavanja autorskog djela nije izričito naveden način korištenja autorskog djela smatra se da je stjecatelj stekao pravo koristiti autorsko djelo samo na način potreban za ispunjenje svrhe pravnog posla na temelju kojeg se stječe pravo. Ako se iz svrhe pravnog posla ne može utvrditi je li pravo osnovano kao isključivo ili neisključivo, odnosno prostorno ograničeno, smatra se da je osnovano kao neisključivo pravo za područje Republike Hrvatske.

(6) Autor je dužan suzdržavati se postupaka koji bi ometali nositelja prava iskorištenja u izvršavanju njegovog prava.

Neizvršavanje isključivog prava iskorištavanja

Članak 45.

Ne izvršava li nositelj isključivog prava iskorištavanja svoje pravo ili ga izvršava u nedovoljnoj mjeri tako da su zakoniti interesi autora povrijeđeni, autor može zahtijevati ukinuće isključivog prava iskorištavanja. Autor nema to pravo ako nositelj isključivog prava iskorištavanja dokaže da nije kriv za nastanak razloga za neizvršavanje.

Kasnije osnivanje prava iskorištavanja

Članak 46.

Kasnije osnivanje prava iskorištavanja, pa makar i isključivo, ne djeluje štetno po ranije osnovano pravo iskorištavanja kako isključivo tako i neisključivo, osim ako ugovorom o osnivanju ranijeg prava nije drukčije određeno.

Prenošenje prava iskorištavanja

Članak 47.

(1) Pravo iskorištavanja može se prenositi bez odobrenja autora u sklopu prijenosa cjelokupnog poslovanja, ili dijela poslovanja koje čini cjelinu, s jedne osobe na drugu.

(2) Kad se pravo iskorištavanja može prenositi bez suglasnosti autora stjecatelj prava iskorištavanja odgovara solidarno za ispunjenje obveza koje prenositelj tog prava ima prema autoru.

Osnivanje daljnjih prava iskorištavanja

Članak 48.

Nositelj isključivog prava iskorištavanja može na temelju svojeg prava za drugoga osnovati daljnje pravo iskorištavanja samo uz pisanu suglasnost autora. Autor ne može uskratiti svoju suglasnost ako bi to bilo protivno savjesnosti i poštenju. Suglasnost nije potrebna ako je pravo iskorištavanja osnovano jedino radi ostvarivanja u korist autora.

Raspolaganje autorskim pravom povjeravanjem ostvarivanja

Članak 49.

(1) Autor može ovlastiti drugoga da ostvaruje autorsko pravo za njegov račun. Ostvarivati autorsko pravo za račun autora može se na temelju pravnog posla kojim autor povjerava ostvarivanje svojeg prava ili neposredno na temelju zakona ispunjenjem zakonom predviđenih pretpostavaka za to.

(2) Smatra se da je autor povjerio ostvarivanje svojeg pojedinog prava udruzi za kolektivno ostvarivanje odnosnog prava ako ona to pravo ostvaruje radi njegove koristi kao i koristi drugih autora za njihova odnosna prava.

Odricanje od autorskog prava

Članak 50.

Autor se ne može odreći svojeg autorskog prava.

4.2. Opći dio ugovornog autorskog prava

Autorskopravni ugovori

Članak 51.

Ugovor na temelju kojeg se stječe pravo iskorištavanja autorskog prava (autorskopravni ugovor) mora biti sklopljen u pisanom obliku, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Sadržaj autorskopравnih ugovora

Članak 52.

(1) Autorskopravni ugovor mora sadržavati barem djelo na koje se odnosi, način korištenja, te osobu ovlaštenu na korištenje autorskog djela (korisnik).

(2) Autorskopravni ugovor može biti sklopljen i glede autorskog djela koje još nije stvoreno pod pretpostavkom da se njime odredi barem vrsta i način korištenja budućeg djela.

(3) Odredba ugovora o osnivanju prava korištenja na svim autorovim budućim djelima ništava je.

Određivanje naknade za korištenje autorskog djela

Članak 53.

Ako visina naknade nije određena pravnim poslom, ili je njena visina određena neprimjereno, ili nije određena prema odredbi članka 162. ovog Zakona, autor ima pravo na primjerenu naknadu. Primjerena je ona naknada koja se u pravnom prometu pošteno mora dati u času zaključenja pravnog posla s obzirom na vrstu i opseg korištenja autorskog djela, uzimajući pri tom u obzir i financijski uspjeh u korištenju autorskog djela, vrstu i obujam autorskog djela, trajanje korištenja, postojanje sporazuma između odgovarajuće udruge autora i odgovarajućeg udruženja korisnika kojim se utvrđuje visina primjerene naknade, kao i druge elemente na temelju kojih se može donijeti odluku o primjerenoj naknadi.

Pravo autora na izmjenu ugovora radi pravičnijeg udjela u zaradi

Članak 54.

(1) Ako se korištenjem autorskog djela ostvari zarada koja je u očitu

nesrazmjeru s ugovorenom ili određenom naknadom, autor ima pravo zahtijevati izmjenu ugovora radi određivanja pravičnijeg udjela u zaradi ostvarenoj korištenjem njegova djela.

(2) Autor se ne može odreći prava iz stavka 1. ovoga članka.

Primjena propisa o obveznim odnosima

Članak 55.

Na sva pitanja u svezi s autorskopравnim ugovorima koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojima se uređuju obvezni odnosi.

4.3. Posebni dio ugovornog autorskog prava

4.3.1. Nakladnički ugovor

Općenito o ugovoru

Članak 56.

(1) Nakladničkim ugovorom (izdavačkim ugovorom) autor se obvezuje za nakladnika (izdavača) osnovati pravo reproduciranja svojega određenoga autorskog djela tiskanjem ili drugim sličnim postupkom i pravo distribucije primjeraka autorskog djela (pravo izdavanja), a nakladnik se obvezuje autorsko djelo na ugovoreni način izdati i autoru za to platiti ugovorenu naknadu ako ugovorom nije drukčije određeno, te se brinuti o uspješnoj distribuciji primjeraka autorskog djela i davati autoru podatke o distribuciji autorskog djela. Nakladnički ugovor mora sadržavati odredbu o trajanju prava izdavanja.

(2) Ako nakladničkim ugovorom nije drukčije određeno, smatra se da nakladnik ima isključivo pravo izdavanja djela iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Presumpcija iz stavka 2. ovoga članka ne odnosi se na pravo izdavanja članaka u dnevnom i periodičnom tisku ili publikacijama.

Pravo prevođenja i druga prava

Članak 57.

Ugovorom iz članka 56. ovoga Zakona autor može nakladniku prepustiti i pravo prevođenja svojega djela na određeni jezik te pravo izdavanja prevedenog djela, kao i druga imovinska prava.

Provjera točnosti podataka

Članak 58.

(1) Autor ima svakodobno pravo uvida i kontrole nakladnikovih poslovnih knjiga i dokumentacije radi provjere točnosti podataka koje je nakladnik dao autoru.

(2) Autor je ovlašten zahtijevati od treće osobe koja je za nakladnika umnožavala autorsko djelo podatke o broju umnoženih primjeraka njegovog djela, a ta je osoba dužna autoru dati potpune i istinite podatke.

Iznimka od pravila o obvezatnom pisanom obliku ugovora

Članak 59.

Nakladnički ugovor o izdavanju članaka, crteža i drugih autorskih priloga u dnevnom i periodičnom tisku ili publikacijama ne mora biti sklopljen u pisanom obliku (mali nakladnički ugovor).

Sklapanje ugovora preko zastupnika

Članak 60.

Zastupnik autora može zaključiti nakladnički ugovor samo za ona autorska djela koja su izričito navedena u autorovoj punomoći.

Određivanje autorske naknade

Članak 61.

(1) Ako je autorska naknada određena u postotku od maloprodajne cijene prodanih primjeraka, nakladničkim ugovorom mora se odrediti minimalni broj primjeraka prvog izdanja te najniži iznos naknade koju je nakladnik obvezan platiti autoru neovisno o broju prodanih primjeraka.

(2) Ako je autorska naknada određena u paušalnom iznosu, nakladničkim ugovorom mora se odrediti ukupni broj primjeraka ugovorenih izdanja. Ako ukupni broj primjeraka nije ugovoren, a iz dobrih poslovnih običaja ili iz okolnosti slučaja ne proizlazi drukčije, nakladnik može izdati najviše 500 primjeraka autorskog djela.

Drugi sastojci ugovora

Članak 62.

Nakladnički ugovor može sadržavati osobito i sljedeće:

- rok u kojem je autor obvezan nakladniku predati uredan rukopis ili drugi izvornik djela. Ako ugovorom nije drukčije određeno, taj rok iznosi godinu dana od dana sklapanja ugovora;
- rok u kojem je nakladnik obvezan izdati autorsko djelo. Ako ugovorom nije drukčije određeno, taj rok iznosi godinu dana od dana predaje urednog rukopisa ili drugog izvornika djela;
- broj izdanja koji je nakladnik ovlašten izdati. Ako ugovorom nije drukčije određeno, nakladnik ima pravo samo na jedno izdanje djela;
- rok u kojem je nakladnik obvezan izdati novo izdanje djela, ako je ugovoreno. Ako ugovorom nije drukčije određeno, taj rok iznosi godinu dana računajući od dana kad je autor podnio pisani zahtjev;
- odredbu o vlasništvu rukopisa ili drugog izvornika. Rukopis ili drugi izvornik ostaje u vlasništvu autora osim ako se na temelju ugovora obveže predati ga u vlasništvo nakladnika;
- izgled i tehničku opremljenost primjeraka djela.

Poboljšanja i druge izmjene autorskog djela

Članak 63.

Ako nakladničkim ugovorom nije drukčije određeno, nakladnik je obvezan u slučaju novih izdanja djela omogućiti autoru unošenje poboljšanja ili drugih izmjena autorskog djela, pod pretpostavkom da to ne mijenja karakter autorskog djela.

Propast rukopisa i pripremljenog izdanja

Članak 64.

(1) Ako rukopis ili drugi izvornik djela nakon njegove predaje nakladniku propadne krivnjom nakladnika ili zbog više sile, autor ima pravo na naknadu koja bi mu pripala da je autorsko djelo izdano. Ako autor ima drugi primjerak autorskog djela dužan je predati nakladniku primjerak tog djela na nakladnikov trošak.

(2) Ako pripremljeno izdanje autorskog djela zbog više sile u potpunosti propadne prije njegova stavljanja u promet, nakladnik ima pravo pripremiti novo izdanje, a autoru pripada naknada samo za propalo izdanje.

(3) Ako pripremljeno izdanje autorskog djela zbog više sile djelomično propadne prije njegova stavljanja u promet, nakladnik ima pravo, bez plaćanja naknade autoru, reproducirati samo onoliko primjeraka autorskog djela koliko je propalo.

Nakladničko pravo prvenstva

Članak 65.

(1) Nakladnik koji je stekao pravo na izdavanje autorskog djela ima, u pogledu izdavanja toga djela u elektroničkom ili bilo kojem drugom obliku, pravo prvenstva pred drugim nakladnicima koji ponude iste uvjete.

(2) Nakladnik koji se namjerava koristiti pravom iz stavka 1. ovoga članka dužan je u roku od 30 dana od dana primitka autorovog pisanog poziva dostaviti autoru svoju ponudu.

(3) Nakladničko pravo prvenstva iz stavka 1. ovoga članka traje do isteka roka od dvije godine od dana sklapanja nakladničkog ugovora.

Prestanak raskidom nakladničkog ugovora

Članak 66.

(1) Autor može zahtijevati raskid nakladničkog ugovora ako nakladnik ne izda autorsko djelo ili ne pristupi izdavanju novog ugovorenog izdanja autorskog djela u ugovorenom ili u zakonskom roku.

(2) Ako se nakladnički ugovor raskida krivnjom nakladnika, autor ima, osim prava na naknadu štete, i pravo zadržati primljenu naknadu odnosno zahtijevati isplatu ugovorene naknade.

(3) Nakladnik može zahtijevati raskid ugovora i naknadu štete zbog neizvršenja ugovora, ako autor ne preda nakladniku rukopis ili drugi izvornik autorskog djela u ugovorenom ili u zakonskom roku.

Uništavanje primjeraka autorskog djela

Članak 67.

(1) Nakladnik koji neprodane primjerke autorskog djela namjerava prodati za preradu, ili ih na drugi način uništiti ili ih povući iz prometa,

dužan je otkup tih primjeraka najprije ponuditi autoru, i to po cijeni koju bi za te primjerke dobio da ih prodaje za preradu. Ako to ne učini, odgovara za povredu moralnog prava autora.

(2) Ako autor ne prihvati ponudu nakladnika iz stavka 1. ovoga članka, ili je prihvati samo za određeni broj primjeraka, preostale primjerke autorskog djela nakladnik može prodati za preradu.

4.3.2. Ugovor o izvođenju autorskog djela

Općenito o ugovoru

Članak 68.

(1) Ugovorom o izvođenju autorskog djela autor daje korisniku odobrenje za javno recitiranje autorskog djela ili javnu izvedbu glazbenog djela na način i pod uvjetima određenim ugovorom, a korisnik se za stečeno pravo obvezuje platiti naknadu ako ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Odredbe o ugovoru o izvođenju primjenjuju se i na radiodifuzijsko emitiranje i reemitiranje, javno priopćavanje radiodifuzijskog emitiranja, javno priopćavanje, javno prenošenje i stavljanje na raspolaganje javnosti nescenskih književnih i glazbenih djela.

Druge obveze korisnika

Članak 69.

Korisnik autorskog djela dužan je autoru omogućiti pristup izvođenju autorskog djela, ostvariti tehničke uvjete izvođenja koji osiguravaju poštovanje autorskih moralnih prava te autoru ili njegovu zastupniku dostavljati popis izvedenih autorskih djela i izvještavati ga o prihodima ostvarenim izvođenjem njegova autorskog djela, ako ugovorom nije drukčije određeno.

Prestanak odobrenja

Članak 70.

Odobrenje za javno recitiranje odnosno za javnu izvedbu glazbenog djela prestaje ako korisnik ne koristi autorsko djelo na način i pod uvjetima predviđenim odobrenjem.

4.3.3. Ugovor o scenskom prikazivanju autorskog djela

Općenito o ugovoru

Članak 71.

(1) Ugovorom o scenskom prikazivanju autor osniva za korisnika pravo javnog scenskog prikazivanja određenog autorskog djela, a korisnik se obvezuje autorsko djelo scenski prikazati na način, u roku i pod uvjetima određenim ugovorom te za stečeno pravo platiti naknadu ako ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Odredbe o ugovoru o scenskom prikazivanju primjenjuju se i na radiodifuzijsko emitiranje i reemitiranje, javno priopćavanje radiodifuzijskog emitiranja, javno priopćavanje, javno prenošenje i stavljanje na raspolaganje javnosti scenskih prikazivanja autorskog djela, kao i javno izvođenje scenskih djela na nescenski način.

Druge obveze korisnika

Članak 72.

Na ugovor o scenskom prikazivanju autorskog djela na odgovarajući način primjenjuju se odredbe iz članka 69. ovoga Zakona.

4.3.4. Ugovor o stvaranju autorskog djela po narudžbi

Općenito o ugovoru

Članak 73.

Ugovorom o stvaranju autorskog djela po narudžbi autor se obvezuje stvoriti određeno autorsko djelo i primjerak tog djela predati naručitelju, a naručitelj se obvezuje autoru za to isplatiti ugovorenu naknadu ako ugovorom nije drukčije određeno.

Sadržaj ugovora

Članak 74.

(1) Ugovorom o stvaranju autorskog djela po narudžbi određuju se i obilježja, sastojci te rokovi predaje naručenog djela.

(2) Ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno, autorsko pravo na naručenom djelu zadržava autor bez ograničenja.

4.3.5. Autorska djela stvorena u izvršavanju ugovora o radu

Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu

Članak 75.

Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu, po ovom Zakonu, označava djelo koje za vrijeme trajanja radnog odnosa kod određenog poslodavca stvori autor – zaposlenik izvršavajući svoje obveze ili po uputama toga poslodavca. Odnosi u pogledu autorskog djela stvorenog u radnom odnosu uređuju ovim Zakonom, ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos

Pravo iskorištavanja autorskog djela stvorenog radnom odnosu

Članak 76.

Ako se u izvršavanju obveza iz radnog odnosa stvaraju autorska djela, ugovorom o radu određuje se, između ostalog, stječe li poslodavac pravo na iskorištavanje autorskog djela, te posebice, ako ga stječe, opseg i trajanje prava iskorištavanja autorskog djela. Ako ovim Zakonom, ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos nije drukčije određeno, autorsko pravo na autorskom djelu zadržava autor bez ograničenja.

P o g l a v l j e 5.

ODNOS AUTORSKOG PRAVA I PRAVA VLASNIŠTVA

Općenito

Članak 77.

(1) Autorsko pravo je samostalno i neovisno od prava vlasništva i drugih stvarnih prava na stvari na kojoj je autorsko djelo fiksirano.

(2) Pravo vlasništva i druga stvarna prava na stvari na kojoj je fiksirano autorsko djelo ne smije bez odobrenja nositelja autorskog prava biti izvršavano protivno autorskom pravu, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Neovisnost pravnog prometa

Članak 78.

(1) Raspolaganje autorskim pravom ne utječe na pravo vlasništva na stvari na kojoj je to autorsko djelo fiksirano, ako zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno.

(2) Raspolaganje vlasništvom na stvari na kojoj je fiksirano autorsko djelo ne utječe na autorsko pravo na tom djelu, ako zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno.

Uništenje autorskog djela

Članak 79.

(1) Vlasnik izvornika autorskog djela koji zna ili mora znati da autor ili neki od koautora ima poseban interes za očuvanjem tog izvornika od propasti, dužan je prije uništenja obavijestiti ih o uništenju i ponuditi otkup po cijeni stvarne vrijednosti. Ako nije moguća predaja izvornika u posjed autora, vlasnik je dužan omogućiti autoru izradu primjerka autorskog djela na odgovarajući način. Ako autor neće izvornik otkupiti, vlasnik ga može slobodno uništiti, ali je na zahtjev autora dužan dopustiti mu njegovo fotografiranje prije no što ga uništi.

(2) Vlasnik stvari koje sadrže umnožene primjerke autorskog djela nema obveza iz stavka 1. ovog članka osim ako zna ili mora znati da ne postoji ni izvornik niti drugi primjerci tog djela.

(3) Vlasnik stvari na kojoj je autorsko djelo fiksirano bez njegova odobrenja tu stvar može uništiti bez obveza iz stavka 1. i 2. ovog članka.

(4) Odredbe stavaka 1. i 2. ovog članka ne odnose se na arhitektonska djela. Vlasnik arhitektonskog djela jedino je dužan obavijestiti autora o uništenju i dopustiti autoru, na njegov zahtjev, fotografiranje toga djela i predati mu primjerak nacрта toga djela.

(5) Kod izmjene arhitektonskog djela moraju se uzeti u obzir interesi njegova vlasnika. Autor arhitektonskog djela ne može se protiviti izmjenama njegovog arhitektonskog djela proizišlih iz ozbiljnih razloga kao što su primjerice sigurnosni i tehnički razlozi. Ako je arhitektonsko djelo potrebno obnoviti, njegov autor se ne može protiviti uporabi drugih materijala ako su oni od kojih je to djelo napravljeno pokazali nedostatke za korištenje ili ako te materijale nije moguće nabaviti ili ih je moguće nabaviti samo uz nerazmjerne poteškoće ili nerazmjerni trošak. U tom slučaju autor ima pravo zahtijevati, ako je na arhitektonskom djelu označeno njegovo ime, da vlasnik zgrade uz njegovo ime stavi napomenu o izmjenama arhitektonskog djela i vremenu kad je to učinjeno.

(6) Postupi li vlasnik protivno odredbama ovog članka odgovarat će za povredu moralnog prava autora.

P o g l a v l j e 6.

SADRŽAJNA OGRANIČENJA AUTORSKOG PRAVA

Zajedničke odredbe

Članak 80.

Objavljenim autorskim djelom može se koristiti bez autorovog odobrenja ili bez autorovog odobrenja i bez plaćanja naknade, samo u slučajevima koji su u ovom Zakonu izričito navedeni. Odredbe o ograničenjima iz ovoga poglavlja pokrivaju samo takvo korištenje autorskog djela koje se ne suprotstavlja redovitom korištenju autorskog djela i neopravdano ne šteti zakonitim interesima nositelja prava.

Privremene radnje reproduciranja autorskog djela

Članak 81.

Privremene radnje reproduciranja autorskog djela čija je jedina svrha omogućavanje prijenosa u mreži između trećih strana preko posrednika ili ovlašteno korištenje autorskog djela, koje su prolazne ili popratne, koje čine sastavni i bitni dio tehnološkog procesa i koje kao takve nemaju nezavisan gospodarski značaj, izuzete su iz isključivog prava reproduciranja autorskog djela iz članka 19. stavka 1. ovoga Zakona. Odredbe ovog članka ne utječu na odredbe članka 97. ovog Zakona.

Reproduciranje autorskog djela za privatno i drugo vlastito korištenje

Članak 82.

Fizička osoba može reproducirati autorsko djelo na bilo koju podlogu ako to čini za privatno korištenje, kao i reproducirati autorsko djelo u obliku fotokopije i za drugo vlastito korištenje, koje nema izravno ili neizravno komercijalnu svrhu i nije namijenjeno ili pristupačno javnosti. Nije dopušteno reproduciranje cijele knjige osim ako su primjerci te knjige rasprodani najmanje dvije godine, grafičkih izdanja glazbenih djela (u daljnjem tekstu: notni materijal), elektroničkih baza podataka, kartografskih djela kao ni izgradnja arhitektonskog objekta, ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno.

Efemerne snimke

Članak 83.

(1) Organizacija za radiodifuziju koja ima odobrenje za emitiranje autorskog djela može snimiti to djelo vlastitim sredstvima na nosač zvuka, slike ili teksta za potrebe vlastitog emitiranja (efemerne snimke).

(2) Organizacija za radiodifuziju dužna je efemerne snimke iz stavka 1. ovoga članka najkasnije u roku od mjesec dana od dana emitiranja uništiti, ili ih pohraniti u vlastitom ili u javnom službenom arhivu ako te snimke imaju posebnu dokumentarnu vrijednost.

(3) Efemerne snimke, koje su u skladu s odredbama iz stavka 2. ovoga članka pohranjene, ne mogu se ponovno emitirati bez odobrenja nositelja prava.

Ograničenja u korist pojedinih ustanova

Članak 84.

Javni arhivi, javne knjižnice, obrazovne i znanstvene ustanove, ustanove za predškolski odgoj i socijalne (karitativne) ustanove, a koje svoje usluge ne naplaćuju, mogu iz vlastitog primjerka reproducirati autorsko djelo na bilo koju podlogu u najviše jednom primjerku.

Zbirke namijenjene nastavi ili znanstvenom istraživanju

Članak 85.

(1) Dopušteno je reproduciranje na papir ili sličan medij i distribuiranje pojedinih odlomaka zakonito objavljenih autorskih djela ili cjelovitih kratkih autorskih djela s područja znanosti, književnosti i glazbe, kao i pojedinačnih objavljenih autorskih djela s područja likovnih umjetnosti, arhitekture, primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna, fotografskih ili kartografskih djela te prikaza znanstvene ili tehničke prirode, u obliku zbirke koja sadržava priloge više autora i koja je po svojem sadržaju i sistematizaciji isključivo namijenjena nastavi ili znanstvenom istraživanju uz navođenje izvora, osim ako to autor izričito ne zabrani. Reproduciranje i distribuiranje pojedinih dijelova autorskih djela ne smatra se povredom prava iz članka 16. ovog Zakona osim ako bi se objavljivanjem pojedinih dijelova ugrozili čast ili ugled autora.

(2) Autori djela sadržanih u zbirci iz stavka 1. ovoga članka imaju pravo na primjerenu naknadu za reproduciranje i distribuiranje njihovih autorskih djela.

Korištenje autorskih djela za potrebe osoba

s invalidnošću

Članak 86.

Za potrebe osoba s invalidnošću dopušteno je korištenje autorskih djela na način koji je izravnoj vezi s invalidnošću tih osoba i koje je nekomercijalne naravi, a u opsegu potrebnom za odnosnu invalidnost.

Korištenje autorskih djela u sudskim, upravnim i drugim službenim postupcima

Članak 87.

(1) Dopušteno je reproduciranje autorskih djela radi korištenja u sudskim, i upravnim postupcima, kao i, izuzevši zbirke, arbitražnim i drugim službenim postupcima.

(2) Odredbe iz stavka 1. ovoga članka na odgovarajući način primjenjuju se i na priopćavanje javnosti primjeraka autorskih djela izrađenih za potrebe službenih postupaka.

Korištenje autorskih djela u nastavi

Članak 88.

Dopušteno je javno izvođenje ili scensko prikazivanje autorskih djela u obliku izravnog poučavanja na nastavi, ili na priredbama koje su vezane uz nastavu, u opsegu opravdanom obrazovnom svrhom koja se želi postići takvim priopćavanjem, ako se autorsko djelo ne koristi radi ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi za obrazovnu ustanovu, organizatora ili treće osobe, ako izvođači ne primaju naknadu za izvođenje autorskih djela, te ako se ne naplaćuju ulaznice.

Korištenje autorskih djela u svrhu informiranja javnosti

Članak 89.

(1) Dopušteno je, u opsegu potrebnom za izvješćivanje javnosti o tekućim događajima putem tiska, radija ili televizije, reproduciranje, distribuiranje te priopćavanje javnosti:

1. autorska djela koja se pojavljuju kao sastavni dio tekućeg događaja o kojem se javnost izvješćuje, pod uvjetom da se autorsko djelo koristi u opsegu koji odgovara svrsi i načinu izvješćivanja o tekućem događaju;
2. novinskih članaka i fotografija o tekućim političkim, gospodarskim ili vjerskim pitanjima, koji su objavljeni u drugim sredstvima javnog priopćavanja, pod uvjetom da autor to nije

izričito zabranio i da se autorsko djelo koristi u opsegu koji odgovara svrsi i načinu izvješćivanja;

3. javnih političkih, vjerskih i drugih govora održanih u tijelima državne ili lokalne vlasti, vjerskim ustanovama ili prilikom državnih ili vjerskih svečanosti te izvadaka iz javnih predavanja.

(2) U svim slučajevima iz stavka 1. ovoga članka potrebno je navesti izvor i autorstvo djela.

Citati

Članak 90.

Dopušteno je doslovno navođenje ulomaka autorskog djela (citata) koje je na zakonit način postalo pristupačno javnosti, radi znanstvenog istraživanja, nastave, kritike, polemike, recenzije, osvrtu, u mjeri opravdanoj svrhom koja se želi postići i u skladu s dobrim običajima, time da se mora naznačiti izvor i ime autora.

Reproduciranje autorskih djela trajno smještenih na javnim mjestima

Članak 91.

(1) Dopušteno je reproduciranje autorskih djela koja su trajno smještena na ulicama, trgovima, parkovima ili drugim mjestima pristupačnim javnosti te distribuiranje i priopćavanje javnosti takvih reprodukcija.

(2) Djela iz stavka 1. ovoga članka ne smiju se reproducirati u trodimenzionalnom obliku.

(3) Na primjercima djela iz stavka 1. ovoga članka potrebno je navesti izvor i autorstvo djela, osim ako to nije moguće.

Reproduciranje arhitektonskih objekata

Članak 92.

Odredbe stavka 1., članka 91. ovog Zakona primjenjuju se samo u pogledu vanjskog izgleda arhitektonskog objekta.

Plakati i katalozi

Članak 93.

(1) Organizatorima javnih izložbi ili aukcija dopušteno je, u svrhu njihova promoviranja i u opsegu potrebnom za tu svrhu, reproduciranje, na plakatima i u katalozima za te izložbe ili aukcije, i distribuiranje putem tih plakata i kataloga, djela likovnih umjetnosti, arhitekture, primijenjenih umjetnosti, industrijskog dizajna te fotografskih djela koja su izložena na javnoj izložbi ili aukciji ili namijenjena takvom izlaganju.

(2) U katalozima iz stavka 1. ovoga članka potrebno je navesti izvor i autorstvo djela.

Parodije i karikature

Članak 94.

Dopuštena je prerada autorskog djela u parodiju u mjeri koja je potrebna za njen smisao, kao i karikaturu, a uz navođenje djela koje se prerađuje i njegovog autora.

Korištenje autorskih djela u svrhu upoznavanja ili iskušavanja uređaja

Članak 95.

Trgovinama koje prodaju fonograme ili videograme ili uređaje za reproduciranje ili za prijam zvuka ili slike, dopušteno je snimanje autorskog djela na nosače zvuka, slike ili teksta, priopćavanje autorskog djela s tih nosača, kao i priopćavanje autorskog djela koja se radiodifuzijski emitiraju, u opsegu potrebnom za upoznavanje ili iskušavanje rada tih zvučnih snimaka ili filmove ili uređaja neposrednim kupcima ili za njihov popravak.

Brisanje snimaka

Članak 96.

Snimke učinjene na temelju odredbe iz članka 95. moraju se bez odlaganja izbrisati.

Korištenje baze podataka

Članak 97.

(1) Ovlašteni korisnik baze podataka ili njezina primjerka može izvršiti bilo koji akt korištenja ako je neophodan za pristup sadržaju baze podataka i njegovo redovito korištenje.

(2) Ako je korisnik ovlašten samo za dio baze podataka, dopušteno je reproduciranje i prerada samo toga dijela.

(3) Svaka ugovorna odredba protivna stavcima 1. i 2. ovoga članka ništava je.

Obveze nositelja prava

Članak 98.

(1) Kada je po odredbama članka 82. do 87. ovoga Zakona dopušteno korištenje autorskog djela, a korištenje autorskog djela ili pristup autorskom djelu onemogućeni su primjenom tehnoloških mjera iz članka 175. ovoga Zakona, autori odnosno druge osobe koje su te mjere primijenile ili koje imaju ovlast i mogućnosti otkloniti ih, dužni su, osiguravanjem posebnih mjera ili sklapanjem sporazuma, omogućiti korisnicima ili njihovim udrugama pristup tim autorskim djelima i njihovo korištenje u skladu s ograničenjima iz članka 82. do 87. ovoga Zakona. Odredbe ovoga stavka se ne primjenjuju na računalne programe.

(2) Ako autori odnosno druge osobe iz prethodnog stavka ne postupe u skladu s odredbama iz stavka 1. ovoga članka, autorska djela se koriste primjenom mjera koje propisuje ministar nadležan za Državni zavod za intelektualno vlasništvo (u daljem tekstu ministar).

(3) Tehničke mjere koje dobrovoljno primjenjuju nositelji prava iz ovoga Zakona, uključujući one koje su primijenjene u ispunjavanju ugovora sklopljenih dobrovoljno, te tehničke mjere primijenjene u provedbi mjera iz stavaka 1. i 2. ovoga članka uživaju zaštitu iz stavka 1. članka 175. ovoga Zakona.

(4) Odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se na autorska djela koja su stavljena na raspolaganje javnosti po dogovorenim uvjetima na način da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odberu.

Poglavlje 7.

VREMENSKA OGRANIČENJA AUTORSKOG PRAVA

Opća odredba o trajanju autorskog prava

Članak 99.

Autorsko pravo traje za života autora i sedamdeset godina nakon njegove smrti, bez obzira kada je autorsko djelo zakonito objavljeno, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Trajanje autorskog prava za koautorsko djelo

Članak 100.

(1) Ako su koautori iz članka 11. nositelji zajedničkog autorskog prava na stvorenom autorskom djelu, rok iz članka 99. ovoga Zakona računa se od smrti koautora koji je najduže živio.

(2) U pogledu audiovizualnih djela, rok iz članka 99. ovoga Zakona računa se od smrti posljednje preživjele od sljedećih osoba: glavni redatelj, autor scenarija, autor dijaloga i skladatelj glazbe posebno skladane za korištenje u tom djelu.

Trajanje autorskog prava za anonimno autorsko djelo

Članak 101.

Autorsko pravo na anonimnom autorskom djelu traje sedamdeset godina od zakonite objave tog djela. Ako autor tijekom razdoblja iz stavka 1. otkrije svoj identitet, primjenjuje se rok iz članka 99. ovoga Zakona.

Trajanje autorskog prava za autorsko djelo objavljeno pod pseudonimom

Članak 102.

Autorsko pravo na autorskom djelu objavljenom pod pseudonimom traje sedamdeset godina od zakonite objave tog djela. Ako pseudonim ne ostavlja nikakvu sumnju u pogledu identiteta autora, primjenjuje se rok iz članka 99. ovoga Zakona.

Trajanje autorskog prava za autorsko djelo objavljeno u dijelovima

Članak 103.

Ako se trajanje autorskog prava računa od zakonite objave autorskog

djela, a to djelo se objavljuje u svescima, dijelovima, nastavcima, izdanjima ili epizodama, taj se rok za svaki takav dio računa zasebno.

Trajanje autorskog prava za neobjavljeno autorsko djelo

Članak 104.

Ako se trajanje autorskog prava ne računa ni od smrti autora, niti je autorsko djelo bilo zakonito objavljeno, autorsko pravo prestaje protekom sedamdeset godina od kada je autorsko djelo nastalo.

Računanje rokova

Članak 105.

Rokovi trajanja autorskog prava određeni ovim Zakonom računaju se od 1. siječnja godine koja neposredno slijedi godinu u kojoj je nastala činjenica od koje se računa početak roka.

Učinci isteka roka

Članak 106.

(1) Prestankom autorskog prava, autorsko djelo postaje javno dobro, te se može slobodno koristiti uz obvezu priznanja autorstva, poštivanja autorskog djela te časti ili ugleda autora.

(2) Protiv onih koji ne poštuju obveze iz stavka 1. ovog članka nasljednici autora, udruge autora kojima je autor pripadao, druge osobe koje za to imaju pravni interes te Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ovlašteni su zahtijevati prestanak povrede te obveze.

P o g l a v l j e 8.

POSEBNE ODREDBE ZA RAČUNALNE PROGRAME I AUDIOVIZUALNA DJELA

8.1. Posebne odredbe za računalne programe

Predmet zaštite

Članak 107.

Računalni program je zaštićen kao jezično djelo po ovom Zakonu ako je izvoran u smislu da predstavlja vlastitu intelektualnu tvorevinu svog autora. Pojam računalni program obuhvaća izražaj računalnog programa u bilo kojem obliku uključujući i pripremni dizajnerski materijal. Ideje i načela na kojima se zasniva bilo koji element računalnog programa, uključujući i ona na kojima se zasnivaju njegova sučelja, nisu zaštićena autorskim pravom.

Računalni program stvoren u radnom odnosu

Članak 108.

Ako je računalni program stvorio zaposlenik u izvršavanju svojih obveza ili slijedeći upute poslodavca, poslodavac je isključivo ovlašten izvršavati sva imovinska prava na tako stvorenom programu, ako ugovorom nije drugačije određeno.

Pravo autora računalnog programa

Članak 109.

(1) Autor računalnog programa ima u skladu s odredbama poglavlja 3. glave II. ovoga Zakona isključivo pravo izvršiti ili odobriti:

1. trajno ili privremeno reproduciranje računalnog programa bilo kojim sredstvom i u bilo kojem obliku, djelomično ili u cijelosti; to uključuje i učitavanje, prikazivanje, izvođenje, prenošenje ili pohranu računalnog programa za koje je potrebno takvo reproduciranje;
2. prijevod, prilagodbu, obradu i bilo koju drugu izmjenu računalnog programa te reproduciranje rezultata tih izmjena, s time da prava osobe koja je izmijenila program ostaju nedirnuti;

3. distribucije izvornika ili primjeraka računalnog programa, u bilo kojem obliku, kao i njihovo iznajmljivanje.

(2) Odredbe iz članaka 17., 32., i 82. ovoga Zakona ne primjenjuju se na računalne programe. Računalni programi ne mogu biti predmetom javne posudbe, osim ako je ugovorom drukčije određeno.

Iznimke

Članak 110.

(1) U nedostatku posebnih ugovornih odredaba za poduzimanje radnji iz točaka 1. i 2. stavka 1. članka 109. ovoga Zakona nije potrebno odobrenje nositelja prava, ako su te radnje zakonitom stjecatelju neophodne za korištenje računalnog programa u skladu s njegovom namjeravanom svrhom, uključujući i za ispravljanje pogrešaka.

(2) Osobi koja ima pravo koristiti računalni program ugovorom se ne može zabraniti izrada sigurnosnog primjerka, ako je to potrebno za to korištenje programa.

(3) Osoba koja ima pravo koristiti kopiju računalnog programa, ovlaštena je bez odobrenja nositelja prava, promatrati, proučavati ili ispitivati rad programa radi utvrđivanja ideje i načela na kojima se zasniva bilo koji element programa, ako to čini prilikom izvođenja bilo koje od radnji učitavanja, prikazivanja, izvođenja, prenošenja ili pohranjivanja računalnog programa, koju je ovlaštena poduzimati.

(4) Svaka ugovorna odredba protivna stavcima 2. i 3. ovog članka ništava je.

Dekompiliranje

Članak 111.

(1) Ako je reproduciranje koda i prevođenje njegova oblika, po odredbi iz stavaka 1. i 2. članka 109. ovoga Zakona, nužno za dobivanje informacija potrebnih za postizanje interoperabilnosti nezavisno stvorenog programa s drugim programima, odobrenje nositelja prava nije potrebno, ako:

1. te radnje izvodi osoba koja ima odobrenje za korištenje ili druga osoba koja ima pravo koristiti primjerak programa, ili osoba koja je u njihovo ime ovlaštena to učiniti,
2. informacije potrebne za postizanje interoperabilnosti prethodno nisu bile odmah dostupne osobama iz točke 1. ovoga stavka i
3. su te radnje ograničene samo na one dijelove izvornog programa koji su potrebni za postizanje interoperabilnosti.

(2) Informacije dobivene primjenom odredbi iz stavka 1. ovoga članka ne smiju se:

1. koristiti za ciljeve drukčije od postizanja interoperabilnosti nezavisno stvorenog računalnog programa;
2. prenositi drugima, osim kad je to potrebno za postizanje interoperabilnosti nezavisno stvorenog programa ili
3. koristiti za razvoj, proizvodnju ili marketing drugog programa, bitno sličnog u svojem izražaju, ili za bilo koju drugu radnju kojom se nanosi povreda autorskom pravu.

(3) Odredbe iz ovoga članka ne smiju se tumačiti tako da omogućuju da se njihova primjena suprotstavlja redovitom korištenju računalnog programa ili da neopravdano šteti zakonitim interesima nositelja prava.

(4) Svaka ugovorna odredba protivna odredbama iz ovoga članka ništava je.

Posebne mjere zaštite

Članak 112.

Povreda prava na računalnom programu čini se osobito:

1. bilo kojom radnjom distribucije primjerka računalnog programa za koji se zna ili ima razloga vjerovati da je to primjerak kojim je povrijeđeno tuđe pravo;
2. posjedovanjem, u komercijalne svrhe, primjerka računalnog programa za koji se zna ili ima razloga vjerovati da je to primjerak kojim je povrijeđeno tuđe pravo;
3. bilo kojom radnjom distribucije ili posjedovanjem u komercijalne svrhe bilo kojeg sredstva čija je jedina namjena olakšati neovlašteno uklanjanje tehničkog uređaja koji služi za zaštitu računalnog programa ili osujetiti rad toga uređaja.

Daljnja primjena drugih propisa

Članak 113.

Odredbe iz ovoga Zakona o zaštiti računalnih programa ne utječu na

primjenu drugih propisa, kao što su propisi koji uređuju zaštitu izuma patentima, zaštitu planova rasporeda poluvodičkih proizvoda, žigove, nepošteno tržišno natjecanje, zaštitu poslovne tajne ili ugovorne obveze.

8.2. Posebne odredbe za audiovizualna djela

Audiovizualna djela

Članak 114.

Audiovizualna djela, po ovom Zakonu, jesu kinematografski, televizijski, dokumentarni, crtani, reklamni ili drugi filmovi te druga audiovizualna djela izražena slikama koje u slijedu daju dojam pokreta, sa zvukom ili bez zvuka, bez obzira na vrstu podloge na koju su fiksirana.

Audiovizualna prilagodba

Članak 115.

(1) Ugovorom o audiovizualnoj prilagodbi autor daje drugoj osobi odobrenje za prilagodbu autorskog djela u audiovizualno djelo (pravo audiovizualne prilagodbe). Ako ugovorom nije drukčije određeno, smatra se da je stečeno isključivo pravo audiovizualne prilagodbe.

(2) Ako je pravo prilagodbe autorskog djela stečeno kao isključivo pravo, autor prerađenog djela zadržava:

1. isključivo pravo nove audiovizualne prilagodbe prerađenog djela koje može ostvarivati nakon isteka dvadeset godina od sklapanja ugovora iz stavka 1. ovog članka;
2. isključivo pravo daljnje prerade audiovizualnog djela u bilo kojem drugom umjetničkom obliku;
3. pravo na primjerenu naknadu za svako iznajmljivanje videograma koji sadrži prerađeno djelo.

(3) Autor se ne može odreći prava iz stavka 2. ovoga članka.

Koautori audiovizualnog djela

Članak 116.

(1) Koautorima audiovizualnog djela smatraju se:

1. glavni redatelj,
2. autor scenarija,
3. autor dijaloga,

4. glavni snimatelj,
5. skladatelj glazbe posebno skladane za korištenje u tom djelu.

(2) Ako je crtež odnosno animacija bitni element audiovizualnog djela, koautorom takvog djela smatra se i glavni crtač odnosno glavni animator.

(3) Ako neka druga fizička osoba dokaže da je njezina originalna intelektualna tvorevina bitni element audiovizualnog djela te da bi mogla biti, prema općim pravilima, koautor tog djela, bit će priznata kao koautor tog audiovizualnog djela.

Autori doprinosa audiovizualnom djelu

Članak 117.

Skladatelj glazbe, glavni crtač ili glavni animator koji se ne smatra koautorom audiovizualnog djela po odredbi iz članka 116. ovoga Zakona, scenograf, kostimograf, slikar maski, montažer i drugi autori koji sudjeluju u stvaranju audiovizualnog djela imaju autorska prava na svojim individualnim doprinosima (autori doprinosa).

Ugovor o audiovizualnoj produkciji

Članak 118.

(1) Ugovorom o audiovizualnoj produkciji, uređuju se odnosi između filmskog producenta, koautora audiovizualnog djela i autora doprinosa te međusobni odnosi autora audiovizualnog djela.

(2) Ako ugovorom o audiovizualnoj produkciji između filmskog producenta i autora doprinosa nije drukčije određeno, smatra se da filmski producent stječe sva imovinska prava autora doprinosa u opsegu potrebnom za ispunjenje svrhe ugovora.

(3) Ako ugovorom iz stavka 1. ovoga članka koautori svoje pravo iznajmljivanja prepuste filmskom producentu, zadržavaju pravo na primjerenu naknadu za iznajmljivanje audiovizualnog djela.

(4) Bez obzira na odredbe iz stavka 2. ovoga članka, autori doprinosa zadržavaju pravo da se svojim doprinosima audiovizualnom djelu samostalno koriste, ako se time ne nanosi povreda pravima filmskog producenta toga djela.

(5) Koautori audiovizualnog djela ne mogu se odreći prava iz stavka 3., a autori doprinosa iz stavka 4. ovoga članka.

(6) Odredbe iz članka 17., članka 47. stavka 1. i članka 48. ovoga Zakona ne primjenjuju se na audiovizualna djela.

Izvešće o autorskoj naknadi za prava na audiovizualnom djelu

Članak 119.

Filmski producent audiovizualnog djela dužan je najmanje jedanput godišnje dostaviti koautorima izvješće o prihodu ostvarenom svakim pojedinim načinom korištenja toga djela.

Završeno audiovizualno djelo

Članak 120.

(1) Audiovizualno djelo smatra se završenim kada je, u skladu sa sporazumom između glavnog redatelja i filmskog producenta, završena prva standardna kopija djela koje je predmet ugovora o produkciji.

(2) Zabranjeno je uništavanje matrice prve standardne kopije audiovizualnog djela.

(3) Ako koji od koautora ili autora doprinosa odbije nastavak suradnje na stvaranju audiovizualnog djela, ili ako zbog više sile nije u mogućnosti nastaviti tu suradnju, ne može se protiviti da se doprinos koji je već dao koristi za dovršenje toga djela. Takav autor ima odgovarajuća autorska prava na već dani doprinos audiovizualnom djelu.

Raskid ugovora

Članak 121.

(1) Ako filmski producent audiovizualnog djela ne završi djelo u roku od pet godina od dana sklapanja ugovora o audiovizualnoj produkciji toga djela, ili ako završeno audiovizualno djelo ne distribuiru u roku od dvije godine od dana završetka toga djela, koautori mogu zahtijevati raskid ugovora, ako nije ugovoren koji drugi rok.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka koautori djela i autori doprinosa zadržavaju pravo na isplatu naknade.

III. SRODNA PRAVA

P o g l a v l j e 1.

PRAVO UMJETNIKA IZVOĐAČA

Umjetnici izvođači

Članak 122.

Umjetnici izvođači su glumci, pjevači, glazbenici, plesači i druge osobe koje glumom, pjevanjem, recitiranjem, deklamiranjem, interpretiranjem, pokretima ili na drugi način izvode djela s područja književnosti i umjetnosti ili izražaja folklora. Umjetnikom izvođačem smatra se i redatelj kazališne predstave i dirigent umjetničkog ansambla.

Zastupnik umjetničkog ansambla

Članak 123.

(1) Umjetnici izvođači članovi umjetničkog ansambla mogu ovlastiti u pisanom obliku jednog od svojih članova ili treću osobu za zastupanje u ostvarivanju izvođačkog prava.

(2) Za davanje ovlaštenja iz stavka 1. ovoga članka potrebna je suglasnost većine članova umjetničkog ansambla, osim ako nije drukčije određeno pravilima pojedinog umjetničkog ansambla. Smatra se da su to ovlaštenje dali i umjetnici izvođači koji nisu članovi ansambla, a sudjeluju u pojedinoj izvedbi ansambla.

(3) Odredbe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se na dirigente, soliste, redatelje kazališnih predstava i nositelje glavnih uloga, koji nisu članovi ansambla, ako između njih i umjetničkog ansambla nije drukčije ugovoreno.

Moralna prava umjetnika izvođača

Članak 124.

(1) Umjetnik izvođač ima pravo biti priznat i označen kao izvođač odnosno odlučiti hoće li njegovo ime ili oznaka drugog umjetnikovog identiteta biti označeni pri korištenju njegove izvedbe.

(2) Osoba koja javno koristi izvedbu dužna je pri svakom korištenju naznačiti umjetnika izvođača, osim ako umjetnik izvođač u pisanom obliku izjavi da ne želi biti naveden.

(3) Umjetnikom izvođačem smatra se osoba čije je ime, pseudonim, umjetnički znak ili kod na uobičajen način označen na primjercima izvedbe ili pri objavi izvedbe, dok se ne dokaže suprotno.

(4) Umjetnik izvođač ima pravo usprotiviti se uništenju, izobličenju, sakaćenju ili sličnoj izmjeni svoje izvedbe, kao i svakom korištenju izvedbe na način koji ugrožava njegovu čast ili ugled.

Isključiva imovinska prava umjetnika izvođača

Članak 125.

Umjetnik izvođač ima isključivo pravo:

1. fiksiranja svoje nefiksirane izvedbe
2. reproduciranja svoje fiksirane izvedbe
3. distribuiranja, kao i pravo iznajmljivanja svoje fiksirane izvedbe;
4. priopćavanja javnosti svoje nefiksirane i fiksirane izvedbe koje osobito obuhvaća:
 - pravo radiodifuzijskog emitiranja i reemitiranja
 - pravo javnog priopćavanja fiksiranih izvedbi i radiodifuzijskih emitiranja
 - pravo javnog prenošenja
 - pravo javnog prikazivanja
 - pravo stavljanja na raspolaganje javnosti

Naknada za iznajmljivanje

Članak 126.

Umjetnik izvođač koji svoje pravo iznajmljivanja prepusti proizvođaču fonograma ili filmskom producentu, ili kojoj drugoj osobi, zadržava pravo na primjerenu naknadu za iznajmljivanje svoje fiksirane izvedbe. Umjetnik izvođač ne može se odreći prava na tu primjerenu naknadu. Naknadu za iznajmljivanje dužna je plaćati osoba koja iznajmljuje izvedbu.

Naknada za radiodifuzijsko emitiranje i javno priopćavanje izvedbe

Članak 127.

(1) Umjetnik izvođač ima pravo na udio u jedinstvenoj primjerenoj naknadi za radiodifuzijsko emitiranje i svako drugo priopćavanje javnosti svoje fiksirane izvedbe.

(2) Jedinstvena naknada iz stavka 1. ovoga članka sastoji se od pojedinačnih naknada koje pripadaju umjetnicima izvođačima i proizvođačima fonograma.

Pravo na naknadu

Članak 128.

(1) Umjetnik izvođač ima pravo na primjerenu naknadu za svako zvučno ili zvučno i vizualno snimanje svoje fiksirane izvedbe za privatno ili

drugo vlastito korištenje iz članka 32., stavka 1. ovoga Zakona.

(2) Umjetnik izvođač ima pravo na primjerenu naknadu ako se njegova fiksirana izvedba u pogledu koje je dopuštena daljnja distribucija posuđuje posredovanjem javne knjižnice. Na ovo se pravo, na odgovarajući način, primjenjuju odredbe stavaka 2. i 4. članka 33. ovoga Zakona.

Korištenje izvedbe za dovršenje audiovizualnog djela

Članak 129.

Ako umjetnik izvođač odbije završiti svoju izvedbu u audiovizualnom djelu, ili ako zbog više sile nije u mogućnosti nastaviti izvedbu, ne može se protiviti da se ostvareni dio izvedbe koristi za dovršenje audiovizualnog djela. Takav izvođač ima odgovarajuća prava na već dani doprinos audiovizualnom djelu.

Izvedba ostvarena u radnom odnosu

Članak 130.

(1) Izvedba nastala u radnom odnosu, po ovom Zakonu, označava izvedbu koju za vrijeme trajanja radnog odnosa kod određenog poslodavca ostvari umjetnik izvođač – zaposlenik izvršavajući svoje obveze ili po uputama toga poslodavca. Odnosi u pogledu izvedbe ostvarene u radnom odnosu uređuju ovim Zakonom, ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos.

(2) Ako se u izvršavanju obveza iz radnog odnosa nastaje izvedba umjetnika izvođača, ugovorom o radu određuje se, između ostalog, stječe li poslodavac pravo na iskorištavanje te izvedbe, te posebice, ako ga stječe, opseg i trajanje prava iskorištavanja izvedbe. Ako ovim Zakonom, ugovorom o radu ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos nije drukčije određeno, pravo umjetnika izvođača na izvedbi zadržava umjetnik izvođač bez ograničenja.

Trajanje prava

Članak 131.

Imovinska prava umjetnika izvođača traju 50 godina od izvedbe. Ako u tom razdoblju fiksirana izvedba bude zakonito izdana ili zakonito priopćena javnosti, prava traju 50 godina od takva prvog izdanja ili takva prvog priopćavanja, ovisno o tome koje je bilo ranije.

P o g l a v l j e 2.

PRAVO PROIZVOĐAČA FONOGRAMA

Značenje pojmova

Članak 132.

(1) Fonogram je fiksacija zvukova izvedbe ili drugih zvukova ili onoga što predstavlja zvukove, osim u obliku fiksiranja ugrađenih u audiovizualna djela. Fiksiranje, u smislu ovoga članka, znači ugrađivanje zvukova ili onoga što predstavlja zvukove na podlogu s koje se mogu slušati, umnožavati ili priopćavati putem nekog uređaja. Prava na fonogramu nisu ni na koji način ograničena njegovim ugrađivanjem u videogram.

(2) Proizvođač fonograma, po ovom Zakonu, fizička je ili pravna osoba koja poduzima inicijativu i koja je odgovorna za prvo fiksiranje zvukova izvedbe ili drugih zvukova ili onog što predstavlja zvukove. Smatra se da je proizvođač fonograma, dok se ne dokaže drukčije, onaj čije je ime odnosno naziv redovito označen kao nositelj prava proizvođača fonograma na fonogramu.

Prava proizvođača fonograma

Članak 133.

(1) Proizvođač fonograma ima isključivo pravo:

1. reproduciranja svojih fonograma;
2. distribuiranja svojih fonograma, kao i pravo iznajmljivanja osim prava iz stavka 5. članka 20. ovoga Zakona;
3. stavljanja na raspolaganje javnosti svojih fonograma.

(2) Pravom proizvođača fonograma se može slobodno raspolagati. Pravo proizvođača fonograma ne utječe ni na koji način na autorsko pravo i pravo umjetnika izvođača.

Pravo na naknadu za javno posuđivanje

Članak 134.

Proizvođač fonograma ima pravo na primjerenu naknadu za posuđivanje svojih fonograma odnosno njegovih umnoženih primjeraka posredovanjem javnih knjižnica.

Pravo na naknadu za radiodifuzijsko emitiranje i javno priopćavanje fonograma

Članak 135.

Proizvođač fonograma ima pravo, u skladu s odredbom iz članka 127., stavka 2. ovoga Zakona, na udio u jedinstvenoj primjerenj naknadi za radiodifuzijsko emitiranje i svako drugo priopćavanje javnosti svojeg fonograma izdanog u komercijalne svrhe.

Pravo na naknadu za reproduciranje fonograma za privatno ili drugo vlastito korištenje

Članak 136.

Proizvođač fonograma ima pravo na primjerenu naknadu za svako zvučno snimanje svojih fonograma za privatno ili drugo vlastito korištenje iz članka 32., stavka 1. ovoga Zakona.

Trajanje prava

Članak 137.

Prava proizvođača fonograma traju 50 godina od prvog fiksiranja fonograma. Ako je u tom razdoblju fonogram zakonito izdan, prava traju 50 godina od takva prvog izdanja. Ako fonogram u tom razdoblju nije zakonito izdan, ali je zakonito priopćen javnosti, prava traju 50 godina od takva prvog priopćavanja javnosti.

P o g l a v l j e 3.

PRAVO FILMSKIH PRODUCENATA (PRAVO PROIZVOĐAČA VIDEOGRAMA)

Filmski producent i videogram

Članak 138.

(1) Filmski producent (proizvođač videograma), po ovom Zakonu, fizička je ili pravna osoba, koja u svoje ime daje inicijativu, prikuplja financijska sredstva, organizira i preuzima odgovornost za stvaranje prve fiksacije audiovizualnog djela, kao i slijeda pomičnih slika popraćenih zvukom ili bez zvuka (videograma). Smatra se da je filmski producent, dok se ne dokaže drukčije, onaj čije je ime odnosno naziv redovito označen kao nositelj prava filmskog producenta na videogramu.

(2) Videogram je, po ovom Zakonu, fiksacija audiovizualnog djela, kao i slijeda pomičnih slika popraćenih zvukom ili bez zvuka.

Prava filmskog producenta

Članak 139.

(1) Filmski producent u pogledu primjeraka svojeg videograma ima isključivo pravo:

1. reproduciranja;
2. distribuiranja, kao i pravo iznajmljivanja osim prava iz stavka 5. članka 20. ovoga Zakona;
3. javnog prikazivanja;
4. stavljanja na raspolaganje javnosti.

(2) Pravom filmskog producenta se može slobodno raspolagati. Pravo filmskog producenta ne utječe ni na koji način na autorsko pravo, pravo umjetnika izvođača i pravo proizvođača fonograma.

Pravo na naknadu za javno posuđivanje

Članak 140.

Filmski producent ima pravo na primjerenu naknadu za posuđivanje videograma posredovanjem javnih knjižnica.

**Pravo na naknadu za reproduciranje videograma za
privatno ili drugo vlastito korištenje**

Članak 141.

Filmski producent ima pravo na primjerenu naknadu za svako zvučno i vizualno reproduciranje svojih videograma za privatno i drugo vlastito korištenje iz članka 32., stavka 1. ovoga Zakona.

Trajanje prava

Članak 142.

Prava filmskog producenta traju 50 godina od stvaranja prve videograma. Ako je u tom razdoblju videogram bio zakonito izdan ili zakonito priopćen javnosti, prava filmskog producenta traju 50 godina od takva prvog izdanja ili takva prvog priopćavanja, ovisno o tome koje je bilo ranije.

P o g l a v l j e 4.

PRAVO ORGANIZACIJA ZA RADIODIFUZIJU

Prava organizacija za radiodifuziju

Članak 143.

(1) Organizacija za radiodifuziju ima isključivo pravo:

1. reemitiranja svojih emitiranja bežično i putem žica;
2. fiksiranja svojih emitiranja
3. reproduciranja svojih fiksiranih emitiranja;
4. distribuiranja, osim prava iznajmljivanja i javne posudbe, svojih fiksiranih emitiranja;
5. javnog priopćavanja svojih emitiranja, ako je takvo priopćavanje pristupačno javnosti uz plaćanje ulaznice;
6. stavljanja na raspolaganje javnosti svojih fiksiranih emitiranja.

(2) Kabelski distributer koji samo retransmitira radiodifuzijska emitiranja nije organizacija za radiodifuziju prema odredbama ovog poglavlja.

(3) Pravom organizacija za radiodifuziju se može slobodno raspolagati. Pravo organizacija za radiodifuziju ne utječe ni na koji način na autorsko pravo, pravo umjetnika izvođača, pravo proizvođača fonograma i pravo filmskog producenta.

Trajanje prava

Članak 144.

Prava organizacija za radiodifuziju traju pedeset godina računajući od prvog emitiranja bez obzira je li ono bilo bežično ili putem žica.

Poglavlje 5.

PRAVA NAKLADNIKA NA NJIHOVIM IZDANJIMA

Pravo na naknadu za reproduciranje svojih pisanih izdanja za privatno ili drugo vlastito korištenje

Članak 145.

(1) Nakladnici imaju vlastito pravo na naknadu za svako reproduciranje svojih pisanih izdanja za privatno ili drugo vlastito korištenje odgovarajuće pravu autora na naknadu iz stavka 2. članka 32. ovoga Zakona.

(2) Pravo na naknadu iz stavka 1. ovoga članka traje 50 godina od zakonitog izdanja djela i može se njime slobodno raspolagati.

Pravo na prvom izdanju neobjavljenih slobodnih autorskih djela

Članak 146.

(1) Osoba koja prvi puta zakonito izdaje ili priopći javnosti još neobjavljeno autorsko djelo na kojemu je autorsko pravo prestalo, stječe pravo odgovarajuće imovinskim autorskim pravima po ovom zakonu.

(2) Pravo iz stavka 1. ovog članka traje 25 godina od prvog zakonitog izdanja djela ili priopćavanja javnosti i može se njime slobodno raspolagati.

P o g l a v l j e 6.

PRAVO PROIZVOĐAČA BAZE PODATAKA

Baza podataka, proizvođač baze podataka

Članak 147.

(1) Baza podataka, po ovom poglavlju Zakona, zbirka je samostalnih djela, podataka ili druge građe u bilo kojem obliku, koji su uređeni po određenom sustavu ili metodi i pojedinačno dostupne elektroničkim ili drugim sredstvima, pri čemu bilo postizanje, bilo verifikacija, bilo predstavljanje njezina sadržaja zahtijeva kvalitativno i/ili kvantitativno znatno ulaganje koje se primjerice sastoji u sredstvima, utrošenom vremenu i uloženom trudu.

(2) Proizvođač baze podataka pravna je ili fizička osoba koja je poduzela inicijativu i rizik ulaganja navedenog u stavku 1. ovoga članka.

(3) Zaštita baze podataka iz stavka 1. ovoga članka, nezavisna je od njezine zaštite autorskim pravom ili bilo kojim drugim pravom.

(4) Pravom proizvođača baze podataka se može slobodno raspolagati. Pravo proizvođača baze podataka ne utječe ni na koji način na autorsko pravo, pravo umjetnika izvođača, pravo proizvođača fonograma, pravo filmskog producenta i pravo organizacija za radiodifuziju

Predmet zaštite

Članak 148.

(1) Predmet zaštite, po odredbama iz ovog poglavlja, obuhvaća:

1. cjelokupan sadržaj baze podataka;
2. svaki kvalitativno i/ili kvantitativno znatni dio sadržaja baze podataka;
3. kvalitativno i/ili kvantitativno neznatne dijelove sadržaja baze podataka kad se ti dijelovi koriste ponavljano i sustavno, pa je to u suprotnosti s redovitim korištenjem baze podataka ili ako neopravdano štete zakonitim interesima proizvođača baze podataka.

(2) Zaštita uređena ovim člankom ne primjenjuje se na računalne programe koji su korišteni za izradu baza podataka ili za rad s bazama podataka koje su dostupne elektroničkim putem.

Prava proizvođača baze podataka

Članak 149.

(1) Proizvođač baze podataka ima isključivo pravo izvršiti ili odobriti:

1. reproduciranje svoje baze podataka;
2. distribuiranje primjeraka svoje baze podataka uključujući iznajmljivanje, osim prava iz stavka 5. članka 20. ovoga Zakona, i isključujući javnu posudbu;
3. stavljanje na raspolaganje javnosti svoje baze podataka;
4. drugog oblika priopćavanja javnosti svoje baze podataka.

(2) Iscrpljenje prava distribucije obuhvaća samo preprodaju.

Iznimke

Članak 150.

Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka može se bez odobrenja njezina proizvođača koristiti znatnim dijelovima njezina sadržaja u slučaju:

1. iz članka 149. točka 1. ovoga Zakona za privatno korištenje baze podataka koja nije elektronička;
2. iz članka 149. točka 1. ovoga Zakona za korištenje namijenjeno nastavi ili znanstvenom istraživanju, uz navođenje izvora i u mjeri opravdanoj nekomercijalnom svrhom;
3. iz članka 149. točke 1., 2., 3. i 4. ovoga Zakona za potrebe javne sigurnosti ili u upravnim i sudskim postupcima.

Prava i obveze ovlaštenih korisnika

Članak 151.

(1) Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka ne može biti spriječen u korištenju neznatnih dijelova njezina sadržaja za bilo kakvu namjenu. Kad je ovlašteni korisnik ovlašten samo u pogledu dijela baze podataka, ovaj se stavak primjenjuje samo na taj dio.

(2) Ovlašteni korisnik baze podataka stavljene na raspolaganje javnosti ne smije obavljati radnje koje su u suprotnosti s uobičajenim korištenjem te baze ili koje u nerazumnoj mjeri nanose štetu zakonitim interesima njezina proizvođača.

(3) Ovlašteni korisnik baze podataka stavljene na raspolaganje javnosti ne smije nanijeti štetu nositelju autorskog ili srodnog prava u pogledu autorskog djela ili predmeta zaštite koji su sadržani u bazi podataka.

(4) Ugovorne odredbe, koje su u suprotnosti sa stavcima 1., 2. i 3. ovoga članka, ništave su.

Trajanje prava

Članak 152.

Prava proizvođača baze podataka traju 15 godina od završetka izrade baze podataka. Ako je u tom razdoblju baza podataka zakonito objavljena, prava traju 15 godina od takve prve objave.

Trajanje prava u slučaju znatne izmjene

Članak 153.

Svaka kvalitativna ili kvantitativna znatna izmjena dijela sadržaja baze podataka, koja je znatno novo ulaganje u kvalitetu ili kvantitetu sadržaja baze podataka, rezultira novim rokom zaštite iz stavka 1. ovoga članka. Znatna izmjena sadržaja baze podataka uključuje i postupno dopunjavanje, brisanje i mijenjanje baze.

IV. OSTVARIVANJE PRAVA

Poslovi ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava

Članak 154.

(1) Ostvarivanje autorskog prava odnosno srodnih prava (u daljnjem tekstu: ostvarivanje prava) obuhvaća osobito sljedeće poslove:

- davanje odobrenja za korištenje predmeta zaštite autorskog prava odnosno srodnih prava (predmeti zaštite), kada je to odobrenje po Zakonu potrebno;
- naplate naknada za korištenje predmeta zaštite, ako se koriste uz naknadu;
- raspodjele naplaćenih naknada nositeljima prava;
- kontrole nad korištenjem predmeta zaštite;
- pokretanja i vođenja postupaka zaštite u slučaju povrede prava koja se ostvaruju.

(2) U ostvarivanju prava mogu se obavljati svi ili samo neki od poslova iz stavka 1. ovoga članka.

Individualno ostvarivanje prava

Članak 155.

(1) Ostvarivanje prava koje se odnosi na pojedinačno korištenje određenog predmeta zaštite, prema odgovarajućem ugovoru između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite, obavlja sam nositelj prava osobno ili putem zastupnika.

(2) Poslove opunomoćenog zastupnika može obavljati odvjetnik, specijalizirana pravna osoba za ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava te udruga iz članka 157. ovog Zakona.

(3) Specijalizirana pravna osoba iz stavka 2. je trgovačko društvo koje ima najmanje jednu zaposlenu osobu sa završenim pravnim fakultetom.

Kolektivno ostvarivanje prava

Članak 156.

(1) Kolektivno ostvarivanje prava može obuhvaćati sljedeće:

1. prava autora:

- a) pravo javnog izvođenja, javnog prenošenja, javnog priopćavanja fiksiranog djela, radiodifuzijskog emitiranja, radiodifuzijskog reemitiranja, javnog priopćavanja radiodifuzijskog emitiranja i pravo stavljanja na raspolaganje

- javnosti nescenskih glazbenih i književnih djela;
- b) pravo reproduciranja (zvučnog snimanja) glazbenih djela;
 - c) pravo distribucije uključujući pravo iznajmljivanja i pravo naknadu iz stavka 5. članka 20. ovoga Zakona;
 - d) pravo na naknadu za javnu posudbu;
 - e) pravo slijeđenja pri preprodaji izvornika umjetničkih djela;
 - f) pravo na naknadu za reproduciranje autorskog djela za privatno ili drugo vlastito korištenje;
 - g) pravo na naknadu iz stavka 2. članka 85. ovoga Zakona.
2. prava umjetnika izvođača:
- a) pravo javnog priopćavanja fiksirane izvedbe i radiodifuzijskih emitiranja
 - b) pravo javnog prikazivanja fiksirane izvedbe;
 - c) pravo radiodifuzijskog emitiranja i reemitiranja fiksirane izvedbe;
 - d) pravo stavljanja na raspolaganje javnosti fiksirane izvedbe;
 - e) pravo iznajmljivanja fiksirane izvedbe i pravo na naknadu iz stavka 5. članka 20. ovoga Zakona;
 - f) pravo na naknadu za javnu posudbu fiksirane izvedbe;
 - g) pravo na naknadu za reproduciranje fiksirane izvedbe za privatno ili drugo vlastito korištenje.
3. prava proizvođača fonograma:
- a) pravo stavljanja na raspolaganje javnosti fonograma;
 - b) pravo na naknadu za radiodifuzijsko emitiranje i javno priopćavanje fonograma;
 - c) pravo iznajmljivanja fonograma;
 - d) pravo na naknadu za javnu posudbu fonograma;
 - e) pravo na naknadu za reproduciranje fonograma za privatno ili drugo vlastito korištenje.
4. prava filmskih producenata:
- a) pravo na naknadu za javnu posudbu videograma;
 - b) pravo na naknadu za reproduciranje videograma za privatno ili drugo vlastito korištenje.
5. prava nakladnika:
- a) pravo na naknadu za reproduciranje svojih pisanih izdanja za privatno ili drugo vlastito korištenje.

(2) Pravo radiodifuzijskog emitiranja i reemitiranja iz stavka 1. točaka 1.a) i 2.c), pravo na naknadu za radiodifuzijsko emitiranje iz stavka 1. točke 3.b), pravo iznajmljivanja iz točaka 1.c) i to ako se radi o snimljenim glazbenim djelima, 2.e) i 3.c), pravo na naknadu za javnu posudbu iz točaka 1.d), 2.f), 3d) i 4.a) te pravo na naknadu za reproduciranje za privatno i drugo vlastito korištenje iz točaka 1.f), 2.g), 3.e), 4.b), 5.a) mogu se ostvarivati samo preko udruge za kolektivno ostvarivanje prava.

(3) Odredbe iz stavka 2. ovoga članka ne primjenjuju se za kabelsko reemitiranje ako se radi o organizaciji za radiodifuziju u pogledu njezinih vlastitih emitiranja, bez obzira radi li se o njezinim vlastitim pravima ili su joj ta prava prenijeli drugi nositelji autorskog prava i srodnih prava.

Udruge za kolektivno ostvarivanje prava

Članak 157.

(1) Kolektivno ostvarivanje prava može obavljati udruga nositelja prava koja ima za obavljanje takve djelatnosti odobrenje Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo (u daljnjem tekstu: Zavod).

(2) Odobrenje iz stavka 1. ovoga članka Zavod izdaje udruzi koja:

- a) ima sjedište u Republici Hrvatskoj;
- b) ima odgovarajući poslovni prostor, opremu i stručnu službu s najmanje jednom zaposlenom osobom sa završenim pravnim fakultetom;
- c) kolektivno ostvarivanje prava obavlja kao jedinu djelatnost, osim ako nije riječ o kulturnoj ili umjetničkoj djelatnosti te djelatnosti udruge kojom se ostvaruju stručni ili socijalni interesi članova.

(3) Udruga ostvaruje prava u svoje ime i za račun nositelja prava.

Ostvarivanje prava putem udruge

Članak 158.

(1) Udruga za kolektivno ostvarivanje prava može ostvarivati jednu, dvije ili više vrsta prava koja se, u pravilu, odnose na pojedinu vrstu nositelja autorskog prava odnosno srodnih prava.

(2) Udruga može povjeriti drugoj udruzi iz članka 157. stavka 1. ovoga Zakona obavljanje određene provedbene poslove ostvarivanja prava pisanim ugovorom. Udruga kojoj je povjereno obavljanje poslova ostvarivanja prava te poslove obavlja u ime i za račun udruge koja joj je povjerila obavljanje poslova, ili u svoje ime, a za račun udruge koja joj je povjerila obavljanje poslova.

(3) Obavljanje određenih administrativnih, tehničkih ili pomoćnih poslova udruga može povjeriti drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi pisanim ugovorom.

Odobrenje za ostvarivanje prava

Članak 159.

(1) Za kolektivno ostvarivanje prava navedenih u članku 156. ovoga

Zakona Zavod može izdati odobrenje iz članka 157. stavka 1. ovoga Zakona samo jednoj udruzi za pojedinu vrstu nositelja prava, i to onoj koja ima najveći broj članova temeljem dobivenih punomoći, uz primjeren broj ugovora o uzajamnom zastupanju sa stranim udrugama, sukladno stručnim mjerilima iz članka 169. stavka 2. ovoga Zakona.

(2) Za udruhu iz stavka 1. ovoga članka presumira se da ima punomoći za obavljanje poslova ostvarivanja prava svih domaćih i stranih nositelja odnosnih prava, osim onog nositelja prava koji je izričito u pisanom obliku obavijestio udruhu da ne ostvaruje njegova prava.

(3) Udruga za kolektivno ostvarivanje prava dužna je na zahtjev korisnika obavijestiti ga o nositeljima prava čija prava ne ostvaruje temeljem obavijesti iz stavka 2. ovoga članka.

Davanje odobrenja za korištenje

Članak 160.

(1) Prije početka korištenja predmeta zaštite, pravna odnosno fizička osoba dužna je podnijeti zahtjev za odobrenje korištenja određene vrste predmeta zaštite odgovarajućoj udruzi za kolektivno ostvarivanje prava. U zahtjevu se navodi vrsta i okolnosti korištenja (kao što su način, prostor i vrijeme korištenja te ostali podaci o kojima ovisi visina naknade).

(2) Udruga za kolektivno ostvarivanje prava daje korisniku odobrenje za korištenje predmeta zaštite za ostvarivanje kojih je ovlaštena. Odobrenje mora sadržavati oznaku vrsta prava na koje se odobrenje odnosi, uvjete korištenja s obzirom na način, prostor i vrijeme korištenja te visinu naknade za korištenje, ako je korištenje uz naknadu.

(3) Korisnik je dužan bez odlaganja obavijestiti udruhu za kolektivno ostvarivanje prava o svakoj promjeni okolnosti korištenja ili o samom prestanku korištenja, radi izmjene uvjeta pod kojima je odobrenje dano, odnosno radi povlačenja odobrenja.

(4) Pravna ili fizička osoba koja omogući korištenje svog prostora drugoj osobi koja u tom prostoru koristi predmete zaštite, dužna je provjeriti ima li ta druga osoba odgovarajuće odobrenje za korištenje predmeta zaštite. Ako pravna ili fizička osoba omogući korištenje svog prostora osobi koja nema odgovarajuće odobrenje za korištenje predmeta zaštite, a znala je ili je morala znati da će se u tom prostoru koristiti predmeti zaštite, solidarno odgovara za isplatu odgovarajuće naknade za korištenje predmeta zaštite.

Pribavljanje podataka

Članak 161.

U slučaju nedostatno dobivenih podataka odnosno neovlaštenog korištenja predmeta zaštite nadležna tijela državne uprave odnosno pravne osobe dostavit će udrugama za kolektivno ostvarivanje prava na njihov upit, podatke o kojima vode evidenciju, a odnose se na ostvarivanje prava iz ovoga Zakona.

Naknada za korištenje predmeta zaštite

Članak 162.

(1) Naknada za korištenje predmeta zaštite utvrđuje se prvenstveno ugovorom između udruge za kolektivno ostvarivanje prava i korisnika predmeta zaštite ili ugovorom između udruge za kolektivno ostvarivanje prava i udruge korisnika predmeta zaštite odnosno njihove komore.

(2) Ako naknada nije određena sukladno stavku 1. ovoga članka, naknada se plaća prema cjeniku udruge za kolektivno ostvarivanje prava.

(3) Udruge za kolektivno ostvarivanje prava dužne su prije utvrđivanja cjenika iz stavka 2. ovoga članka zatražiti očitovanje o prijedlogu cjenika od Hrvatske gospodarske komore, Hrvatske obrtničke komore (u daljnjem tekstu: komore) i udruge organizacija za radiodifuziju koje okupljaju većinu korisnika predmeta zaštite (u daljnjem tekstu: udruge organizacija za radiodifuziju).

(4) Ako komore i udruge organizacija za radiodifuziju ne dostave pisano očitovanje udruzi za kolektivno ostvarivanje prava u roku od 30 dana, smatrat će se da se ne protive prijedlogu cjenika.

(5) Ako udruga za kolektivno ostvarivanje prava ne prihvati u cijelosti ili djelomice prijedloge iz očitovanja komora i udruge organizacija za radiodifuziju, zatražit će u roku od 15 dana od primitka očitovanja mišljenje Vijeća stručnjaka za naknade na području autorskog prava odnosno srodnih prava (u daljnjem tekstu: Vijeće stručnjaka) o predmetu neslaganja. Vijeće stručnjaka dat će svoje mišljenje u roku od 30 dana od primitka zahtjeva.

(6) Do dovršenja postupka utvrđivanja cjenika, sukladno odredbama iz stavaka 3., 4. i 5. ovoga članka, naknada se plaća prema postojećem cjeniku, a ako cjenik ne obuhvaća pojedinu vrstu korištenja predmeta zaštite kao akontacija prema prijedlogu cjenika .

(7) Mišljenje Vijeća stručnjaka iz stavka 5. ovoga članka sadržava ocjenu o tome obuhvaća li cjenik udruge za kolektivno ostvarivanje prava ona prava za koja ta udruga ima odobrenje Zavoda i mišljenje je li naknada određena u skladu s načelima iz članka 165. ovoga Zakona. Ako Vijeće stručnjaka ne donese mišljenje u roku iz stavka 5. ovoga članka smatra se da je suglasno s prijedlogom cjenika.

(8) Nakon provedenog postupka po odredbama iz ovoga članka, cjenik se objavljuje u službenom glasilu Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo.

Posredovanje

Članak 163.

(1) Vijeće stručnjaka obavlja i posredovanje u pogledu sklapanja ugovora o kablskom reemitiranju između radiodifuzijskih organizacija i kablskih operatora.

(2) Ako organizacija za radiodifuziju i kablski operator ne postignu dogovor o sadržaju ugovora o kablskom reemitiranju emitiranja te organizacije za radiodifuziju, svaka od navedenih strana može zatražiti posredovanje Vijeća stručnjaka u pogledu sklapanja tog ugovora. Vijeće stručnjaka će u pregovorima u svojstvu posrednika pomoći da navedene strane postignu sporazum. Vijeće stručnjaka je ovlašteno stranama davati prijedloge o uređenju međusobnih odnosa. Prijedloge će Vijeće stručnjaka stranama dostaviti osobno ili u preporučenom pismu. Ako se ni jedna od strana ne usprotivi prijedlogu Vijeća stručnjaka preporučenim pismom poslanim u roku od tri mjeseca od primitka prijedloga Vijeća stručnjaka, smatra se da su obje strane prihvatile prijedlog Vijeća stručnjaka i obvezatne su ga uvrstiti u ugovor o kablskom reemitiranju.

(3) Organizacija za radiodifuziju i kablski operator su dužne započeti, voditi i okončati pregovore o sklapanju ugovora o kablskoj retransmisiji u dobroj vjeri. Za zlouporabu pregovora ili svog položaja u pregovorima, kao i za zlouporabu svojih prava odgovaraju u skladu s općim propisima.

Sastav i rad Vijeća stručnjaka

Članak 164.

(1) Vijeće stručnjaka sastoji se od predsjednika i četiri člana. Predsjednika i članove Vijeća stručnjaka na razdoblje od četiri godine imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra. Predsjednik i članovi Vijeća stručnjaka imenuju se iz reda istaknutih stručnjaka koji svojim dosadašnjim dostignućima i poznavanjem problema vezanih za područje primjene autorskog i srodnih prava mogu doprinijeti ostvarivanju ciljeva zbog kojih je Vijeće stručnjaka osnovano.

(2) Ministar pokreće postupak izbora predsjednika i članova Vijeća stručnjaka javnim pozivom.

(3) Ako ministar smatra da predloženi kandidati ne osiguravaju primjeren sastav Vijeća stručnjaka, može još jednom ponoviti postupak izbora.

(4) Vijeće stručnjaka donosi mišljenje na sjednici većinom glasova svih članova Vijeća stručnjaka.

(5) Prije davanja mišljenja Vijeće stručnjaka može pozvati osobe stručne za pojedina pitanja da sudjeluju u radu sjednica Vijeća stručnjaka bez prava odlučivanja. U radu Vijeća stručnjaka mogu sudjelovati, bez prava odlučivanja, i dužnosnici i drugi službenici Zavoda za područje rada sjednice Vijeća stručnjaka.

(6) Predsjednik, članovi Vijeća stručnjaka i pozvani stručnjaci imaju pravo na naknadu za rad. Naknadu snose stranke koje sudjeluju u postupku pred Vijećem stručnjaka, u pravilu u jednakim dijelovima, ako Vijeće stručnjaka ne odluči drukčije.

(7) Vijeće stručnjaka donosi poslovnik o svom radu. Visinu naknade iz stavka 7. ovoga članka propisat će ministar.

Načela za određivanje visine naknade cjenikom

Članak 165.

(1) Ako je korištenje predmeta zaštite nužno za djelatnost korisnika na način da djelatnost korisnika ovisi o korištenju predmeta zaštite, kao što je to u slučaju radiodifuzijskog emitiranja, koncertnih, plesnih i drugih korištenja predmeta zaštite uz naplatu, visina naknade određuje se, u pravilu, u postotku od prihoda odnosno primitka što ga korisnik ostvaruje od korištenja predmeta zaštite.

(2) Ako se korištenjem predmeta zaštite ne ostvaruje prihod, odnosno primitak, visina naknade može se odrediti u postotku od troškova potrebnih za korištenje predmeta zaštite kao što su naknade ili plaće umjetnika izvođača ili trošak korištenja prostora za korištenje predmeta zaštite ili drugi odgovarajući trošak.

(3) Uz naknade koje se određuju u postotku odredit će se najniže svote naknada.

(4) U slučaju da korisnik uskrati davanje podataka potrebnih za određivanje naknade u postotku, udruga za ostvarivanje prava može sama utvrditi te podatke prema podacima dobivenim sukladno članku 161. ovoga Zakona.

(5) Ako korištenje predmeta zaštite nije nužno korisniku, ali je korisno ili ugodno (kao što je to u slučaju smještajnih objekata, izložbenih prostora, prijevoznih sredstava i nekih ugostiteljskih objekata), visina naknada određuju se u paušalnim iznosima za stalna i za povremena korištenja predmeta zaštite.

(6) Prilikom utvrđivanja visina paušalne naknade i naknade iz stavka 3. ovog članka uzimaju se u obzir okolnosti korištenja, kao što su vrsta korištenja, mjesto i zemljopisno područje korištenja, kategorija i veličina prostora u kojem se koriste predmeti zaštite, trajanje i broj korištenja te razlike u visini cijena u poslovanju korisnika.

Raspodjela naknada

Članak 166.

(1) Raspodjela naplaćene naknade nositeljima prava obavlja se u pravilu prema podacima o korištenju predmeta zaštite.

(2) Korisnik je dužan dostavljati udruzi za kolektivno ostvarivanje prava potpune podatke o mjestu i vremenu korištenja pojedinih predmeta zaštite radi raspodjele naplaćenih naknada i to u roku određenom ugovorom o korištenju predmeta zaštite. Ako ne postoji takva ugovorna odredba, korisnik je dužan dostaviti udruzi podatke, najkasnije u roku od 15 dana od dana korištenja.

(3) Za vrste korištenja predmeta zaštite za koje nije moguće obaviti raspodjelu temeljem podataka o korištenju, ili bi to očito bilo neekonomično, raspodjela se može obaviti primjenom metode uzoraka koji u najvećoj mjeri odgovaraju stvarnom korištenju predmeta zaštite.

Pravila o raspodjeli naknada

Članak 167.

(1) Udruga za kolektivno ostvarivanje prava mora imati pravila o raspodjeli naplaćenih naknada koja donosi tijelo utvrđeno statutom udruge.

(2) Pravila sadržavaju odredbe osobito o:

- predmetu zaštite i nositeljima prava na koje se pravila odnose;
- utvrđivanju udjela pojedinog nositelja prava u naplaćenim naknadama pri čemu se mogu stimulirati predmeti zaštite od posebne vrijednosti za kulturu i nacionalno stvaralaštvo;
- utvrđivanju iznosa za isplatu nakon odbitka troškova ostvarivanja prava, izdvajanja u fondove predviđene zakonom, statutom udruge ili međunarodnim ugovorima o uzajamnom zastupanju udruge za kolektivno ostvarivanje prava;
- rokovima u kojima se obavljaju obračuni i isplate raspodijeljenih naknada.

(3) Sredstva naplaćenih naknada mogu se koristiti samo u skladu s pravilima iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Ugovori o raspodjeli između nositelja prava istog djela imaju

prednost pred pravilima o raspodjeli.

(5) Ukupni troškovi udruge za kolektivno ostvarivanje prava mogu iznositi najviše 30 % od naplaćenih naknada.

(6) Obračuni i isplate naknada moraju se obavljati najmanje jedanput godišnje.

(7) Opći obračun raspodjele mora utvrditi nadležno tijelo udruge te ispitati i ocijeniti ovlašteni revizor.

(8) Udruga je dužna dostaviti opći obračun raspodjele iz stavka 7. ovoga članka Zavodu u roku od 15 dana od dana primitka izvješća o obavljenoj reviziji.

Kontrola nad korištenjem predmeta zaštite

Članak 168.

(1) Udruga za kolektivno ostvarivanje prava može kontrolirati korištenje predmeta zaštite za koje ima odobrenje Zavoda.

(2) Korisnici predmeta zaštite dužni su davati udruzi za kolektivno ostvarivanje prava podatke relevantne za to ostvarivanje te omogućiti uvid u odgovarajuću dokumentaciju.

(3) U ostvarivanju kontrole iz stavka 1. ovog članka udrugama za kolektivno ostvarivanje prava mogu na zahtjev pružati pomoć u obavljanju kontrole nad korištenjem predmeta zaštite tijela državne uprave nadležna za poslove inspekcije, služba carine kao i nadležne policijske uprave ili policijske stanice.

(4) Na zahtjev autora, odnosno udruge za kolektivno ostvarivanje prava nadležna policijska uprava ili policijska stanica zabranit će održavanje priredbe na kojoj se koriste predmeti zaštite, ako priređivač nema odobrenje autora, odnosno udruge za kolektivno ostvarivanje prava.

Poslovi Zavoda u pogledu kolektivnog ostvarivanja prava

Članak 169.

(1) Zavod izdaje odobrenje udrugama iz članka 157. ovoga Zakona.

(2) Ministar će propisati stručna mjerila i postupak izdavanja odobrenja iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Zavod vodi evidenciju udruga za kolektivno ostvarivanje prava.

(4) Zavod će opozvati odobrenje iz stavka 1. ovoga članka ako udruga prestane udovoljavati propisanim mjerilima i ako teže i ponovljeno krši odredbe iz ovoga Zakona. U tom će slučaju Zavod prethodno pisanim putem upozoriti udrugu i dati joj rok od 30 dana za uklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

(5) Rješenje o odobrenju obavljanja djelatnosti te opoziv odobrenja objavljuje se u službenom glasilu Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo. Opoziv odobrenja iz stavka 3. ovoga članka stupa na snagu tridesetog dana od dana objave.

(6) Zavod obavlja inspekcijski nadzor nad radom udruga koje obavljaju djelatnost kolektivnog ostvarivanja prava.

Inspekcijska ovlaštenja

Članak 170.

(1) U obavljanju inspekcijskog nadzora iz članka 169. stavka 6. ovoga Zakona državni službenik Zavoda zadužen za provedbu inspekcijskog nadzora (u daljnjem tekstu: inspektor) ovlašten je zahtijevati uvid u isprave i poslovnu dokumentaciju koja se odnosi na obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava.

(2) Ako inspektor u provođenju nadzora utvrdi da udruga obavlja djelatnost kolektivnog ostvarivanja prava protivno izdanom rješenju odnosno odredbama iz ovoga Zakona, rješenjem će narediti uklanjanje utvrđenih nedostataka i nepravilnosti u određenom roku.

(3) Ako u zadanom roku nedostaci i nepravilnosti ne budu uklonjeni, inspektor podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog prekršaja iz članka 191. ovoga Zakona ili opoziva odobrenje iz članka 169. stavka 4. ovoga Zakona.

(4) Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka inspektor može podnijeti s obzirom na vrstu nalaza i neovisno o rješenjem zadanom roku za uklanjanje nedostataka.

(5) poduzetim mjerama iz stavaka 2. i 3. i 4. ovoga članka inspektor je dužan obavijestiti ured državne uprave koji vodi upis udruge u registru udruga.

Stručni i drugi poslovi Zavoda

Članak 171.

Zavod obavlja stručne, tehničke i administrativne poslove vezane za osnivanje i rad Vijeća stručnjaka za naknade na području autorskog prava odnosno srodnih prava te druge poslove iz svoje nadležnosti na tom području.

V. ZAŠTITA PRAVA U SLUČAJU POVREDE

Pravo na zaštitu

Članak 172.

(1) Nositelj prava iz ovog Zakona koje mu je protupravno povrijeđeno, ima pravo na zaštitu tog prava.

(2) Ako nije što posebno propisano zakonom, pravo na zaštitu iz stavka 1. ovog članka ovlašćuje svojeg nositelja da od osobe koja je njegovo pravo povrijedila, ili njezinog sveopćeg slijednika, zahtijeva prestanak radnje koja to pravo vrijeđa i propuštanje takvih ili sličnih radnji ubuduće (prestanak uznemiravanja), popravljnje nanesene štete (naknada štete), plaćanje naknade za neovlašteno korištenje, plaćanje zakonom određenog penala, vraćanje ili naknađivanje svih koristi koje je bez osnove stekla od povrijeđenog prava (vraćanje stečenog bez osnove), utvrđenje učinjene povrede, kao i objavu pravomoćne presude kojom je sud makar i djelomično udovoljio zahtjevu usmjerenom na zaštitu prava iz ovog zakona.

(3) Uz izvornog nositelja prava iz ovog Zakona, pravo na odgovarajuću zaštitu imaju i osobe koje su na temelju pravnog posla stekle izvedeno pravo iz tih prava, a sukladno sadržaju i naravi tog izvedenog prava.

(4) Pravo na zaštitu prelazi na nasljednike.

(5) Postoji li više nositelja istog prava iz ovog Zakona svaki od njih ima pravo na zaštitu svojeg prava prema drugim nositeljima.

(6) Odredbe stavka 1., 2. i 3. ovog članka primjenjuju se na odgovarajući način i kad prijete opasnost povrede tih prava.

(7) Tvorevine nastale povredom prava iz ovog Zakona ne uživaju zaštitu predviđenu ovim Zakonom.

(8) Odredbe ovog članka ne utječu na zahtjeve predviđene drugim odredbama ovog Zakona.

Solidarnost

Članak 173.

(1) Kada je pravo iz ovoga Zakona povrijeđeno, svaki od više nositelja istog prava može prema trećima zahtijevati zaštitu prava koje je povrijeđeno kao da je njegov jedini nositelj, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno. Predaju cijelog predmeta može od trećega zahtijevati samo prema obveznopравnim pravilima o nedjeljivim obvezama. Kada osoba koja je povrijedila pravo ispuni zahtjeve jednog od više nositelja istog prava, njegova obveza prestaje i prema ostalim nositeljima istog prava. Ako je riječ o

sudskom postupku koji je u tijeku, nositelji se istog prava smatraju jedinstvenim suparničarima.

(2) Ako više osoba povrijedi zajedničkim djelovanjem neko od prava iz ovoga Zakona, njihova je odgovornost solidarna.

Zaštita prava koja se ostvaruju kolektivno i dokazivanje njihove povrede

Članak 174.

(1) Udruge ovlaštene za kolektivno ostvarivanje prava ovlaštene su u svoje ime pokretati i voditi sudske i upravne postupke za zaštitu onih prava iz ovoga Zakona koja ovlašteno kolektivno ostvaruju.

(2) Kad udruga za kolektivno ostvarivanje dokaže da je došlo do povrede prava iz ovog Zakona koja ona ovlašteno kolektivno ostvaruje, nije potrebno utvrđivati povredu prava pojedinih nositelja koja se kolektivno ostvaruju.

Zaštita tehničkih mjera

Članak 175.

(1) Osujećivanje učinkovitih tehničkih mjera koje služe za zaštitu prava predviđenih ovim Zakonom predstavlja povredu tog prava osim ako ovim Zakonom nije drukčije posebno određeno.

(2) Osujećivanje tehničkih mjera predstavlja, po ovom Zakonu, također proizvodnja, uvoz, distribucija, prodaja, najam, oglašavanje prodaje ili najma, ili posjedovanje iz komercijalnih razloga tehnologije, računalnih programa, sredstava, proizvoda ili komponenti, ili pružanje usluga:

- koji se predstavljaju, oglašavaju ili se njima trguje iz razloga osujećivanja tehničkih mjera, ili
- koji imaju znatnije komercijalno značenje ograničeno na osujećivanje tehničkih mjera ili im je uporaba ograničena na osujećivanje tehničkih mjera
- koji su prvenstveno sastavljeni, proizvedeni, prilagođeni ili izrađeni radi osujećivanja ili omogućavanja osujećivanja učinkovitih tehničkih mjera.

(3) Zahtjev se može podnijeti protiv osobe koja je znala ili morala znati da osujećuje ili omogućava osujećivanje tehničkih mjera. Smatra se da onaj koji postupa na način opisan u stavku 2. ovog članka mora znati da osujećuje ili omogućava osujećivanje tehničkih mjera.

(4) Tehničke mjere označavaju za potrebe ovog Zakona svaku tehnologiju, računalni program, sredstvo, proizvod ili komponentu koji su napravljeni da u uobičajenom djelovanju sprječavaju ili ograničavaju radnje koje nositelj prava iz ovog Zakona nije dopustio. Tehničke mjere smatraju se učinkovitim kada nositelji prava iz ovog Zakona korištenje svojih autorskih djela, odnosno svojih predmeta srodnih prava ograničavaju putem primjene kontrole pristupa ili zaštitnog postupka kao što je enkripcija, premetanje (*scrambling*) ili druga preinaka ili nadzor umnožavanja kojima se postiže cilj zaštite.

(5) Odredbe ovoga članka ne primjenjuje se u svezi računalnih programa.

Zaštita podataka o upravljanju pravima

Članak 176.

(1) Povredu autorskog prava i srodnih prava propisanih ovim Zakonom čini i osoba koja zna da bez ovlaštenja: uklanja ili preinačuje podataka o upravljanju pravima u elektroničkom obliku; proizvodi, distribuira, uvozi radi stavljanja na tržište, emitira, priopćava javnosti ili stavlja na raspolaganje javnosti autorska djela i predmete srodnih prava s kojih su podaci o upravljanju pravima u elektroničkom obliku uklonjeni ili preinačeni bez ovlaštenja nositelja tog prava ako zna ili mora znati da time uzrokuje, omogućava, olakšava ili prikriva povredu prava iz ovog Zakona.

(2) Podaci o upravljanju pravima, po ovom Zakonu, jesu podaci navedeni od strane nositelja prava kojima se identificira autorsko djelo odnosno predmet zaštite srodnog prava, nositelj prava, uvjeti uporabe odnosno korištenja djela, kao i brojke ili kodovi koji predstavljaju takve podatke ako su navedeni na primjerku autorskog djela ili predmeta srodnog prava iz ovog Zakona ili se pojavljuju u svezi s njihovim priopćavanjem javnosti.

Zahtjev za prestankom povrede prava

Članak 177.

(1) Nositelj prava iz ovog Zakona čije je pravo povrijeđeno može zahtijevati prestanak povrede i zabranu takve ili slične povrede ubuduće.

(2) Da bi ostvario svoje pravo iz stavka 1. ovog članka dovoljno je da se nositelj prava pozove na nj i dokaže da ga tuženik uznemirava. Ako tuženik tvrdi da ima pravo poduzimati ono što nositelja prava uznemirava, na njemu je da to dokaže.

Zahtjev za popravljajem štete

Članak 178.

Ako je povredom kojeg prava iz ovog Zakona nastala šteta, nositelj prava ima pravo zahtijevati njeno popravljanje prema općim pravilima o popravljanju štete.

Zahtjev za naknadom zbog neovlaštenog korištenja i zahtjev za koristima stečenim neovlaštenim korištenjem

Članak 179.

(1) Ako je neovlaštenim korištenjem autorskog djela ili predmeta srodnog prava povrijeđeno pravo nositelja prava iz ovog Zakona, nositelj prava, odnosno udruga za kolektivno ostvarivanje odnosnih prava može zahtijevati naknadu koja je uobičajena za tu vrstu korištenja ili naknadu koja je propisana cjenikom iz članka 162., stavka 2.

(2) Smatra se da je pravo koje se ostvaruje kolektivno povrijeđeno na način opisan u stavku 1. ovog članka kada su autorsko djelo ili predmet srodnog prava korišteni bez ugovora ili bez odobrenja udruge za kolektivno ostvarivanje ili kada ugovor ili odobrenje nisu valjani.

(3) Ako je bespravnim korištenjem kojeg prava iz ovog Zakona stečena neka korist, nositelj prava ima pravo zahtijevati tako stečenu korist prema općim pravilima o stjecanju bez osnove.

Zahtjev za objavom presude

Članak 180.

Osoba čije je pravo iz ovog Zakona povrijeđeno ima pravo zahtijevati da pravomoćna presuda kojom se makar i djelomično udovoljilo zahtjevu usmjerenom na zaštitu tog prava bude objavljena u sredstvima javnog priopćavanja na trošak tuženika. Sud će na prijedlog tužitelja odlučiti u kojem će sredstvu javnog priopćavanja presuda biti objavljena te hoće li se objaviti cijela presuda ili njezin dio. Odluči li sud da se objavi samo dio presude mora se objaviti barem izreka kao i onaj dio presude iz kojeg je vidljivo o kakvoj se povredi radi i tko je povrijedio odnosno pravo.

Zahtjev za uništenjem, preinačenjem ili predajom primjeraka nastalih povredom i sredstava kojima je povreda počinjena

Članak 181.

(1) Nositelj čije je isključivo pravo iz ovog Zakona povrijeđeno ima pravo zahtijevati uništenje odnosno preinačenje svih primjeraka koji su

bespravno izrađeni ili stavljeni na tržište ili su namijenjeni stavljanju na tržište.

(2) Umjesto mjere iz stavka 1. ovog članka onaj čije je pravo iz ovog Zakona povrijeđeno ima pravo zahtijevati da mu kršitelj prava koji je u posjedu primjeraka iz stavka 1. ovog članka, ili je njihov vlasnik, preda takve primjerke uz naknadu koja ne može biti viša od troškova njihove proizvodnje.

(3) Odredbe iz stavaka 1. i 2. ovog članka odnose se na arhitektonska djela samo ako postoji posebno opravdan razlog za njihovo uništenje odnosno predaju.

(4) Ako su mjere iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka u određenom slučaju nerazmjerne naravi i intenzitetu povrede, a povreda se može otkloniti na neki drugi način, sud može za takav slučaj odrediti druge potrebne mjere. U tom slučaju nositelju prava pripada barem naknada u iznosu koji ne može biti manji od onog koji bi dobio za ovlašteno korištenje odnosno prava.

(5) Mjere iz stavaka 1. i 2. ovog članka ne odnose se na odvojive dijelove primjeraka čija proizvodnja i stavljanje na tržište nisu bespravni.

(6) Odredbe iz ovoga članka na odgovarajući način primjenjuju se i na sredstva korištena ili namijenjena za izradu primjeraka kojima se čini povreda prava iz ovoga Zakona ili koja su isključivo ili pretežito namijenjena za to.

(7) Odredbe iz ovoga članka neće se primjenjivati ako bi uništenjem sredstava iz stavka 6. ovoga članka nastala veća šteta od štete koja je nastala povredom prava iz ovoga Zakona osim ako se radi o sredstvima koja su isključivo ili pretežito namijenjena za povredu prava iz ovog Zakona.

(8) Zahtjevi iz ovog članka u odnosu na treće poštene osobe zastarijevaju 3 godine od kad je nositelj prava saznao za bespravnu izradu predmeta, odnosno njihovo stavljanje na tržište, odnosno da su namijenjeni za stavljanje na tržište, a najkasnije za 5 godina od bespravne izrade odnosno stavljanja na tržište.

Zahtjev kod povrede prava navođenja autora i umjetnika izvođača

Članak 182.

(1) Uz ostale zahtjeve predviđene ovim Zakonom, autor i umjetnik izvođač čije ime, pseudonim ili neka druga umjetnička oznaka nisu navedeni prilikom korištenja autorskog djela odnosno izvedbe, ili su pogrešno ili nepotpuno navedeni, mogu zahtijevati od osoba koje koriste autorsko djelo ili izvedbu da ih naknadno odnosno ispravno navedu autorom ili umjetnikom izvođačem.

(2) Odredbe prethodnog stavka se na odgovarajući način primjenjuju kad se protivno zabrani pri korištenju autorskog djela odnosno izvedbe označi autor odnosno umjetnik izvođač.

(3) Autor odnosno umjetnik izvođač neće imati pravo na zahtjeve iz ovog članka ako se autorsko djelo odnosno izvedba koristi uz njihovo odobrenje, a način korištenja je takav da ne omogućava označavanje autora odnosno umjetnika izvođača.

Penal

Članak 183.

(1) Onaj čije je imovinsko ili pravo iz poglavlja 3.3. Druga prava autora ovog Zakona povrijeđeno namjerno ili krajnjom nepažnjom ima pravo zahtijevati naknadu u dvostrukom iznosu (penal) od ugovorene, a ako nije ugovorena od odgovarajuće uobičajene, od osobe koja je njegovo pravo povrijedila namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka ne može se dokazivati da šteta nije nastala.

(3) Ako je nastala šteta veća od penala iz stavka 1. ovog članka, nositelj prava ovlašten je zahtijevati razliku do popravljivanja potpune štete.

Zastara

Članak 184.

(1) Pravo na zaštitu prava iz ovog Zakona ne zastarijeva ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

(2) Zahtjevi iz ovog Zakona koji su po svojoj naravi obveznopравни, a za njih ovim Zakonom nije određen posebni zastarni rok, zastarijevaju prema općim pravilima o zastari.

Privremene mjere

Članak 185.

(1) Na prijedlog ovlaštene osobe koja učini vjerojatnim da je pravo iz ovog Zakona povrijeđeno ili da postoji neposredna opasnost od povrede tih prava, sud može odrediti osobito:

- da se privremeno oduzmu ili isključe iz prometa predmeti odnosno sredstva kojima se povređuje ta prava ili, koji služe za povredu tih prava ili,

koji su nastali kao posljedica povrede tih ili predmeti odnosno sredstva koji mogu služiti kao dokazi o učinjenoj povredi tih prava,

- da se zabrani nastavljanje započetih radnji kojima bi se mogla nanijeti povreda tih prava ili da se zabrani nastavljanje radnji kojima se povređuju ta prava.

- da se zabrani održavanje priredbe na kojoj se bespravno koriste prava predviđenih ovim Zakonom.

(2) Sud će biti dužan donijeti predloženu privremenu mjeru ako druga strana na poziv suda, a po prijedlogu ovlaštene osobe, ne doprinese odgovarajuću ispravu ili drugi dokaz iz kojeg je vidljivo da ne vrijeđa odnosno pravo.

(3) Postoji li opasnost da bi kasnije izvođenje dokaza o povredi prava iz ovog Zakona moglo biti otežano ili onemogućeno ili, ako postoji opasnost od nastanka teško nadoknadive štete ili, ako postoji opravdana opasnost da privremene mjere određene u stavku 1. ovoga članka neće biti učinkovite, sud će odrediti takve mjere, a da o tome prethodno ne obavijesti drugu stranu.

(4) Na pitanja u svezi s određivanjem privremenih mjera koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odgovarajuće odredbe zakona kojim se uređuje ovrha.

Carinske mjere

Članak 186.

Na zahtjev nositelja autorskog prava odnosno srodnog prava ili udruge za kolektivno ostvarivanje prava iz ovoga Zakona koji učine vjerojatnim da bi uvozom, izvozom, odnosno prelaskom preko granične crte određene robe bila učinjena povreda prava iz ovoga Zakona, carinski će organi poduzeti odgovarajuće mjere u skladu s posebnim carinskim propisima kojima se uređuje postupanje s robom kojom se čini povreda prava intelektualnog vlasništva.

Dužnost obavješćivanja

Članak 187.

(1) Svatko tko u svom poslovanju stekne saznanja o povredi prava iz ovoga Zakona, dužan je na zahtjev nositelja prava, odnosno udruge koja se bavi kolektivnim ostvarivanjem tog prava, bez odgode dati sve obavijesti i dokaze o učinjenoj povredi, a naročito podatke o porijeklu bespravno izrađenih primjeraka i načinu njihova stavljanja na tržište. Obveza obavješćivanja posebice se odnosi na davanje imena i adresa proizvođača, dobavljača ili prijašnjih vlasnika takvih primjeraka te podataka o količini

umnoženih, distribuiranih, zaprimljenih ili naručenih bespravno izrađenih primjeraka.

(2) U slučaju da osoba iz stavka 1. ovoga članka ne pruži obavijesti i dokaze kojima raspolaže, odgovara za štetu koja zbog toga nastane.

(3) Odredba iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na osobe koje bi u parničnom postupku imale pravo uskratiti svjedočenje ili davanje odgovora na pojedina pitanja.

VI. KAZNENE ODREDBE

1. Kaznena djela

Povreda prava distributera enkriptiranog satelitskog signala

Članak 188.

(1) Tko bez odobrenja ovlaštenoga distributera enkriptiranoga satelitskoga signala proizvodi, uvozi, distribuira, iznajmljuje ili na drugi način stavlja na raspolaganje javnosti, odnosno pruža usluge postavljanja materijalnog ili nematerijalnog uređaja ili sustava za dekodiranje takva signala, ako zna ili je morao znati da taj uređaj ili sustav poglavito služi za dekodiranje enkriptiranoga satelitskoga signala,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(2) Ako je počinjenjem kaznenoga djela iz stavka 1. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzročenja takve štete,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Tko prima enkriptirani satelitski signal koji je dekodiran bez odobrenja njegova ovlaštenoga distributera ili obavlja daljnju distribuciju takva signala, ako zna ili je morao znati da je takav signal neovlašteno dekodiran,

kaznit će se novčanom kaznom.

(4) Ako je počinjenjem kaznenoga djela iz stavka 3. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena znatna šteta, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve imovinske koristi ili prouzročenja takve štete,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do 3 godine.

(5) Predmeti koji su bili namijenjeni ili korišteni za počinjenje kaznenoga djela ili su nastali počinjenjem kaznenoga djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka oduzet će se i uništiti.

2. Prekršaji

Povreda autorskog prava i srodnih prava

Članak 189.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:

1. bez odobrenja autora prvi put objavi ili prije objave otkrije javnosti sadržaj ili opis autorskog djela, ili se bez naznačivanja autora, osim ako je autor u pisanom obliku izjavio da ne želi biti naveden ili ako način javnog korištenja onemogućava navođenje autora, koristi autorskim djelom, ili bez odobrenja autora deformira, sakati ili na bilo koji drugi način izmijeni autorsko djelo, ili se njime koristi na način koji bi ugrožava ili bi mogao ugroziti čast ili ugled autora (članci 14. - 16.),
2. bez odobrenja autora ili drugog nositelja autorskog prava ili udruge za kolektivno ostvarivanje autorskog prava reproducira, distribuira, skladišti ili poduzima druge radnje radi distribucije, ili na bilo koji način priopći javnosti ili preradi autorsko djelo, ili se njime koristi bez plaćanja naknade, ili se na drugi način protupravno koristi autorskim djelom (članci 18. - 33.),
3. distribuira ili posjeduje u komercijalne svrhe primjerak računalnog programa za koji zna ili ima razloga vjerovati da je to primjerak kojim je povrijeđeno tuđe pravo; distribuira ili posjeduje u komercijalne svrhe bilo koje sredstvo čija je jedina namjena olakšati neovlašteno uklanjanje tehničkog uređaja koji služi za zaštitu računalnog programa ili osujetiti rad toga uređaja (članak 112.),
4. bez navođenja imena, pseudonima ili neke druge oznake umjetnika izvođača, osim ako je umjetnik izvođač u pisanom obliku izjavio da ne želi biti naveden, ili ako način javnog korištenja onemogućava navođenje umjetnika izvođača, javno se koristi njegovom izvedbom, ili bez odobrenja umjetnika izvođača deformira, sakati ili na drugi način izmijeni izvedbu ili se koristi izvedbom na način koji ugrožava ili bi mogao ugroziti čast ili ugled umjetnika izvođača (članak 124.),
5. bez odobrenja umjetnika izvođača ili udruge za kolektivno ostvarivanje prava umjetnika izvođača fiksira njegove nefiksirane izvedbe, reproducira, distribuira, skladišti ili poduzima druge radnje radi distribucije, iznajmi, javno prenese nefiksirane izvedbe, javno priopći s fonograma ili filma, javno prikaže, radiodifuzijski emitira ili reemitira njegove nefiksirane ili fiksirane izvedbe, stavi na raspolaganje javnosti, ili se na drugi način protupravno koristi njegovom izvedbom (članak 125.),

6. bez odobrenja proizvođača fonograma ili udruge za kolektivno ostvarivanje prava proizvođača fonograma reproducira, distribuira, skladišti ili poduzima druge radnje radi distribucije, iznajmi, stavi na raspolaganje javnosti ili se na drugi način protupravno koristi njegovim fonogramom (članak 133.),
7. bez odobrenja filmskog producenta ili ovlaštenog distributera na kojeg je filmski producent prenio svoje pravo reproducira, distribuira, skladišti ili poduzima druge radnje radi distribucije, iznajmi, javno prikaže, stavi na raspolaganje javnosti ili se na drugi način protupravno koristi izvornikom filma ili njegovim umnoženim primjercima (članak 139.),
8. bez odobrenja organizacije za radiodifuziju reemitira njezina emitiranja bežično i putem žice, reproducira, distribuira, skladišti ili poduzima druge radnje radi distribucije, javno priopći radiodifuzijskim emitiranjem uz plaćanje ulaznice, stavi na raspolaganje javnosti ili se na drugi način protupravno koristi fiksacijama njezinih emitiranja (članak 143.),
9. bez odobrenja ovlaštenoga distributera enkriptiranoga satelitskog signala, proizvede, stavi u promet, distribuira, iznajmi, učini dostupnim javnosti, montira ili prilagodi uređaj ili sustav za dekodiranje enkriptiranog satelitskog signala, ili prima enkriptirani satelitski program koji je neovlašteno dekodiran ili se na drugi način protupravno koristi enkriptiranim satelitskim signalom (članak 188.),
10. bez odobrenja nakladnika i bez plaćanja naknade nakladniku fotokopira za privatno ili drugo vlastito korištenje njegova pisana izdanja (članak 145.),
11. bez odobrenja proizvođača baze podataka reproducira, distribuira, iznajmi, stavi na raspolaganje javnosti, priopći javnosti ili se na drugi način protupravno koristi njegovim bazama podataka (članak 149.),
12. osujećuje tehničke mjere za zaštitu autorskog prava i srodnih prava (članak 175.),
13. uklanja ili preinačuje podatke o upravljanju autorskim pravom i srodnim pravima u elektroničkom obliku (članak 176.).

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 kuna odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 2.000,00 do 10.000,00 kuna fizička osoba uključivši obrtnika i trgovca pojedinca.

(4) Predmeti koji su nastali počinjenjem prekršaja iz stavka 1. ovog članka oduzet će se i uništiti, a predmeti koji su bili namijenjeni ili korišteni za počinjenje prekršaja iz stavka 1. ovog članka oduzet će se.

(5) Pravnoj osobi, fizičkoj osobi uključivši obrtnika i trgovca pojedinca

koji prekršaje iz stavka 1. ovoga članka počine u obavljanju djelatnosti može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti ili dijelova djelatnosti kojima se povrjeđuje autorsko ili srodno pravo u trajanju do jedne godine ako je počinjeni prekršaj naročito težak zbog načina izvršenja, posljedica djela, povrata počinitelja ili drugih okolnosti počinjenog prekršaja kojega čine naročito teškim.

Nedostavljanje podataka udruzi za kolektivno ostvarivanje prava

Članak 190.

(1) Novčanom kaznom od 3.000,00 do 30.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako udruzi za kolektivno ostvarivanje prava iz ovoga Zakona ne dostavi potpune podatke o korištenju prava koje ta udruga kolektivno ostvaruje, u roku od 15 dana od dana korištenja prava, osim ako pravnim poslom nije drukčije ugovoreno.

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna fizička osoba uključivši obrtnika i trgovca pojedinca.

Neovlašteno kolektivno ostvarivanje prava

Članak 191.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako djelatnost kolektivnog ostvarivanja prava iz ovoga Zakona obavlja bez odobrenja nadležnog tijela ili protivno tom odobrenju.

(2) Odgovorna osoba u pravnoj osobi kaznit će se novčanom kaznom od 1.000,00 do 5.000,00 kuna.

Prekršaji počinjeni radi stjecanja imovinske koristi

Članak 192.

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se pravna osoba, ako je prekršaje iz ovoga Zakona počinila radi stjecanja imovinske koristi.

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 4.000,00 do 10.000,00 kuna odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 4.000,00 do 10.000,00 kuna fizička osoba uključivši obrtnika i trgovca pojedinca.

Zastara

Članak 193.

Za prekršaje iz ovoga Zakona prekršajni postupak se ne može pokrenuti nakon isteka tri godine od dana kada je prekršaj počinjen, a izrečene kazne zbog učinjenih prekršaja ne mogu se izvršiti nakon isteka dvije godine od dana pravomoćnosti odluke o prekršaju.

VII. PODRUČJE PRIMJENE ZAKONA

Općenito

Članak 194.

(1) Zaštićeni su po ovom Zakonu, autori i nositelji srodnih prava koji su državljani Republike Hrvatske ili imaju svoje sjedište u Republici Hrvatskoj.

(2) Jednako kao osobe iz stavka 1. ovoga članka, zaštićene su strane fizičke ili pravne osobe (stranci) u okviru obveza što ih je Republika Hrvatska prihvatila na temelju međunarodnih ugovora ili na temelju stvarne uzajamnosti. Dok se ne dokaže suprotno smatra se da stvarna uzajamnost postoji.

(3) Bez obzira na odredbe iz stavka 1. i 2. ovoga članka zaštićeni su po ovom Zakonu stranci:

1. u pogledu autorskih djela pisanih na hrvatskom jeziku;
2. u pogledu moralnih prava - u svakom slučaju;
3. u pogledu prava slijeđenja i prava na bazama podataka kao predmetu zaštite srodnih prava na temelju stvarne uzajamnosti.

(4) Ne šteteći odredbama stavaka 2. i 3. ovoga Zakona stranac neće imati u Republici Hrvatskoj veću zaštitu nego što je ima u državi čiji je državljanin ili u kojoj ima svoje sjedište, ako osobe iz stavka 1. ovog članka ima u državi stranca manju zaštitu nego što joj je priznata ovim Zakonom.

Autori

Članak 195.

Uz osobe iz stavka 2. i 3. članka 194. ovog Zakona, zaštićeni su po ovom Zakonu i strani autori:

1. koji imaju uobičajeno boravište u Republici Hrvatskoj.
2. u pogledu arhitektonskih djela sagrađenih na teritoriju Republike Hrvatske i djela likovnih umjetnosti koja su čvrsti sastavni dijelovi nekretnine koja se nalazi na teritoriju Republike Hrvatske

Umjetnici izvođači

Članak 196.

Uz osobe iz stavka 2. i 3. članka 194. ovog zakona, zaštićeni su po ovom Zakonu i strani umjetnici izvođači, sukladno članku 194. stavak 4. ovoga Zakona koji imaju uobičajeno boravište u Republici Hrvatskoj;

Proizvođači fonograma i filmski producenti

Članak 197.

Uz osobe iz stavka 2. i 3. članka 194. ovog Zakona, zaštićeni su, sukladno članku 194. stavak 4., po ovom Zakonu i strani proizvođači fonograma i filmski producenti, ako je njihov fonogram odnosno videogram prvi puta fiksiran u Republici Hrvatskoj.

Organizacije za radiodifuziju

Članak 198.

Uz osobe iz stavka 2. i 3. članka 194., sukladno članku 194. stavak 4. ovog Zakona, zaštićene su po ovom Zakonu strane organizacije za radiodifuziju koje prenose svoja emitiranja preko odašiljača koji su na teritoriju Republike Hrvatske.

Uspoređivanje rokova trajanja

Članak 199.

(1) Za strane autore, koji su zaštićeni po ovom Zakonu, vrijede rokovi trajanja tih prava iz ovoga Zakona, s tim da istječu najkasnije na dan kada istječe zaštita u državi čiji su državljani i ne mogu biti dulji od rokova predviđenih ovim Zakonom u sklopu.

(2) U opsegu primjene međunarodnih obveza, za strane nositelje srodnih prava, koji su zaštićeni po ovom Zakonu, vrijede rokovi trajanja odnosnih prava iz ovoga Zakona, s tim da istječu najkasnije na dan kada istječe zaštita u državi čiji su državljani ili gdje imaju sjedište i ne mogu biti dulji od rokova predviđenih ovim Zakonom.

Posebne odredbe za priopćavanje javnosti putem satelita

Članak 200.

(1) Zaštićeni su po ovom Zakonu strani autori i nositelji srodnih prava, sukladno članku 194. stavak 4. ovog Zakona, čije je autorsko djelo ili

predmet srodnih prava priopćeno javnosti putem satelita, ako se u Republiku Hrvatsku unesu, pod nadzorom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju, odgovarajući programski signali u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi do satelita i natrag na zemlju.

(2) Zaštita, po ovom Zakonu, postoji ako nije ispunjen uvjet iz stavka 1., ali:

1. se u Republici Hrvatskoj nalazi zemaljska odašiljačka postaja iz koje se odašiljaju programski signali ili
2. organizacija za radiodifuziju koja je naručila priopćavanje javnosti preko satelita ima svoje sjedište u Republici Hrvatskoj.

Osobe bez državljanstva (apatridi)

Članak 201.

(1) Autori i nositelji srodnih prava, koji nemaju državljanstvo ili ga se ne može utvrditi, jednako su zaštićeni po ovom Zakonu, kao državljani Republike Hrvatske, ako u njoj imaju svoje uobičajeno boravište.

(2) Ako nemaju uobičajeno boravište u Republici Hrvatskoj jednako su zaštitu kao državljani države u kojoj imaju svoje uobičajeno boravište.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Odredba o primjeni Zakona na prava nastala prije njegova stupanja na snagu

Članak 202.

(1) Ovaj Zakon primjenjuje se na sva autorska djela, sve izvedbe umjetnika izvođača i sva emitiranja organizacija za radiodifuziju u pogledu kojih prava nisu prestala do dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Ovaj Zakon primjenjuje se na fonograme i na njima snimljene izvedbe, ako od fiksacije odnosno zakonitog izdanja ili od zakonitog priopćavanja javnosti fonograma nije proteklo pedeset godina računajući od početka kalendarske godine u kojoj je stupio na snagu ovaj Zakon.

(3) Ovaj Zakon primjenjuje se na videograme i izdanja nakladnika kao predmete zaštite srodnih prava koji su prvi put fiksirani odnosno prvi put zakonito izdani nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

(4) Ovaj Zakon primjenjuje se na baze podataka kao predmete zaštite srodnih prava koje su bile proizvedene nakon 1. siječnja 1983.

(5) Sva prava stečena prije stupanja na snagu ovog Zakona, uključujući prava stečena na temelju članaka 19. do 23. Zakona o autorskom pravu (NN 9/99,76/99, 127/99 i 67/01) ostaju netaknuta, a tarife udruga za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava (cjenici) primjenjuju se i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

(6) Na autorska djela koja nastanu nakon stupanja na snagu ovoga Zakona u okviru radnog odnosa nastalog temeljem ugovora o radu zaključenog prije stupanja na snagu ovoga Zakona, primjenjivat će se tri godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona odredbe Zakona o autorskom pravu (NN 9/99,76/99, 127/99 i 67/01).

(7) Svi pravni poslovi sklopljeni nakon stupanja na snagu ovog Zakona koji nisu u skladu s odredbama ovog Zakona o autorskom pravu u pravnom prometu ništavi su, ako se njihov sadržaj ne može podvesti pod odredbe ovoga Zakona o autorskom pravu u pravnom prometu.

(8) Udruge za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava dužne su podnijeti zahtjev za izdavanje odobrenja iz članka 157. ovoga Zakona u roku od 12 mjeseci od dana njegova stupanja na snagu.

Posebna odredba o računalnim programima i bazama podataka

Članak 203.

Odredbe iz ovoga Zakona o računalnim programima i bazama podataka primjenjuju se i na računalne programe i baze podataka koji su stvoreni prije dana stupanja na snagu ovoga Zakona, ako se time ne zadire u ugovore koji su sklopljeni i prava koja su stečena prije tog dana.

Postupci u tijeku

Članak 204.

Postupci zaštite prava propisani člancima od 177. do 182. ovoga Zakona, koji su pokrenuti do stupanja na snagu ovog Zakona, dovršit će se sukladno propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Podzakonski propisi

Članak 205.

(1) Ministar će donijeti:

1. pravilnik iz članka 169., stavka 2. ovoga Zakona o stručnim mjerilima i postupku izdavanja odobrenja za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava;
2. pravilnik iz članka 164., stavka 8. o naknadama za rad Vijeća stručnjaka i poslovnik o radu Vijeća stručnjaka

u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, a mjere iz članka 98., stavak 2. odredit će u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Pravilnike i mjere iz stavka 1. ovog članka ministar donosi uz prethodno mišljenje Zavoda.

Obveza dostave općeg obračuna

Članak 206.

Udruge za kolektivno ostvarivanje prava dužne su Zavodu dostaviti prvi revidirani opći obračun raspodjele iz članka 167. stavka 8. ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Prestanak propisa

Članak 207.

(1) Stupanjem na snagu ovoga Zakona, prestaju biti na snazi Zakon o autorskom pravu – pročišćeni tekst («Narodne novine» br. 9/99.), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu («Narodne novine», br. 76/99. i 127/99.), Zakon o izmjeni Zakona o autorskom pravu («Narodne novine» br. 67/01.), te Zakon o izdavačkoj djelatnosti («Narodne novine» br. 28/83.)

(2) Podzakonski propisi koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjivat će se do donošenja podzakonskih propisa prema ovom Zakonu, ako nisu u suprotnosti s ovim Zakonom.

Stupanje Zakona na snagu

Članak 208.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama».

VI. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBA PRIJEDLOGA ZAKONA

I. UVODNE ODREDBE

Predmet zakona (čl. 1.)

U predloženom članku navode se područja koja uređuje ovaj Zakon, a to su autorsko pravo, srodna prava (prava umjetnika izvođača, prava proizvođača fonograma, prava filmskih producenata, prava organizacija za radiodifuziju, prava nakladnika i prava proizvođača baza podataka), individualno i kolektivno ostvarivanje autorskog prava i srodnih prava, zaštita autorskog prava i srodnih prava u slučaju povrede, te područje primjene Zakona.

Po sistematici Nacrta prijedloga Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima (u daljnjem tekstu: Nacrta prijedloga Zakona), autorsko pravo uređeno je člancima od 5. do 121., srodna prava člancima od 122. do 153., ostvarivanje prava člancima do 154. do 171., zaštita prava u slučaju povrede, uključujući i kaznene odredbe, člancima od 172. do 193., te područje primjene zakona člancima od 194. do 201. Člancima od 202. do 208. uređene su prijelazne i završne odredbe.

Autorsko pravo i srodna prava (čl 2.)

Ovim se člankom uređuje da autorsko pravo izvorno pripada stvoritelju autorskog djela, što proizlazi iz same naravi autorskog prava. Dalje se uređuje da pravo umjetnika izvođača izvorno pripada svakome tko izvede djela iz književnog i umjetničkog područja ili izražaje folklor, što također proizlazi iz same naravi prava umjetnika izvođača. Za razliku od autorskog prava kao i prava umjetnika izvođača koji po svojoj naravi izvorno mogu pripadati samo specifičnim narečenim osobama, druga srodna prava izvorno mogu pripadati svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi, ako zakon ne odredi drukčije.

Ovim se člankom također jamči i privatnopravnost i apsolutnost autorskog i srodnih prava na način da je ograničavanje ovih prava protiv volje njihovih nositelja moguće samo pod pretpostavkama i na način koji su u zakonu određeni.

Objavljivanje, izdavanje, javnost i javno korištenje (čl. 3.)

Predmetnim člankom definiraju se pojmovi objavljivanje i izdavanje, kao i pojmovi javnost i javno korištenje.

U hrvatskom sustavu autorskog prava, kao ni u europskim a niti u većini svjetskih sustava, objava i izdavanje djela nisu formalna pretpostavka za autorskopravnu zaštitu, no svakako utječu na prava autora i drugih nositelja autorskog i srodnih prava. Primjerice, početak roka trajanja zaštite

autorskih imovinskih prava u odnosu na anonimna i pseudonimna djela računa se od zakonite objave djela. Pojmovi se u istom smislu koriste i u konvencijama kojih je Hrvatska stranka ugovornica.

Pojam objavljivanja odnosi se na pojavljivanje djela ili predmeta srodnih prava u javnosti u bilo kojem (tjelesnom ili netjelesnom) obliku. Pojam izdavanja odnosi se na primjerke autorskih djela ili predmeta srodnih prava u tjelesnom obliku, pa će time svako izdavanje ujedno biti i objavljivanje, no ne i obratno.

Objavljivanje i izdavanje djela usko je povezano s definicijom pojma javnost i javno korištenje. Definicije pojma javnost i javno korištenje preuzete su iz postojećeg Zakona o autorskom pravu, budući da su zadovoljavale potrebe prakse, no ujedno su modernizirane u skladu s odredbama *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*.

Dosadašnji Zakon je novelom iz 1999. javnost i javno korištenje definirao u skladu s tumačenjem pojma javnosti iz *Bernske konvencije*. Opisanom novelom uspješno su se otklonili problemi koji su se u praksi javljali oko tumačenja ovih pojmova.

Predloženom odredbom javnost označava veći broj osoba izvan uobičajenog užeg kruga osoba usko povezanih rodbinskim ili drugim osobnim vezama. Javno korištenje, osim što predstavlja svako korištenje autorskog djela i predmeta srodnog prava koje je pristupačno javnosti, predstavlja također i korištenje u prostoru koji je pristupačan pripadnicima javnosti (bilo analogan ili digitalan) te omogućavanje pripadnicima javnosti pristup djelu i predmetima srodnog prava u vrijeme i na mjestu koje sami odaberu, kao što je to korištenje putem Interneta.

Odnos između autorskog prava i srodnih prava (čl. 4.)

Ovom odredbom propisuje se zaštitna klauzula autorskog prava koja odgovara zaštitnoj klauzuli iz članka 1. stavka 2. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima* i članka 1. *Rimske konvencije*. U stavku 2. predloženog članka upućuje se na odgovarajuću, smislenu primjenu određenih odredaba o autorskom pravu i na srodna prava.

II. AUTORSKO PRAVO

P o g l a v l j e 1.

PREDMETI

Autorsko djelo (čl. 5.)

Ovim člankom definira se pojam autorskog djela, kao temeljni pojam autorskog prava. Prema predloženoj odredbi za pojam autorskog djela bitna su tri elementa: da se radi o originalnoj intelektualnoj tvorevini, da je ta tvorevina s književnog, znanstvenog ili umjetničkog područja te da je individualnog karaktera. Pri tome, intelektualnom se tvorevinom može smatrati samo tvorevina ljudskog intelektualnog stvaralaštva ili drukčije rečeno, no sadržajno istog značenja: tvorevina ljudskog duhovnog stvaralaštva. Ta tvorevina mora predstavljati nešto novo, originalno (izvorno) te ujedno biti individualnog karaktera. Definicija upućuje na potrebu ostvarivanja tzv. subjektivne originalnosti (izvornosti), odnosno novosti u subjektivnom smislu. Djelo se smatra subjektivno originalnim ako autor ne oponaša drugo njemu poznato djelo. Za razliku od toga, za priznavanje prava industrijskog vlasništva (koje kao i autorsko pravo potpada pod pojam intelektualno vlasništvo, a uređeno je posebnim zakonom), zahtijeva se apsolutna novost odnosno originalnost npr. izuma. Dalje je potrebno da je djelo iz književnog, znanstvenog ili umjetničkog područja. Uz to osobito treba upozoriti da navedena sintagma ima u autorskom pravu značajno šire značenje, nego što u teoriji književnosti znače književna djela, a u povijesti umjetnosti umjetnička djela. Prema tome, «tvorevine iz književnog, znanstvenog ili umjetničkog područja» treba uzeti zajedno kao izraz što označava tvorevine koje mogu uživati autorskopravnu zaštitu. I na kraju, način i oblik u kojemu je tvorevina izražena, kao i vrsta, vrijednost ili namjena tvorevine ne utječu na autorskopravnu zaštitu, ukoliko ovim Zakonom nije drukčije određeno.

U drugom se stavku navode primjeri vrsta autorskih djela, a predložena lista u bitnom odgovara kategorizaciji autorskih djela navedenoj u članku 2. stavku 1. *Bernske konvencije*.

Pojašnjava se da predmet autorskog prava može biti svako autorsko djelo, osim onoga što to ne može biti po svojoj naravi (prirodi) te onog koje po ovom Zakonu ne uživa zaštitu autorskim pravom.

Dalje se pojašnjava da autorskopravnu zaštitu uživa djelo u cjelini, ali i nedovršeno djelo, naslov, te dijelovi autorskog djela koji udovoljavaju pretpostavkama za zaštitu, navedenim u stavku 1. ovoga članka.

Ovim člankom uređuje se i upotreba naslova koji ne udovoljava pretpostavkama za autorskopravnu zaštitu.

Prerade (čl. 6.)

Predloženom odredbom uređuje se autorskopravna zaštita prerada autorskih djela. Kao primjeri prerada navode se prijevodi, prilagodbe, glazbene obrade i druge prerade djela. Prerade uživaju zaštitu kao samostalna djela, ako su originalne intelektualne tvorevine njihovih autora, koje imaju individualni karakter. Opisana zaštita prerada ne utječe na prava autora prerađenih djela.

Autorskopravna zaštita se predviđa i za prijevode službenih tekstova iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva, ako ti prijevodi nisu učinjeni radi službenog informiranja javnosti i nisu kao takvi objavljeni.

Odredbe iz ovoga članka usklađene su s odredbama iz članka 2. stavka 3. i 4. *Bernske konvencije*.

Zbirke i baze podataka (čl. 7.)

Ovim se člankom definira pojam i utvrđuje autorskopravna zaštita zbirke i baza podataka. Pojam zbirka obuhvaća: zbirke samostalnih djela, podataka ili druge građe kao što su enciklopedije, zbornici, antologije i baze podataka (koje ne moraju nužno biti pristupačne elektroničkim sredstvima ali mogu biti), uz ispunjenje dodatne pretpostavke da zbirke prema izboru i rasporedu građe predstavljaju vlastite intelektualne tvorevine njihovih autora. Dalje se definira i pojam baze podataka zaštićene autorskim pravom te se određuje da je baza podataka zbirka uređena po određenom sustavu ili metodi i da su njeni elementi pojedinačno pristupačni elektroničkim ili drugim sredstvima. Zaštita baze podataka autorskim pravom razlikuje se od zaštite baze podataka srodnim pravom, o čemu će biti riječ u obrazloženju članaka 147. – 153. ovog Zakona.

Stvaranjem zbirke ne smije se povrijediti autorsko pravo na djelima koja čine građu zbirke, a s druge strane, ona građa koja nije zaštićena autorskim pravom, neće uvrštavanjem u zbirku ostvariti uvjete za takvu zaštitu. Zaštita baze podataka ne odnosi se na računalne programe koji su poslužili za stvaranje elektroničke baze podataka ili za omogućavanje pristupa njenim elementima.

Odredbe iz ovog članka usklađene su s člankom 2. stavkom 5. *Bernske konvencije*, a odredbe o bazama podataka s člankom 1. i člankom 3. *Direktive o zaštiti baza podataka*.

Nezaštićene tvorevine (čl. 8.)

U predloženoj odredbi ističe se da autorskopravnu zaštitu uživaju izražaji, što podrazumijeva zamjetljiv oblik (formu) određene ideje koja se postiže pomoću različitih sredstava izražavanja kao što su npr. pisana ili govorena riječ, pokret tijela, zvuk, kao različiti dvodimenzionalni ili trodimenzionalni oblik. U tom smislu autorskopravnu zaštitu ne uživaju

ideje kao takve, kao niti postupci, metode rada te matematički koncepti. Dalje se u stavku 2. nabrajaju nezaštićene tvorevine.

Ovakvim uređenjem nezaštićenih tvorevina uvažava se interes javnosti da se otkrića, načela, ideje, postupci, metode rada i matematički koncepti ne ograničavaju autorskopравnom zaštitom u cilju olakšavanja daljnjeg znanstvenog i umjetničkog stvaranja i razvitka. Isto tako, uvažava se zahtjev za slobodom informiranja i korištenja službenih djela.

Odredbe iz ovog članka usklađene su s člankom 2. i 3. *WIPO Ugovora o autorskom pravu*.

U svrhu promicanja kulturnih djelatnosti i unaprjeđenja kulturnog stvaralaštva nastavlja se dosadašnje zakonsko uređenje obveze plaćanja naknade za priopćavanje javnosti narodnih književnih i umjetničkih tvorevina u izvornom obliku, koje nisu predmetnom autorskog prava. Međunarodno je priznato takvo uređenje pod nazivom *domaine public payant*. Praksa je pokazala da priređivači priredaba ne umanjuju cijene ulaznica za priredbe kada koriste narodne tvorevine, a ujedno se pokazalo da prihod što ga državni proračun na ovaj način ostvaruje može biti značajan za poticanje i unaprjeđenje kulturnog stvaralaštva.

P o g l a v l j e 2.

AUTORI

Autor (čl. 9.)

Ovim člankom određuje se autor djela kao fizička osoba koja je djelo stvorila.

Autor postaje izvornim nositeljem autorskog prava samim činom stvaranja djela, bez ispunjavanja posebnih pretpostavki, kao što su, primjerice, registracija ili objava djela.

Autori sastavljenih djela (čl. 10.)

Predloženom odredbom uređuje se pitanje zajedničkog korištenja djela, kada se ono sastoji od dva ili više djela različitih autora.

Određuje se da se međusobni odnosi autora sastavljenih djela uređuju ugovorom ili pravilima iz članka 167. stavka 1. ovog Zakona. Ukoliko time nisu uređeni međusobni odnosi autora sastavljenih djela, ovaj Zakon presumira da imaju pravo na jednaki udio u naknadi za korištenje sastavljenih djela.

Koautori (čl. 11.)

Ovim člankom određuje se da se koautorima djela smatraju osobe koje su zajedničkim radom stvorile djelo, a čiji se doprinosi ne mogu samostalno koristiti. Kod nekih vrsta autorskih djela ti doprinosi mogu biti istovrsni (npr. kod računalnih programa), dok su kod drugih djela različite vrste (npr. kod dramsko-glazbenih ili kod audiovizualnih djela).

Pojašnjava se da koautorima pripada zajedničko autorsko pravo na stvorenom djelu, ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno, te se uređuje pitanje pristanka koautora za objavljivanje, korištenje ili za izmjenu djela.

U stavku 5. ovoga članka uređuje se pitanje udjela pojedinog koautora u imovinskoj koristi ostvarenoj korištenjem djela.

Presumpcija autorstva i ostvarivanje autorskog prava kad autor nije poznat (čl. 12.)

Ovim člankom određuje se da se autorom smatra osoba čije je ime, pseudonim, umjetnički znak ili kod na uobičajen način označen na primjercima djela ili pri objavi djela, dok se ne dokaže suprotno. Kao novina

prema važećem Zakonu (članak 8.) u predloženoj odredbi uvodi se mogućnost označavanja autorstva djela umjetničkim znakom ili kodom.

U stavku 2. i 3. ovoga članka uređuje se ostvarivanje autorskog prava u pogledu djela nepoznatog autora te autora čiji je identitet naknadno otkriven.

Oboriva presumpcija o autorstvu iz stavka 1. te stavak 2. i 3. ovoga članka usuglašeni su s člankom 15. *Bernske konvencije*.

P o g l a v l j e 3.

SADRŽAJ AUTORSKOG PRAVA

Sadržaj prava (čl. 13.)

Ovim člankom uređuje se sadržaj autorskog prava kojeg čine moralna prava autora, imovinska prava autora i druga prava autora. Dalje se u stavku 2. ovog članka pojašnjava da to znači da se autorskim pravom štite:

- a. osobne i duhovne veze autora s njegovim djelom (moralna prava),
- b. imovinski interesi autora u pogledu njegovog djela (imovinska prava),
- c. ostali interesi autora u pogledu njegovog djela (druga prava).

Podrobnija obrazloženja uz predmetne grupe prava navode se uz članke od 14. do 17. za moralna prava autora, od 18. do 31. za imovinska prava autora i od 32. do 40. za druga prava autora.

Nadalje, ovim se člankom određuje da za svako korištenje djela autor ima pravo na naknadu, ako ovim Zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno. Prema sistematici Nacrta prijedloga Zakona slučajevi slobodnog korištenja autorskih djela, odnosno korištenja djela bez plaćanja autorske naknade, navedeni su u poglavlju 6. pod naslovom «Sadržajna ograničenja autorskog prava». Djelom se, također, može slobodno koristiti nakon isteka rokova zaštite, određenih u poglavlju 7. ovog Zakona pod nazivom «Vremenska ograničenja autorskog prava»

3.1. Moralna prava autora

Pravo prve objave (čl. 14.)

U odnosu na uređenje u postojećem Zakonu, ovim se člankom predlaže uvođenje novog moralnog prava za autore - prava prve objave djela, kao jednog od temeljnih prava autora. Važeći Zakon o autorskom pravu predviđao je to pravo samo kao imovinsko pravo.

Moralno pravo prve objave ima nedvojbeno velik značaj za autore jer autoru daje mogućnost odlučivanja hoće li, kada i na koji način svoje djelo učiniti pristupačnim javnosti.

Pravo na priznanje autorstva (čl. 15.)

Predloženim se člankom određuje da autor ima pravo biti priznat i naznačen kao autor djela (pravo paterniteta), te da je svaka osoba koja se javno koristi autorskim djelom dužna na odgovarajući način naznačiti autora djela (primjerice na grafičkom izdanju djela, na programu koncertne izvedbe djela i sl.), osim ako autor u pisanom obliku izjavi da ne želi biti naveden. Odredba je u skladu s člankom 6-bis stavkom 1. *Bernske konvencije*.

Pravo na poštivanje djela i čast ili ugled autora (čl. 16.)

Predložena odredba je također u skladu s člankom 6-bis stavkom 1. *Bernske konvencije*, te kao takva uređuje pravo autora da se usprotivi svakom deformiranju, sakaćenju i sličnoj izmjeni djela te njegovom uništenju (pravo integriteta), kao i svakom korištenju djela na način koji ugrožava njegovu čast ili ugled (pravo na reputaciju).

Pravo pokajanja (čl. 17.)

Predloženom odredbom uvažava se činjenica da je autorsko djelo odraz autorove osobnosti, slijedom čega se autoru daje pravna mogućnost da na specifičan način utječe na buduće korištenje svojega već objavljenog ili izdanog djela. Naime, autor ima pravo opozvati pravo na iskorištavanje svog autorskog djela, kao i njegovo daljnje korištenje, ako bi ono štetilo njegovoj časti ili ugledu. Pri tome je autor dužan popraviti štetu korisniku tog prava. U tom smislu su u stavcima 2.i 3. uređeni način i rokovi opoziva.

Za slučaj da se autor u roku od deset godina od ostvarenja prava pokajanja odluči da se djelo može ponovno koristiti, dužan je pod prvotnim uvjetima najprije ponuditi pravo iskorištavanja onomu čije je pravo iskorištavanja bio opozvao.

Pravo pokajanja traje za života autora, a autor se ne može odreći toga prava. To pravo pripada i autorovim nasljednicima pod pretpostavkama određenim u stavku 1. ovog članka. Pravo pokajanja se ne primjenjuje na elektroničke baze podataka i računalne programe zbog njihove specifične naravi, kao i zbog naravi samog prava pokajanja.

Predložene odredbe o pravu pokajanja razlikuju se od odredaba iz članka 29. važećeg Zakona koje predviđaju «povlačenje iz prometa svojeg objavljenog djela», te predstavljaju modernije uređenje ovog instituta.

3.2. Imovinska prava autora

Općenito (čl.18.)

Ovim člankom uređuje se isključivo pravo autora da sa svojim djelom i koristima od njega čini što ga je volja, te svakog drugog od toga isključi. Na opisani način potvrđuje se apsolutnost (djelovanje prema svima) autorskih imovinskih prava koja osobito obuhvaćaju pravo reproduciranja (umnožavanja), pravo distribucije (stavljanja u promet), pravo priopćavanja javnosti te pravo prerade. Primjericnim nabrojanjem ističe se da je lista isključivih imovinskih prava otvorena i obuhvaća svaki oblik iskorištavanja autorskog djela kod kojeg dolazi do izražaja potreba za zaštitom imovinskih interesa autora. Imovinska autorska prava mogu se ograničiti jedino zakonom.

Reproduciranje (čl. 19.)

Odredba je usklađena s člankom 9. stavkom 1. i 3. *Bernske konvencije*, člankom 3. točkom e) *Rimske konvencije*, člankom 2. točkom c) *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*, kao i člankom 2. stavkom 1. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*. Zbog potrebe usklađivanja s navedenim odredbama kao i zbog potrebe primjene definicije fiksiranja i reproduciranja i na srodna prava, definirano je posebno fiksiranje i posebno pravo reproduciranja. Prema definiciji prava reproduciranja i u skladu s njegovom pravnom naravi, ono u sebi sadrži i pojam fiksiranja (utvrđivanje djela na podlogu) i pojam umnožavanja (izvlačenje primjeraka djela od već učinjene fiksacije). Ova moderna definicija prava reproduciranja obuhvaća isključivo pravo izrade djela u jednom ili više primjeraka, u cijelosti ili u dijelovima, izravno ili neizravno, privremeno ili trajno, bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku. U stavku 2. ovoga članka navode se neki od načina reproduciranja i fiksiranja djela.

Distribucija i iznajmljivanje (čl. 20.)

Odredbe ovog članka o pravu distribucije, koje se naziva i pravom stavljanja u promet, usklađene su s člankom 6. *WIPO Ugovora o autorskom pravu*, člankom 8. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*, te člankom 4. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*. Po predloženoj odredbi pravo distribucije isključivo je pravo stavljanja u promet izvornika ili primjeraka djela prodajom ili na drugi način te njihovog nuđenja javnosti u tu svrhu.

U stavku 2. predloženog članka uređuje se pitanje iscrpljenja prava distribucije na području Republike Hrvatske. Pitanje iscrpljenja jedan je od bitnih instituta uređen u europskim zakonodavstvima, te je po uzoru na ista predložena i ova odredba.

U staccima 3., 4. i 5. predloženog članka uređuje se pravo iznajmljivanja. Pravo iznajmljivanja znači davanje na korištenje izvornika ili primjeraka djela u ograničenom razdoblju, radi ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi. Odredbe o pravu iznajmljivanja u skladu su s odredbama iz članka 1. stavka 2., članka 2. stavka 3. te članka 4. stavka 1. i 2. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*. U skladu s narećenim odredbama *Direktive* uređeno je da se autor ne može odreći naknade za iznajmljivanje.

Priopćavanje autorskog djela javnosti (čl. 21.)

Autor ima isključivo pravo priopćiti svoje djelo javnosti. Pravo priopćavanja javnosti osobito obuhvaća sljedeća prava definirana u člancima kako slijedi:

- pravo javnog izvođenja (čl. 22.)
- pravo javnog prikazivanja scenskih djela (čl. 23.)
- pravo javnog prenošenja (čl. 24.)

- pravo javnog priopćavanja fiksiranog djela (čl. 25.)
- pravo javnog prikazivanja (čl. 26.)
- pravo radiodifuzijskog emitiranja (čl. 27.)
- pravo radiodifuzijskog reemitiranja (čl. 28.)
- pravo javnog priopćavanja radiodifuzijskog emitiranja (čl. 29.)
- pravo stavljanja na raspolaganje javnosti (čl. 30.)

Predloženim odredbama iz članaka od 22. do 30. uređuju se prava autora u pogledu određenih načina korištenja djela kada se ta djela priopćavaju javnosti, odnosno kada se javno iskorištavaju na mjestima koja su pristupačna javnosti ili u prostoru koji je pristupačan pripadnicima javnosti, kao i kada se koriste putem Interneta ili druge slične mreže.

Autorsko djelo može biti neposredno priopćeno javnosti kao rezultat umjetničkog ostvarenja (primjerice koncertna izvedba glazbenog djela ili scenska izvedba dramskog djela u kazalištu), a djelo se može priopćiti javnosti i pomoću različitih tehničkih uređaja i postupaka, kao što su radiodifuzijsko emitiranje ili prijenos u mreži preko Interneta. Međutim, postoje i situacije kada se u jednom trenutku na više različitih načina jedno djelo u jednoj izvedbi javno iskorištava. Na primjer, kada se glazbeno djelo koje se javno izvodi uživo u koncertnoj dvorani (čl. 22 Zakona), istodobno priopćava javnosti izvan prostora te dvorane pomoću zvučnika ili na ekranu, događa se nov oblik korištenja djela. Riječ je o novom pravu autora, pravu javnog prenošenja (čl. 24. Zakona). Tada se posebno treba ugovoriti javno izvođenje iz članka 22. a posebno javno prenošenje iz članka 24. Moguće je da se ista izvedba istog djela emitira i putem radiodifuzije (čl.28 Zakona), te će tada i pravo radiodifuzijskog emitiranja biti potrebno posebno ugovoriti.

Bitno je naglasiti da su prava nabrojana u člancima 22. do 30. samo primjerice navedeni najčešći oblici općeg i vrlo široko uređenog prava priopćavanja javnosti te da se kao takvi nabrajaju, ne da ograniče otvorenost prava priopćavanja javnosti, već da pomognu u razumijevanju pojma prava priopćavanja javnosti. Budući da je svaki oblik priopćavanja javnosti potrebno posebno ugovoriti, ovakvim se uređenjem pomaže u sastavljanju ugovora o raspolaganju imovinskim autorskim pravima.

Javno izvođenje (čl. 22)

Javno izvođenje obuhvaća izvođenje u živo na priredbi ili koncertu, recitiranjem ili sviranjem i pjevanjem, na koji način se najčešće izvode djela s područja književnosti i znanosti odnosno glazbena djela.

Javno prikazivanje scenskih djela (čl. 23)

Za razliku od javnog izvođenja djela s područja književnosti i znanosti i glazbenih djela, javno scenski, u živo se prikazuju djela veće forme kao što su dramska i dramsko-glazbena djela (opera, balet), kao i koreografska i pantomimska djela.

Javno prenošenje (čl.24)

Putem tehničkih uređaja se javne izvedbe iz članka 22. i javna scenska prikazivanja iz članka 23 ovog Zakona mogu istodobno prenositi izvan prostora u kojemu se djelo u živo izvodi odnosno scenski prikazuje. To se po odredbi ovog članka naziva javnim prenošenjem.

Javno priopćavanje fiksiranog djela (čl. 25)

U prostorima koji su pristupačni javnosti često se djela koja su zvučno ili vizualno snimljena priopćavaju javnosti s materijalne i druge odgovarajuće podloge na koju su fiksirana (npr. priopćavanje javnosti glazbenih djela s kompaktne ploče putem muzičkih linija i CD playera). Taj oblik korištenja definira se ovim člankom.

Javno prikazivanje (čl. 26)

Javno prikazivanje predstavlja oblik javnog priopćavanja djela koja su vizualno zamjetljiva.

Radiodifuzijsko emitiranje (čl.27)

Pojam radiodifuzijsko emitiranje preuzet je iz postojećeg Zakona, pri čemu je pojam moderniziran u smislu da izrijekom obuhvaća i priopćavanje javnosti putem satelita, u skladu s definicijom sadržanom u članku 2. točki a) *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kabelskom reemitiranju*. U skladu s istim člankom iste Direktive definiran je za potrebe ovog Zakona i pojam satelit.

Po stavku 3. ovog članka, satelitsko priopćavanje javnosti postoji kada se, pod kontrolom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju, programski signali namijenjeni prijemu od strane javnosti odašilju u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi prema satelitu i od satelita prema zemlji. U stavku 3. uređuje se kada se priopćavanje putem satelita smatra obavljenim.

Radiodifuzijsko reemitiranje (čl.28)

Javno priopćavanje obuhvaća i slučajeve kada se djelo koje je primarno emitirala jedna organizacija za radiodifuziju istodobno u cijelosti i u neizmijenjenom obliku reemitira putem kabelske mreže ili od strane druge organizacije za radiodifuziju. Pojam reemitiranja iz članka 32. točke 2. postojećeg Zakona koji je izrađen po uzoru na članak 11-bis stavak 1. točka 2. Bernske konvencije sada je moderniziran i uobličen u skladu s odredbom članka 1. stavka 3. *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kabelskom reemitiranju*.

Javno priopćavanje radiodifuzijskog emitiranja (čl.29)

Ovim člankom, izrađenim po uzoru na članak 32. točku 3. postojećeg Zakona, te članak 11-bis stavak 1. točku 3. *Bernske konvencije* uređuju se slučajevi javnog priopćavanja kao što su primjerice oni kada se u ugostiteljskom objektu javno priopćava glazba s radija ili televizije bez naplate ulaznica.

Stavljanje na raspolaganje javnosti (čl.30)

Predloženi članak predstavlja ključnu novinu u definiranju prava priopćavanja javnosti putem Interneta ili druge slične globalne digitalne mreže. Dosadašnje zakonsko uređenje je prema općoj odredbi omogućavalo zaštitu autorskog prava i kada se djelo javno priopćavalo putem Interneta. Ova odredba, međutim, otklanja sve eventualne dvojbe koje se mogu javiti u svezi zaštite autorskog prava kada se djela javno priopćavaju putem Interneta. To je najmodernija definicija isključivog prava stavljanja na raspolaganje javnosti djela, bežično ili putem žica, na način koji pripadnicima javnosti omogućava pristup djelu s mjesta i u vrijeme koje sami izaberu. Usklađena je s člankom 8. *WIPO Ugovora o autorskom pravu*, s člancima 10.i 14. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*, kao i s člankom 3. stavkom 1. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*. Zbog usklađenosti s *WIPO Ugovorom o izvedbama i fonogramima* ova se definicija (kao i sve ostale definicije iz ove grupe članaka) primjenjuje i na srodna prava, kako je uređeno u članku 4. stavku 2. ovog Zakona.

Nastavno u svezi s ovim člankom napominje se sljedeće: Naglašen je interes, kako svjetske tako i hrvatske javnosti za jasnom pravnom regulativom koja se odnosi na tzv. digitalni prostor, s obzirom na porast broja neovlaštenih korištenja autorskih djela i predmeta zaštite srodnih prava na Internetu. Činjenica je da je u svijetu, ali i kod nas, svakodnevno sve veći broj autora koji svoja djela žele priopćiti javnosti putem Interneta. Time se autorima otvara mogućnost najšireg predstavljanja svojeg stvaralaštva. Međutim, zloupotrebe prava na Internetu vrlo su česte, a neovlaštena upotreba autorskih djela jedan je od značajnijih problema koji se vezuje uz korištenje Interneta. Najveće su štete (u svjetskim razmjerima) zabilježene na području glazbenog i filmskog stvaralaštva, s obzirom na to da se na nelegalnim web-stranicama tim vrstama autorskih djela masovno koristi, bez odobrenja autora i bez plaćanja autorskih naknada. Time se dovodi u pitanje jedna od temeljnih postavki autorskog prava, slijedom koje je za zakonito korištenje autorskog djela nužno da je autor odobrio korištenje djela te da mu je za to korištenje omogućeno ostvarivanje prava na naknadu. S obzirom na činjenicu sve veće informatizacije i našeg društva, odredba predloženog članka 30. vrlo je značajna i za domaće autore. Pritom valja naglasiti da je mogućnost ostvarivanja toga prava usko povezana s uvođenjem djelotvornih tehničkih mjera zaštite navedenih u članku 175. ovog Zakona.

Prerade autorskog djela (čl. 31.)

Po predloženoj odredbi autor ima isključivo pravo odobriti ili zabraniti prevođenje, prilagođavanje, glazbenu obradu ili bilo koju drugu preinaku djela. Odredba iz stavka 1. odgovara odredbi iz članka 12. *Bernske konvencije*.

3.3. Druga prava autora

Osim uvriježene i osnovne podjele sadržaja autorskog prava na imovinska prava autora i moralna prava autora postoje i tzv. druga prava autora», prava koja nose obilježja i imovinskih i moralnih prava, a ne mogu se svrstati ni u jednu od navedenih kategorija. Ona obuhvaćaju prava na naknadu, pravo slijedenja i ostala druga prava autora.

3.3.1. Prava na naknadu

Pravo na naknadu za reproduciranje autorskog djela za privatno ili drugo vlastito korištenje (čl. 32.)

Ovim člankom uređuje se pravo na posebnu naknadu autorima onih vrsta djela za koja se, s obzirom na njihovu prirodu, može očekivati da će biti reproducirana fotokopiranjem ili snimanjem na nosače zvuka, slike ili teksta za privatno ili drugo vlastito korištenje, bez odobrenja autora. Navedena naknada ostvaruje se od prodaje tehničkih uređaja i od prodaje praznih nosača zvuka, slike ili teksta. Ovaj se članak treba čitati zajedno s člankom 82. ovog Zakona u kojem je određeno da fizička osoba može reproducirati djelo samo za svoje privatne (osobne, vlastite) potrebe, i u kojem su pojedine vrste autorskih djela isključene od mogućnosti reproduciranja za privatno korištenje.

Kada se zaštićeno autorsko djelo reproducira fotokopiranjem ili drugim sličnim postupkom (npr. skeniranjem), pored opisanog prava na naknadu od prodaje tehničkih uređaja, praznih nosača zvuka, slike ili teksta, autor ima i pravo na naknadu od fizičke ili pravne osobe koja uz naplatu obavlja usluge fotokopiranja.

U stavku 4. navedene su osobe na koje se odnosi obveza plaćanja autorske naknade iz stavka 1. ovoga članka, a u stavku 5. je uređeno kada nastaje obveza plaćanja odgovarajuće naknade.

Odredbe o pravu na naknadu za reproduciranje djela za privatno ili drugo vlastito korištenje predstavljaju novinu u našem sustavu autorskog prava, a slična zakonska rješenja sadržavaju zakoni većine europskih država. U skladu s tim zakonodavstvima, ovim se člankom uređuje da navedena prava na naknadu autor može ostvarivati jedino u sustavu kolektivnog ostvarivanja autorskog prava, kako je uređeno člankom 156. stavkom 2. ovog Zakona..

Pravo na naknadu za javnu posudbu (čl. 33.)

U skladu s *Direktivom o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*, u ovom se članku predlaže uvođenje prava na naknadu autorima kada se izvornik ili primjerci njihovih djela, u pogledu kojih je dopuštena daljnja distribucija, posuđuju posredovanjem javnih knjižnica. Uz to se definira pojam posuđivanje, koji znači davanje na korištenje u ograničenom razdoblju, bez ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi. Takva definicija usklađena je s odredbom iz članka 1. stavka 3. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*.

Dalje u članku se određuju slučajevi u kojima posudba nije dopuštena, te se uređuje da se autori ne mogu odreći prava na naknadu, što je u skladu s člankom 4. stavkom 2. spomenute *Direktive*. U stavku 5. ovoga članka predlaže se iznimka te se za autore baza podataka predviđa isključivo pravo javne posudbe izvornika ili primjeraka baza podataka, dok ostali autori, kao što je gore navedeno, imaju samo pravo na naknadu. Ovakvo je uređenje u skladu s člankom 5. točkom c) *Direktive o zaštiti baza podataka*.

3.3.2. Pravo slijeđenja

Sve predložene odredbe o pravu slijeđenja od članka 34. do članka 38. usklađene su sa zahtjevima *Direktive o pravu slijeđenja*.

Općenito (čl.34)

Ovim člankom definira se pravo slijeđenja kao pravo autora na odgovarajući udio od prodajne cijene, ostvarene svakom preprodajom izvornika njegova likovnog djela koja uslijedi nakon prvog otuđenja djela od strane autora.

Pravo slijeđenja odnosi se na one preprodaje izvornika autorskog djela u koje su uključeni profesionalni prodavatelji, kupci ili posrednici na tržištu umjetnina. U stavku 3. predloženog članka predviđa se iznimka od prava slijeđenja.

Izvornik likovnog djela (čl. 35.)

Izrijekom se navodi što se smatra izvornikom likovnog djela te pod kojim se uvjetima i umnoženi primjerak autorskog djela može smatrati izvornikom, u kontekstu primjene odredaba o pravu slijeđenja.

Iznos koji pripada autoru (čl. 36.)

Ovim člankom uređuje se način utvrđivanja iznosa koji je prodavatelj dužan isplatiti autoru čije djelo je predmet preprodaje. Iznosi se utvrđuju prema postocima i visini prodajne cijene. Ukupan iznos koji pripada autoru temeljem odredaba o pravu slijeđenja ne može biti veći od 12 500 eura, u kunsnoj protuvrijednosti. U stavku 3. predloženog članka navode se osobe

koje su solidarno odgovorne s prodavateljem za isplatu iznosa koji pripada autoru.

Odricanje od prava, prenosivost i ovršnost prava slijeđenja (čl. 37.)

Autor se ne može odreći prava slijeđenja. To se pravo ne prenosi pravnim poslovima za autorova života, a nakon autorove smrti ono prelazi na njegove nasljednike. Pravo slijeđenja ne može biti predmetom ovrhe.

Pravo na dobivanje informacija (čl. 38.)

Autor ima pravo zahtijevati informacije potrebne za osiguranje naplate iznosa koji mu pripada od preprodaje njegova djela, u roku od tri godine od izvršene preprodaje.

3.3.3. Ostala druga prava

Pravo pristupa autorskom djelu (čl. 39.)

Ovim člankom predlaže se novina u odnosu na postojeći Zakon, uvođenje prava kojim će se omogućiti autoru da od vlasnika ili posjednika izvornika ili primjerka njegova djela zahtijeva da mu omogući pristup djelu, ako je to potrebno za izradu primjeraka ili za preradu djela.

Pravo zabrane javnog izlaganja autorskog djela (čl. 40.)

Predlažu se odredbe kojima se autorima određenih vrsta djela, koja nisu bila prethodno objavljena, propisuje pravo da prilikom otuđenja izvornika ili primjeraka svojega djela zabrane stjecatelju njihovo javno izlaganje. U stavku 2. predlaže se obvezatnost pismenog oblika zabrane. Slično zakonsko rješenje sadržava i članak 40. važećeg Zakona o autorskom pravu.

P o g l a v l j e 4.

AUTORSKO PRAVO U PRAVNOM PROMETU

4.1. Osnovne odredbe

Nasljeđivanje autorskog prava (čl. 41.)

Ovom se odredbom određuje, s obzirom na pravnu narav autorskog prava koje sadrži uz imovinskopravnu i osobnopravnu komponentu, sposobnost autorskog prava za nasljeđivanje. Autorsko pravo ulazi u autorovu ostavinu i nasljednici su u pogledu autorskog djela u jednakom pravnom položaju kao i autor, osim ako ovaj Zakon za pojedini slučaj, kao primjerice za pravo pokajanja (čl. 17.) drukčije odredi. U pogledu nasljeđivanja autorskog prava inače nema razlika u odnosu na ostala prava koja ulaze u ostavinu te se primjenjuju opći propisi o nasljeđivanju (Zakon o nasljeđivanju, NN 48/2003).

Prenosivost autorskog prava (čl. 42.)

Autorsko pravo, osim za slučaj smrti određen prethodnim člankom i u slučaju razvrgnuća nasljedničke zajednice, ne može se prenositi na druge osobe i to stoga što sadrži osobnopravnu komponentu, a osobna (neimovinska) prava, u pravilu, nisu prenosiva. Bez obzira što ne može svoje pravo prenijeti na druge, autor ima druge oblike raspolaganja autorskim pravom koji mu omogućuju potpuno iskorištavanje njegovog djela. Prvenstveno će moći osnovati za druge pravo koje ih ovlašćuje iskorištavati njegovo djelo u točno određenom ili svim oblicima, ograničiti svoje autorsko pravo kakvim uvjetom ili rokom i sl. Pri tom samo autorsko pravo ostaje kod autora, ali opterećeno pravom drugih osoba da autorsko djelo koriste. Kada pravo tih drugih osoba prestane, autorovo je pravo ponovno bez tereta. Ako bi autor prenio svoje autorsko pravo na drugu osobu izgubio bi svaku pravnu vezu s njim. Jednak je slučaj i s prenosivosti prava umjetnika izvođača koje također sadrži osobnopravnu komponentu, a sva su druga srodna prava prenosiva.

Ovrha (čl. 43.)

Iz istih razloga iz kojih je autorsko pravo neprenosivo, ono ne može biti, kao takvo, ni predmet ovrhe. Ovrha se ipak može provesti na svim imovinskim koristima stečenim korištenjem autorskog djela (primjerice od prodaje djela, osnivanja prava na iskorištavanje djela, najma ...), čime se omogućava autorovim vjerovnicima da se naplate iz imovinskih vrijednosti koje proizlaze iz autorskog prava. Također, u ovršnom se postupku autora ne može prisiliti na dovršenje djela, ili njegovo objavljivanje, premda je nedovršenjem ili neobjavljivanjem povrijedio ugovornu obvezu, jer bi to bilo protivno samoj naravi intelektualnog stvaranja. Za neispunjenje takve ugovorne obveze autor odgovara za štetu koju je prouzročio neispunjenjem.

Raspolaganje autorskim pravom osnivanjem prava iskorištavanja (čl. 44.)

Autori u velikom broju slučajeva prepuštaju drugima (nakladnicima, proizvođačima fonograma, filmskim producentima itd.) korištenje svojega djela da bi za to dobili naknadu. Druge osobe mogu iskorištavati autorovo djelo na temelju prava kojeg su nositelji (pravo iskorištavanja autorskog djela), a koje autor za njih osnuje, i koje opterećuje autorsko pravo, pa autor ne može činiti ništa što bi ometalo nositelja prava iskorištavanja u izvršavanju tog prava. Osim toga, druge osobe mogu autorsko djelo koristiti i bez osnivanja novog prava, ako im autor prepusti samo izvršavanje svojeg autorskog prava.

Pravo iskorištavanja koje autor osniva za korisnika može biti takvo da nitko drugi osim nositelja tog prava, uključujući samog autora, nema pravo koristiti autorsko djelo, dakle, kao pravo apsolutnog djelovanja (isključivo pravo iskorištavanja), ili da više osoba može istodobno koristiti isto autorsko djelo (neisključivo pravo iskorištavanja). Nositelj prava iskorištavanja može autorsko djelo koristiti samo na način i u opsegu koji je izričito određen pri osnivanju prava iskorištavanja, i ako neki način nije izričito naveden u pravnom poslu na temelju kojega se osniva pravo iskorištavanja, nositelj prava iskorištavanja ne može djelo koristiti na taj način. U prijedlogu su navedene presumpcije za slučaj da pravni posao ne sadrži odredbe o djelovanju prava iskorištavanja kao i prostornom ograničenju, te se smatra ako nije što posebno određeno da se pravo iskorištavanja osniva kao neisključivo pravo samo za područje Republike Hrvatske.

S obzirom da je autor dužan suzdržavati se postupaka koji bi ometali nositelja prava iskorištavanja postiže se, s gledišta nositelja prava iskorištavanja, sličan učinak kao da mu je pravo preneseno.

Neizvršavanje isključivog prava iskorištavanja (čl. 45.)

Odredbom članka 45. određuje se zaštita autora bilo od nepoštenog ponašanja od strane nositelja prava iskorištavanja ili nedovoljnog iskorištavanja autorskog djela, uslijed kojeg su interesi autora povrijeđeni. To je moguće na temelju činjenice da autor i nakon što je osnovao pravo iskorištavanja ima, premda opterećeno, autorsko pravo. Autor može zahtijevati ukinuće isključivog prava korištenja, ako osoba za koju je osnovao isključivo pravo iskorištavanja, tako da nitko drugi ne može koristiti autorsko djelo, ne koristi autorsko djelo, pa autor zbog toga nema imovinskih koristi koje bi mogao imati ili djelo ostane nepoznato ili nedovoljno poznato javnosti. Nakon što ono bude ukinuto autor može osnovati za drugoga pravo iskorištavanja ili djelo sam koristiti. Autor neće uspjeti za zahtjevom za ukinuće ako nositelj isključivog prava dokaže da nije kriv za neizvršavanje ili nedovoljno izvršavanje.

Kasnije osnivanje prava iskorištavanja (čl. 46.)

Odredbom čl. 46. Prijedloga štite se nositelji prava iskorištavanja autorskog djela od daljnjih raspolaganja autora. Jednom kad autor osnuje pravo iskorištavanja nositelj tog prava može biti povrijeđen daljnjim raspolaganjima autora u pogledu istog djela. Bez obzira što kasnije autor osnuje za treću osobu isključivo pravo korištenja, na temelju kojega nositelj toga prava je jedini ovlašten djelo koristiti, to pravo neće djelovati na ranije osnovano pravo, pa će i isključivo pravo iskorištavanja biti opterećeno postojanjem prije nastalog prava iskorištavanja. Od toga se pravila odstupa jedino ako je pri osnivanju ranije osnovanog prava iskorištavanja izričito određeno da osnivanjem kasnije osnovanog prava ukida ranije osnovano.

Prenošenje prava iskorištavanja (čl. 47.)

Pravo iskorištavanje autorskog djela je imovinsko pravo pa njime nositelj, osoba za koju je autor osnovao to pravo, može, načelno, slobodno raspolagati uključujući i prijenos. Međutim, s obzirom na posebne duhovne, intelektualne veze autora s njegovim djelom koje se očituju i kroz činjenicu da autoru nije svejedno tko može koristiti njegovo autorsko djelo, te da bira kome će dopustiti korištenje njegovog djela, odnosno za koga će osnovati pravo iskorištavanja, prijenos postojećeg prava iskorištavanja djelomično je ovisan o autorovoj volji. Autor može pri osnivanju prava iskorištavanja dopustiti njegov slobodan prijenos, ili to može učiniti naknadno. Suglasnosti autora za prijenos prava iskorištavanja nije potrebna kad se cjelokupno poslovanje s jedne osobe prenosi na drugu osobu, ili kad se prenosi onaj dio poslovanja unutar kojega se koristi autorsko djelo, a koji čini cjelinu, primjerice kad neka pravna osoba svoju nakladničku djelatnost prenosi na drugu osobu. U slučajevima kada se pravo iskorištavanja prenosi na drugu osobu bez autorovog odobrenja, osoba za koju je autor osnovao pravo iskorištavanja za ispunjenje obveza prema autoru odgovara solidarno s osobom na koju je ono preneseno.

Osnivanje daljnjih prava iskorištavanja (čl. 48.)

Iz istih razloga navedenih uz čl. 47. Prijedloga, iz kojih se za prijenos prava iskorištavanja traži odobrenje autora, i za drugi oblik raspolaganja pravom iskorištavanja, osnivanjem daljnjih prava iskorištavanja, traži se odobrenje autora. Pri tom se uzimaju u obzir i interesi nositelja prava iskorištavanja, i autor smije uskratiti svoje dopuštenje samo ako za to ima opravdani razlog. Suglasnost autora nije potrebna ako se daljnje pravo osniva jedino u cilju ostvarivanja prava autorovu korist.

Raspolaganje autorskim pravom povjeravanjem ostvarivanja (čl. 49.)

Raspolagati autorskim pravom se može i na način da se prepusti samo izvršavanje autorskog prava, bez da osoba koja ga može izvršavati stječe samostalno pravo, tako da autorsko pravo izvršava samo za račun autora.

Na taj način autorsko prava izvršavaju udruge za kolektivno ostvarivanje autorskog prava, a ovim je člankom postavljena presumpcija da je autor povjerio ostvarivanje svojeg prava odgovarajućoj udruzi za kolektivno ostvarivanje.

Odricanje od autorskog prava (čl. 50.)

S obzirom na osobnopravnu komponentu autorskog prava i razloge iz kojih je autorsko pravo neprenosivo navedene uz čl. 42., ovim je člankom određeno da autor ne može raspolagati svojim autorskim pravom na način da ga se odrekne.

4.2. Opći dio ugovornog autorskog prava

Autorskopравни ugovori (čl. 51.)

Člankom 51. je određeno odstupanje od načela neformalnosti, tj. načela po kojemu pravni poslovi mogu biti sastavljeni u bilo kojem obliku. U hrvatskom pravnom poretku ima veći broj izuzetaka od tog načela, te ima veći broj formalnih pravnih poslova, primjerice, ugovor o radu, prokura, ugovor o jamstvu, pravni poslovi kojima se raspolaze nekretninama itd. Za valjanost pravnih poslova na temelju kojih se stječe pravo iskorištavanja autorskog djela (autorskopравни ugovori) određen je pisani oblik, što pridonosi pravnoj sigurnosti na ovom osjetljivom pravnom području. Autorskopравни ugovori koji nisu sklopljeni u pisanom obliku bit će ništavi, osim ako za koji od ugovora nije što posebno određeno (npr. mali nakladnički ugovor iz čl. 59).

Sadržaj autorskopравниh ugovora (čl. 52.)

Odredbom članka 52. Prijedloga određeni su bitni sastojci autorskopравниh ugovora, te bilo koji autorskopравни ugovor koji nema određeno djelo na koje se odnosi, oblik korištenja i osobu koja je ovlaštena koristiti djelo neće ni nastati kao autorskopравни ugovor. Autorskopравни ugovor može se sklopiti i u pogledu djela koja još nisu stvorena (buduća djela), ali djelo u pogledu kojeg se sklapa mora biti dovoljno identificirano na način da se odredi vrsta djela, rok u kojemu se djelo mora predati i oblik u kojemu će ga stjecatelj moći koristiti. U protivnom autorova činidba ne bi bila određena, pa ni određiva, što bi dovelo do ništavosti tog pravnog posla. U skladu s time, ništava je odredba kojom autor daje pravo koristiti sva svoja buduća djela.

Određivanje naknade za korištenje autorskog djela (čl. 53.)

Odredbom članka 53. određuje se slučaj kada ugovorom nije određena visina naknade za korištenje autorskog djela. Autor ima za korištenje svojeg autorskog djela, u skladu s čl. 13. uvijek pravo na naknadu, pa čak i ako nije posebno ugovorena. Autor neće imati pravo na naknadu jedino ako je to u ugovoru izričito određeno. U slučaju kad u ugovoru nije o naknadi ništa

određeno autor će imati pravo na naknadu koja je primjerena konkretnom slučaju. Glavni kriterij određivanja je ona naknada koja bi mu pošteno pripadala u času sklapanja pravnog posla. Pri odlučivanju o visini naknade primjerice se navode kriteriji na temelju kojih se donosi odluka, a to su vrsta i opseg korištenja autorskog djela, financijski uspjeh u korištenju djela, vrsta i obujam djela, trajanje korištenja. Kao kriterij također može poslužiti i sporazum, ako postoji, između odgovarajućega udruženja autora i odgovarajućega udruženja korisnika odnosno velikog korisnika, kojim se utvrđuje visina primjerene naknade, primjerice udruge književnika, skladatelja ili sl. s nakladnikom ili udrugom nakladnika o visini naknade za određeno korištenje autorskih djela, ili tarifa pojedinih strukovnih udruga, primjerice udruge prevoditelja, ali se pri tom tako određena naknada ne smije uzeti u obzir kao isključivi kriterij, nego se moraju uzeti u obzir sve okolnosti u konkretnom slučaju. Odredbe ovog članka se primjenjuju i na slučaj kad je naknada određena pravnim poslom, ali je neprimjerene visine. One ne bi došle u obzir jedino ako bi se u samom pravnom poslu izričito odredilo da autor nema pravo na naknadu veću od ugovorene, po istom principu kao da se autor odrekao prava na naknadu. Ovim se odredbama ujedno određuje poseban slučaj prekomjernog oštećenja.

Pravo autora na izmjenu ugovora radi pravičnijeg udjela u zaradi (čl. 54.)

Ovim se člankom određuje pravo autora na pravičniji udio u zaradi koja je ostvarena korištenjem autorskog djela, tzv. "best seller" kaluzula. Radi se o slučaju kad je naknada u trenutku sklapanja pravnog posla bila pravična i u skladu s odredbama prethodnog članka (53.), ali su korištenjem autorskog djela ostvarene koristiti koje su o očitom nerazmjeru s ugovornom naknadom. U tom će slučaju autor imati pravo na izmjenu ugovora kao bi mu pripao pravičniji dio koristi od korištenja njegovoga djela. Odgovarajuća odredba je duboko ukorijenjena u kako u hrvatskom autorskopravnom poretku te postoji i u sadašnjem Zakonu o autorskom pravu, tako i u autorskopравnim porecima zemalja kontinentalnoeuropskog pravnog kruga.

Primjena propisa o obveznim odnosima (čl. 55.)

Autorskopравni ugovori pripadaju skupini obveznopравnih poslova, i osim u pogledu nekih specifičnosti u odnosu na druge obveznopравne poslove, u pogledu kojih su propisane odredbe ovog Zakona, vrijedi isti režim kao i za sve druge obveznopравne poslove, te je propisana primjena odredaba zakona koji uređuje obvezne odnose, a to je u ovom trenutku Zakon o obveznim odnosima.

4.3. Posebni dio ugovornog autorskog prava

4.3.1. Nakladnički ugovor

Općenito o ugovoru (čl. 56.)

Nakladnički ugovor je jedan od temeljnih autorskopravnih ugovora. Na temelju njega nakladnik stječe pravo izdavanja koje se sastoji od prava koristiti autorsko djelo na način da ga se reproducira (umnožava) i da se umnoženi primjerci autorskog djela distribuiraju (stave u promet). Nakladnički ugovor je dvostrano obvezni pravni posao: obveza autora se sastoji u predaji djela i osnivanju za nakladnika prava izdavanja a obveza nakladnika u plaćanju naknade, osim ako je izričito ugovoreno da autor nema pravo na naknadu, i izdavanju djela. Bitni sastojak nakladničkog ugovora je i odredba o trajanju prava izdavanja koje može biti određeno rokom, vezano uz iscrpljenje naknade ili koju drugu činjenicu.

Stavkom 2. uspostavljena je oboriva presumpcija prema kojoj nakladnik stječe isključivo pravo izdavanja koje djeluje apsolutno, koja se primjenjuje samo ako u nakladničkom ugovoru nije ništa određeno o tome je li nakladnik stječe isključivo ili neisključivo pravo. Stavkom 3. je propisano da ta presumpcije ne postoji glede izdavanja autorskih djela u obliku članaka koji se objavljuju u dnevnim ili periodičnim publikacijama.

Pravo prevođenja i druga prava (čl. 57.)

Odredbom čl. 57. navedena je mogućnost da se nakladničkim ugovorom uz osnivanje prava izdavanja mogu osnivati i druga prava na temelju kojih nakladnik može autorsko djelo koristiti i na druge načine pri čemu se posebno ističe pravo prevesti djelo i prevedeno djelo izdati na stranom jeziku. Temelj za stjecanje tih drugih prava su posebne ugovorne odredbe koje mogu biti sadržane u nakladničkom ugovoru.

Provjera točnosti podataka (čl. 58.)

U nakladničkom ugovoru autor je redovito faktično "slabija" strana, i mogućnost autora da kontrolira koristi li nakladnik autorsko djelo u skladu sa stečenim pravom izdavanja ili u većoj mjeri, vrlo su male. Kako bi mu se olakšao položaj u mogućnosti kontrole povrijeđuje li nakladnik autorsko pravo koristeći autorsko djelom drukčije ili u drugom opsegu od ugovorenoga, odnosno ispunjava li nakladnik uredno svoje obveze, ovim je člankom predviđeno da autor može u svakom trenutku provjeriti u nakladnikovim poslovnim knjigama i drugoj dokumentaciji je li nakladnik, primjerice, umnožio više primjeraka od ugovorenog ili je uredno plaća naknadu za prodane primjerke i sl. Iz istog je razloga autor također ovlašten zahtijevati od osobe koja je za nakladnika umnožavala autorsko djelo podatke o broju umnoženih primjeraka.

Iznimka od pravila o obvezatnom pisanom obliku ugovora (čl. 59.)

Člankom 51. Prijedloga je određeno opće pravilo po kojem svi autorskopравни ugovori moraju biti sklopljeni u pisanom obliku da bi bili valjani. U čl. 59. se od toga načela odstupa kad se radi o pravu na izdavanje članaka, crteža i drugih autorskih priloga u dnevnom i periodičnom publikacijama, te je nakladnički ugovor o izdavanju takvih djela, koji se naziva mali nakladnički ugovor, neformalan pravni posao, pa kao takav ne mora biti sklopljen u pisanom obliku da bi bio valjan.

Sklapanje ugovora preko zastupnika (čl. 60.)

Odredbom čl. 60. predviđena je mogućnost sklapanja nakladničkog ugovora putem zastupnika. Zastupnik to može samo na temelju specijalne punomoći, u kojoj mora biti izričito navedeno za koja je djela zastupnik ovlašten sklopiti nakladnički ugovor. Punomoć mora biti u pisanom obliku, s obzirom da je nakladnički ugovor formalni pravni posao koji mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Određivanje autorske naknade (čl. 61.)

Odredbama čl. 61. određeni su specijalni kriteriji za određivanje primjerene autorske naknade za izdavanje njegovog djela. Jedan od čestih načina određivanja autorske naknade i u postotku od maloprodajne cijene prodanih primjeraka. Za valjanost takvog utvrđivanja autorske naknade potrebno je odrediti najniži iznos naknade koju je nakladnik obvezan platiti autoru bez obzira na to koliko je primjeraka autorskog djela prodano, te u skladu s tim pravilom, mora se odrediti i minimalni broj primjeraka prvog izdanja. Drugi je slučaj kad se autorska naknada određuje u paušalnom iznosu, bez obzira na broj prodanih primjeraka autorskog djela. Za valjanost takvog utvrđivanja autorske naknade potrebno je odrediti ukupni broj primjeraka ugovorenih izdanja. Ako ukupni broj primjeraka nije ugovoren, a iz poštenih poslovnih običaja ili iz okolnosti slučaja ne proizlazi drukčije, nakladnik može izdati, za ugovorenu paušalnu naknadu, najviše 500 primjeraka djela.

Drugi sastojci ugovora (čl. 62.)

Odredbama čl. 62. određeni su drugi sastojci nakladničkog ugovora. Svi navedeni sastojci, osim posljednje navedenog su prirodni sastojci nakladničkog ugovora određeni tehnikom presumpcija. Na taj se način omogućava da stranke nakladničkog ugovora premda ne unesu odgovarajuće odredbe u nakladnički ugovor ipak budu njima vezane, a s druge strane, ako je volja stranaka bila drukčija od navedenih presumpcija, može se dokazivati prava volja stranaka bez da se u nakladničkom ugovoru izričito isključe navedene presumpcije. Također, na taj je način zakonom predložena lista pitanja koje bi nakladničkim ugovorom trebalo riješiti. Ta lista je otvorena te nakladnički ugovor može sadržavati i druge odredbe, ona samo sugerira preporučljivi sadržaj. Navedene presumpcije proizlaze iz

dosadašnje prakse. Tako je predviđeno da je rok u kojem je autor obvezan nakladniku predati uredan rukopis ili drugi izvornik djela godinu dana od dana sklapanja ugovora; rok u kojem je nakladnik obvezan izdati djelo godina dana od dana predaje urednog rukopisa ili drugog izvornika djela; nakladnik ovlašten izdati jedno izdanje; rok u kojem je nakladnik obvezan izdati novo izdanje djela, ako je ugovoreno, godina dana od kada je autor podnio pisani zahtjev; rukopis ili drugi izvornik ostaje u vlasništvu autora. Odredbu o posljednje navedenem sastojku, izgledu i tehničkoj opremljenosti izdanih primjeraka djela, preporučljivo je uključiti u nakladnički ugovor, a ne radi se o prirodnom sastojku.

Poboljšanja i druge izmjene autorskog djela (čl. 63.)

Za slučaj kad je nakladničkim ugovorom određeno da nakladnik ima pravo izdati više izdanja, odredbom članka 63. se određuje da autor ima pravo djelo poboljšati i izmijeniti ga. To pravo autora proizlazi iz činjenice da novo izdanje dolazi u vremenu kad okolnosti mogu biti različite od onih kad je djelo nastalo, te izdano djelo više nije aktualno odnosno ne odgovara vremenu novog izdanja, kao i činjenici da je izdano djelo može dobiti poboljšice. Međutim, izmjene ne mogu biti takve da se mijenja karakter djela, tada bi nastalo potpuno novo djelo, drukčije od onog u pogledu kojeg je sklopljen nakladnički ugovor. Ovom se odredbom, u određenoj mjeri, štiti i moralno pravo autora na čast odnosno ugled, jer bi izdavanjem nepromijenjenog a neaktualnog djela moglo povrijediti čast ili ugled autora.

Propast rukopisa i pripremljenog izdanja (čl. 64.)

Odredbom čl. 64. st. 1. propisuje poseban slučaj nemogućnosti ispunjenja činidaba iz nakladničkog ugovora. Za slučaj propasti rukopisa ili drugog izvornika djela nakon njegove predaje nakladniku bilo krivnjom nakladnika ili zbog više sile, autor ima pravo na naknadu koja bi mu pripala da je djelo izdano, a ako mu je nastala pri tom veća šteta, autor ima pravo na njeno oporavljanje prema opći pravilima obveznog prava o popravljanju štete. Međutim, ako autor ima drugi primjerak djela, ne radi se o nemogućnosti ispunjenja, i autor će biti dužan predati nakladniku primjerak djela, bez obzira što je nakladnik kriv za propast rukopisa, ali na nakladnikov trošak. Ako je uslijed propasti rukopisa ili drugog izvornika djela za autora nastala druga šteta, ima pravo na njeno popravlanje prema opći pravilima obveznog prava o popravljanju štete.

Stavkom 2. i 3. propisuje se slučaj potpune ili djelomične propasti već pripremljenog izdanje djela zbog više sile prije njegova stavljanja u promet. Za te je slučajeve prihvaćen princip da autor ima pravo na naknadu kao da izdanje nije propalo, a nakladnik bez posebne naknade ima pravo pripremiti novo izdanje, odnosno u slučaju djelomične propasti dodatno umnožiti (reproducirati) onoliko primjeraka koliko je propalo. Ako je uz pripremljeno izdanje propao i rukopis ili drugi izvornik djela primjenjuju se odredbe st. 1.

Nakladničko pravo prvenstva (čl. 65.)

Ovim se člankom za nakladnika, koji ima sklopljen nakladnički ugovor u pogledu određenog djela, osniva pravo prvenstva izdavanja tog djela u nekom drugom obliku od ugovorenoga. Pravo prvenstva nakladnika traje 2 godine od sklapanja nakladničkog ugovora i za to vrijeme, ako autor odluči to djelo izdati u nekom drugom obliku, pri tom je za očekivati da će to prvenstveno biti elektronički oblik, nakladnik koji ima pravo prvenstva ima prednost pred drugim nakladnicima koji ponude iste uvjete kao i on. Ovom se odredbom štiti interes nakladnika da isto djelo može izdati u različitim oblicima, posebice novim tehničkim oblicima izdavanja, a s druge strane se ne šteti interesima autora, jer je pravo prvenstva vremenski ograničeno na razdoblje za koje je razumno očekivati da će izdanje biti konzumirano i jer u slučaju bolje ponude drugog nakladnika nije vezan pravom prvenstva. Nakladnikovo pravo prvenstva prestaje ako na autorov pisani poziv kojim ga ovaj poziva na dostavljanje ponude ne odgovori ponudom u roku od 30 dana od kada mu je autor svoj poziv dostavio.

Prestanak raskidom nakladničkog ugovora (čl. 66.)

Odredbama čl. 66. propisan je jedan od oblika prestanka nakladničkog ugovora, prestanak raskidom zbog neizvršavanja posebnih ugovornih obveza. Drugi oblici prestanka nisu posebno propisani jer za njih vrijede opća pravila iz ovog Zakona kao i iz propisa kojim je uređeno obvezno pravo, Zakona o obveznim odnosima. Neizvršavanje nakladnikove obveze izdati djelo, ili izdati novo ugovoreno izdanje djela u roku, dovest će do raskida nakladničkog ugovora time da autor ima pravo na naknadu koja bi mu pripala na temelju nakladničkog ugovora kao i pravo na naknadu štete zbog neizvršenja ugovora. Neizvršavanje autorove obveze na predaju rukopisa ili drugog izvornika u roku dovest će do raskida nakladničkog ugovora time da nakladnik ima naknadu štete zbog neizvršenja ugovora.

Uništavanje primjeraka autorskog djela (čl. 67.)

Ovim člankom se propisuje obveza nakladnika da neprodane primjerke djela koje namjerava prodati za preradu, uništiti ili povući iz prometa, ponudi autoru na otkup po cijeni koju bi dobio za preradu. Ta odredba za nakladnika ne predstavlja teret, jer se od istim uvjetima rješava nepotrebnih mu primjeraka, a s druge se strane autoru omogućava da dođe do primjeraka svojeg djela koji bi inače propali. Neispunjenjem te obveze nakladnik može povrijediti moralno pravo autora pa je propisano da će za to i odgovarati.

4.3.2. Ugovor o izvođenju autorskog djela

**Općenito o ugovoru (čl. 68.), Druge obveze korisnika (čl. 69.),
Prestanak odobrenja (čl. 70.)**

Odredbama čl. 68. st. 1. određeno je da na temelju ugovora o

izvođenju djela korisnik stječe pravo javnog recitiranja djela ili javnu izvedbu glazbenog djela. Tim se ugovorom uređuje nescensko prikazivanje djela. Ugovor o izvođenju djela je dvostrano obvezni pravni posao: obveza autora se sastoji u osnivanju za korisnika prava sa sadržajem javnog recitiranja djela ili javne izvedbe glazbenog djela i ako je to potrebno predaji djela, ili primjerka djela, u tu svrhu; a obveza korisnika u plaćanju naknade, osim ako je izričito ugovoreno da autor nema pravo na naknadu, i izvođenju djela na ugovoreni način. Čl. 69. određene su i druge dodatne obveze korisnika, a koje su naravni sastojci ugovora o izvođenju, i sastoje se u omogućavanju autoru pristupa izvođenju djela, ostvarenju tehničkih uvjeta izvođenja koji osiguravaju poštovanje autorskih moralnih prava dostavljati popis izvedenih djela i izvještavati autora o приходima ostvarenim izvođenjem njegova djela. Stranke mogu te obveze izričito isključiti ili ih drukčije ugovoriti, kao i ugovorno urediti i druge odnose vezane uz izvođenje djela. Čl. 70. je određeno da pravo na javno izvođenja prestaje zbog neizvršavanja ili izvršavanja drukčijeg od ugovorenog čim dolazi do povrede ugovorne obveze, što ujedno znači i raskid ugovora.

Odredbom čl. 68. st. 2. propisano je da se odredbe o ugovoru o izvođenju primjenjuju i na druge oblike korištenja književnih i glazbenih djela nescenskim izvođenjem kao radiodifuzijsko emitiranje i reemitiranje, javno priopćavanje radiodifuzijskog emitiranja, javno priopćavanje, javno prenošenje te stavljanje na raspolaganje javnosti. S obzirom da se radi o različitim oblicima istog, nescenskog, korištenja književnih i glazbenih djela nije potrebno zakonski uređivati posebno svaki oblik. Stranke, pri tom, mogu uvijek ugovorom i drukčije uređivati međusobne odnose vezane uz te oblike korištenja autorskog djela.

4.3.3. Ugovor o scenskom prikazivanju autorskog djela

Općenito o ugovoru (čl. 71.), Druge obveze korisnika (čl. 72.)

Odredbama čl. 71. st. 1. određeno je da na temelju ugovora o scenskom prikazivanju djela korisnik stječe pravo scenskog prikazivanja autorskog djela. Scensko prikazivanje autorskih djela označava prikazivanje onih djela koja su stvorena za prikazivanje na sceni kao što su npr. drame, tragedije, komedije, opere, oratoriji, mjuzikli. Ugovor o scenskom prikazivanju je dvostranoobvezni pravni posao: obveza autora se sastoji u osnivanju za korisnika prava sa sadržajem javnog scenskog prikazivanja određenog djela, i ako je to potrebno predaji djela, ili primjerka djela, u tu svrhu; a obveza korisnika u scenskom prikazivanju djela na ugovoreni način, te za stečeno pravo platiti naknadu osim ako je izričito ugovoreno da autor nema pravo na naknadu. Čl. 72. određene su i druge obveze korisnika pozivajući se na čl. 69. kojim su propisane druge obveze korisnik nositelj prava na javno izvođenje, a koje se sastoje u omogućavanju autoru pristupa izvođenju djela, ostvarenju tehničkih uvjeta izvođenja koji osiguravaju poštovanje autorskih moralnih prava dostavljati popis izvedenih djela i izvještavati autora o приходima ostvarenim izvođenjem njegova djela.

Odredbom čl. 71. st. 2. propisano je da se odredbe o ugovoru o scenskom prikazivanju primjenjuju i na druge oblike korištenja djela scenskim prikazivanjem djela kao što se radiodifuzijsko emitiranje i reemitiranje scenskog prikazivanja, javno priopćavanje radiodifuzijskog emitiranja scenskog prikazivanja, javno priopćavanje, javno prenošenje te stavljanje na raspolaganje javnosti scenskog prikazivanja, kao i javno izvođenje scenskih djela na nescenski način. S obzirom da se radi o različitim oblicima scenskog prikazivanja, ili prikazivanja scenskih djela (tzv. velika prava) nije potrebno zakonski uređivati posebno svaki oblik. Stranke, pri tom, mogu uvijek ugovorom i drukčije uređivati međusobne odnose vezane uz te oblike korištenja autorskog djela.

4.3.4. Ugovor o stvaranju autorskog djela po narudžbi

Općenito o ugovoru (čl. 73.), Sadržaj ugovora (čl. 74)

Ugovor o stvaranju autorskog djela po narudžbi jest ugovor o budućem autorskom djelu. Čl. 73. je određeno da se njime autor obvezuje stvoriti određeno djelo i stvoreno djelo predati naručitelju. Taj ugovor će biti i osnova za stjecanje vlasništva. Ako autor ne preda naručeno djelo, povrijedit će svoju ugovornu obvezu, ali ga se u skladu s odredbama o ovrsi (čl. 43.) ne može prisiliti na izradu autorskog djela, nego će se njegova odgovornost sastojati u popravljajući štete. Obveza naručitelja se sastoji u isplati autoru ugovorene naknade osim ako ugovorom nije drukčije određeno. Obvezni sadržaj ovog ugovora čine odredbe o obilježja i sastojci naručenog djela i rokovi predaje. Ugovorom o stvaranju autorskog djela po narudžbi u naručitelj ne stječe pravo korištenja autorskog djela, nego samo na temelju njega naručitelj može steći vlasništvo na autorskom djelu ili primjerku djela. Za stjecanje prava korištenja tog autorskog djela potrebna je posebna osnova, koja može biti sadržana i u ovom ugovoru, a prema pravilima za ugovore kojima se osniva pravo iskorištavanja autorskog djela. Čl. 74. izričito je to i određeno.

4.3.5. Autorska djela stvorena u izvršavanju ugovora o radu

Autorsko djelo stvoreno u radnom odnosu (čl. 75.), Pravo iskorištavanja autorskog djela stvorenog u radnom odnosu (čl. 76.)

Samom činjenicom da zaposlenik u izvršavanju svojih obveza iz radnog odnosa stvara autorska djela nije dovoljna da bi poslodavac stekao pravo korištenja tih autorskih djela. Osnova za stjecanje tog prava za poslodavca mora biti u ugovoru kojim se uređuju odnosi između poslodavca i zaposlenika. Nema li posebnih odredaba o stjecanju prava na iskorištavanje autorskog djela poslodavac nema nikakvog prava koristiti autorsko djelo. Izuzetak su računalni programi, za koje postoji posebno pravilo u čl. 108.

U članku 76. su propisani dodatni sastojci ugovora o radu ako se u izvršavanju obveza iz radnog odnosa stvaraju autorska djela, te se njime mora odrediti i stječe li poslodavac pravo na iskorištavanje autorskog djela, i

u kojem opsegu i trajanju. Tim je člankom također izričito navedeno da ako ovim Zakonom ili ugovorom o radu, kolektivnim ugovorom ili drugim aktom kojim se uređuje radni odnos, nije drukčije određeno, autorsko pravo na djelu zadržava autor bez ograničenja. Ove odredbe drukčije su od odredaba o autorskom djelu stvorenom u radnom odnosu iz postojećeg Zakona o autorskom pravu, po kojem su poslodavcu pripadala prava na korištenje autorskog djela na temelju samog zakona i to za razdoblje od 5 godina. Takvo i slična rješenja bila su tipična za socijalističke poretke. Ovim Prijedlogom se napušta takvo rješenje u korist ugovornog uređenja pitanja korištenja autorskog djela nastalog u izvršavanju obveza iz radnog odnosa od strane poslodavca. S obzirom da se radi o novom zakonskom rješenju potrebne su i prijelazne odredbe o pravima stečenim na temelju dosadašnjeg Zakona a koje su sadržane u čl. 202. st. 6. i 7.

ODNOS AUTORSKOG PRAVA I PRAVA VLASNIŠTVA

Općenito (čl. 77.)

Autorsko pravo i pravo vlasništva su dva samostalna prava koja djeluju apsolutno i koja daju svojim nositeljima najveću pravnu vlast u pogledu objekata tih prava, autorskog djela i stvari. Do konflikta između njih može doći iz činjenice da autorsko djelo i stvar mogu biti faktično povezani, s obzirom da je autorsko djelo fiksirano na stvari. Stoga je potrebno odrediti pravila po kojima se uređuje pitanje izvršavanja tih prava na način da se uzimaju u obzir interesi i autora djela i vlasnika stvari. Odredbom čl. 77. izražena je činjenica o odvojenosti ta dva prava i međusobnoj pravnoj neovisnosti, bez obzira što na stvari na kojoj je jedna osoba vlasnik fiksirano autorsko djelo druge osobe. St. 2. je autorskom pravu dana određena prednost s obzirom na činjenicu da u cilju uspostave balansa interesa vlasnika i autora autorovi su interesi ugroženiji, primjerice kod umnožavanja primjeraka autorskog djela: vlasnik može sa svojom stvari i koristima od nje činiti što ga volja, ali ako bi umnožavao autorsko djelo fiksiranom na CD koji je u njegovom vlasništvu i tako umnožene primjerke prodavao, interes autora bi bio izuzetno ugrožen.

Neovisnost pravnog prometa (čl. 78.)

S obzirom da su autorsko pravo i pravo vlasništava neovisna prava i pravni promet kojim od njih ne utječe na drugo pravo. Tako, primjerice, činjenica da je autor osnovao pravo korištenja svojeg djela za treću osobu ne može samim time djelovati na pravo vlasništva na primjerku tog djela, npr. knjige, slike, CD i sl. Isto tako, sama činjenica da vlasnik prodaje, zalaže ili sl. stvar na kojoj je fiksiranu autorsko djelo, npr. umjetničku sliku, nekretninu koja sadrži arhitektonsko djelo i sl. to nemože ni na koji način utjecati na autorsko pravo u pogledu tog djela.

Uništenje autorskog djela (čl. 79.)

Jedan od slučajeva sukoba interesa autora djela i vlasnika stvari jest pitanje uništenja stvari koja sadrži autorsko djelo. Kad se radi o izvorniku autorskog djela poštuje se interes autora za očuvanjem tog izvornika. Stoga će vlasnik biti dužan ponuditi autoru otkup izvornika djela, pod pretpostavkom da mu je poznat ili mu mora biti poznat interes autora za očuvanjem izvornika, a jednak je slučaj s umnoženim primjerkom ako je vlasniku poznato da se radi o jedinom preostalom primjerku tog djela. Ako autor nije zainteresiran za otkup izvornika odnosno jedinog preostalog primjerka, ovlašten je taj primjerak fotografirati, a vlasnik stvar može slobodno uništiti. Poseban je slučaj ako je izvornik autorskog djela fiksiran na stvar bez da je za to vlasnik dao odobrenje, te u tom slučaju vlasnik može slobodno svoju stvar uništiti.

U pogledu arhitektonskih djela interes vlasnika je prevladavajući, te će moći arhitektonsko djelo slobodno srušiti, ali ima dužnost o tom obavijestiti autora, dopustiti mu fotografiranje djela i predati mu primjerak nacрта djela. Također, pravo autora da se protivi izmjeni arhitektonskog djela ograničeno je interesima vlasnika, pa se autor ne može se protiviti izmjenama njegovog arhitektonskog djela proizišlih iz ozbiljnih razloga kao što su primjerice sigurnosni i tehnički razlozi. U slučaju obnove arhitektonskog djela, njegov autor se ne može protiviti uporabi drugih materijala ako su oni od kojih je djelo napravljeno pokazali nedostatke za korištenje ili ako te materijale nije moguće nabaviti ili ih je moguće nabaviti samo uz nerazmjerne poteškoće ili nerazmjerni trošak. Interes autora se štiti u tom slučaju time što će vlasnik napomenu o izmjenama arhitektonskog djela i vremenu kad je to učinjeno.

Vlasnik stvari koji uništi djelo ili promijeni arhitektonsko djelo protivno odredbama ovog članka ujedno čini i povredu autorskog moralnog prava pa će odgovarati za to i odgovarati.

SADRŽAJNA OGRANIČENJA AUTORSKOG PRAVA

Zajedničke odredbe (čl. 80.)

Odredbama iz ovog poglavlja propisuju se ograničenja isključivih prava autora u pogledu njegova djela. Temeljem odredbe iz članka 4. stavka 2. ovog Zakona ova se ograničenja na odgovarajući način i u skladu s prirodom pojedinih srodnih prava primjenjuju i na srodna prava. Zakonskim propisivanjem ovakvih ograničenja postiže se ravnoteža između interesa autora i nekih općih interesa društva kao što je potreba za informiranjem javnosti, edukacijom mladih, znanstvenim istraživanjem, uvažavanjem posebnih potreba osoba s invalidnošću i sl. Neka od predloženih ograničenja predviđa i važeći Zakon o autorskom pravu, a dio njih novina je u našem sustavu autorskog prava. Sve odredbe ovog poglavlja usklađene su s pojedinim odgovarajućim odredbama iz članka 5. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu* u kojem je istaknuta lista mogućih ograničenja autorskog i srodnih prava, od kojih su samo neka obvezatna kao *aquis communautaire*, dok su druga ostavljena na dispoziciji pojedinim zakonodavstvima da ih «odaberu» u skladu s potrebama i dosadašnjom zakonskom regulativom i praksom, uz preporuku da nije uputno predvidjeti sva u 5. članku *Direktive* ponuđena ograničenja.

Članakom 80. propisuje se zajednička opća odredba o sadržajnim ograničenjima u kojoj se ističe da postoje dva oblika tzv. slobodnog korištenja inače zaštićenih autorskih djela (a slijedom članka 4. stavka 2. ovog Zakona i drugih predmeta zaštite):

- a) slučajevi kada nije potrebno zatražiti odobrenje niti platiti autorsku naknadu
- b) slučajevi kada nije potrebno zatražiti odobrenje, ali je potrebno platiti naknadu.

Također se propisuje da su slučajevi tzv. slobodnog korištenja mogući samo onda kada su kumulativno ispunjene tri pretpostavke koje se uvriježeno nazivaju «trostupanjskim testom» ili «testom u tri koraka»:

- a) da je pojedini slučaj slobodnog korištenja u ovom Zakonu izrijekom predviđen
- b) da takvo slobodno korištenje nije u suprotnosti s redovitim korištenjem djela
- c) da takvo slobodno korištenje ne šteti neopravdano zakonitim interesima nositelja prava.

Predložena odredba o «trostupanjskom testu» preuzeta je iz članka 5. stavka 5. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*, a njezinu «preteču» pronalazimo u članku 9. stavku 2. *Bernske konvencije*, vezano uz pravo reprodukcije.

Privremene radnje reproduciranja autorskog djela (čl. 81.)

Predloženim člankom uređuje se iznimka od isključivog prava reproduciranja, u slučajevima kada to reproduciranje ima privremeni i popratni karakter. Svrha mu je omogućavanje prijenosa u mreži ili omogućavanje ovlaštenog korištenja djela, uz ispunjenje pretpostavki da radnja reproduciranja čini sastavni i bitni dio tehnološkog procesa, te da nema nezavisan gospodarski značaj.

Reproduciranje autorskog djela za privatno i drugo vlastito korištenje (čl. 82.)

Ovim se člankom uređuje kada je dopušteno reproduciranje autorskog djela za privatno i drugo vlastito korištenje. Izrijeком se određuju slučajevi kada nije dopušteno reproduciranje za privatno ili drugo vlastito korištenje. Ovaj se članak mora izvršavati zajedno s člankom 32. ovog Zakona o pravu na naknadu za reproduciranje djela za privatno i drugo vlastito korištenje.

Efemerne snimke (čl. 83.)

Ovim se člankom uređuje specifično ograničenje autorskog prava u korist organizacija za radiodifuziju. Organizacijama za radiodifuziju koje imaju odobrenje za emitiranje djela dopušta se, bez odobrenja autora i bez plaćanja naknade, snimanje tih djela vlastitim sredstvima i za potrebe svojih emitiranja. Takve snimke zapravo su tehničko sredstvo emitiranja i istekom roka od mjesec dana od dana emitiranja one se moraju uništiti ili pohraniti u službenom arhivu. Tako pohranjene efemerne snimke ne mogu se ponovo emitirati bez odobrenja nositelja prava. Takve snimke ne mogu biti predmetom prava proizvođača fonograma.

Ograničenja u korist pojedinih ustanova (čl. 84.)

Predloženim člankom se uvodi ograničenje u korist javnih arhiva i knjižnica, obrazovnih i znanstvenih ustanova te ustanova za predškolski odgoj i socijalnih (karitativnih) ustanova. Uz ispunjenje pretpostavke da ne naplaćuju svoje usluge, navedene ustanove mogu najviše u jednom primjerku reproducirati djelo bez odobrenja autora i bez plaćanja autorske naknade.

Zbirke namijenjene nastavi ili znanstvenom istraživanju (čl. 85.)

Predloženim člankom uređuje se uvrštavanje odlomaka određenih vrsta autorskih djela ili cjelovitih autorskih djela u zbirke koje su isključivo namijenjene nastavi ili znanstvenom istraživanju, kao što su čitanke, udžbenici, znanstveni priručnici i sl. Autori djela uvrštenih u zbirku imaju pravo na primjerenu naknadu za reproduciranje i distribuiranje njihovih djela.

Korištenje autorskih djela za potrebe osoba s invalidnošću (čl. 86.)

Ovim se člankom dopušta reproduciranje zaštićenog djela, kada je način reproduciranja u izravnoj vezi s invalidnošću tih osoba i ako je takva reprodukcija izrazito nekomercijalnog karaktera. Primjer takvog reproduciranja jest reproduciranje književnog ili drugog pisanog djela, koje je prethodno prevedeno Brailovim pismom, za potrebe slijepih osoba.

Korištenje autorskih djela u sudskim, upravnim i drugim službenim postupcima (čl.87.)

Kao što je bio slučaj i u dosadašnjem Zakonu, dopušta se reproduciranje zaštićenih djela radi njihove upotrebe u službenim postupcima.

Korištenje autorskih djela u nastavi (čl. 88.)

Ovim se člankom određuje iznimka od isključivog prava priopćavanja djela javnosti, u korist izravnog poučavanja na nastavi (npr. profesor književnosti na nastavi čita odlomak iz romana) ili javnog priopćavanja na priredbama koje su vezane uz nastavu (npr. diplomski koncert na Muzičkoj akademiji). Priopćavanje prvenstveno mora biti u opsegu koji je opravdan obrazovnom svrhom koja se želi postići takvim priopćavanjem, obrazovna ustanova, organizator priredbe ili neka treća osoba ne smiju na ovaj način koristiti autorska djela radi stjecanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi. Ukoliko se radi o priredbi vezanoj uz nastavu, da bi se takvo korištenje moglo podvesti pod odredbu ovog članka, moraju biti ispunjene i pretpostavke da izvođači ne primaju naknadu te da se ne naplaćuju ulaznice.

Korištenje autorskih djela u svrhu informiranja javnosti (čl. 89.)

Odredbom ovog članka uređuje se korištenje autorskih djela reproduciranjem, distribuiranjem ili njihovim priopćavanjem javnosti, prilikom izvješćivanja javnosti o tekućim događajima, putem tiska, radija ili televizije.

Citati (čl.90.)

Predloženim člankom uređuje se korištenje citata iz objavljenih djela. Citiranje mora biti u skladu s dobrim poslovnim običajima i u mjeri opravdanoj svrhom koja se na taj način želi postići. Prilikom citiranja obvezatno je navođenje izvora i imena autora.

Reproduciranje autorskih djela trajno smještenih na javnim mjestima (čl.91.) i Reproduciranje arhitektonskih objekata (čl.92.)

Člankom 91. se dopušta reproduciranje (ali ne u trodimenzionalnom obliku) autorskih djela, koja su trajno smještena na javnim mjestima (na

ulicama, u parkovima i sl.) kao i distribuiranje i priopćavanje javnosti takvih reprodukcija, uz obavezu navođenja izvora i autora.

Člankom 92. se određuje da se odredbe članka 91. primjenjuju samo u pogledu vanjskog izgleda arhitektonskog objekta.

Plakati i katalogi (čl. 93.)

Za potrebe javnih izložbi i aukcija, organizatoru je dopuštena izrada i distribucija kataloga u kojem su sadržana zaštićena djela izložena na toj javnoj izložbi ili aukciji ili namijenjena izlaganju.

Parodije i karikature (čl.94.)

Odredbom ovog članka određuju se pretpostavke za preradu djela u parodiju i karikaturu.

Korištenje autorskih djela u svrhu upoznavanja ili iskušavanja uređaja (čl. 95.), Brisanje snimaka (čl. 96.)

Samo u opsegu i sa svrhom koji su izrijekom navedeni u odredbi ovog članka dopušteno je reproduciranje i javno priopćavanje zaštićenih djela u trgovinama koje prodaju fonograme, videograme ili uređaje za reproduciranje ili prijam zvuka ili slike. Učinjene snimke moraju se bez odlaganja obrisati.

Korištenje baze podataka (čl.97.)

Predloženim člankom se uređuje da je ovlaštenom korisniku dopuštena prerada i reproduciranje baze podataka odnosno njenog dijela, ako je takvo korištenje nužno za pristup sadržaju baze podataka i za njezino redovito korištenje.

Obveze nositelja prava (čl. 98.)

Predloženim člankom određuje se da su osobe (uključujući i nositelje prava) koje su primijenile tehnološke mjere iz članka 175. ovog Zakona, radi onemogućavanja korištenja djela ili pristupa djelu, dužne osigurati korištenje djela u skladu s odredbama iz ovoga poglavlja. U suprotnom, predviđa se primjena mjera koje propisuje ministar nadležan za Državni zavod za intelektualno vlasništvo (sada je to ministar znanosti). Odredbe ovog članka su usklađene s odredbama iz članka 6. stavka 4. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu.*

P o g l a v l j e 7.

VREMENSKA OGRANIČENJA AUTORSKOG PRAVA

Opća odredba o trajanju autorskog prava (čl. 99.)

Općom odredbom o trajanju autorskog prava određuje se da autorska imovinska prava traju za života autora i sedamdeset godina nakon njegove smrti, bez obzira na datum kad je djelo zakonito objavljeno, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno. Odredba ovog članka je u skladu s odredbom članka 1. stavka 1. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite.*

Trajanje autorskog prava za koautorsko djelo (čl. 100.)

Po predloženoj odredbi opći rok zaštite iz prethodnog članka računa se kod koautorskih djela od smrti onog koautora koji je posljednji umro. Odredba je u skladu s odredbom članka 1. stavka 2. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite.* S obzirom da je u članku 2. stavku 2. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite* uređeno posebno računanje rokova trajanja autorskog prava za audiovizualna djela i ovim je člankom određeno takvo posebno računanje.

Trajanje autorskog prava za anonimno autorsko djelo (čl. 101.), Trajanje autorskog prava za autorsko djelo objavljeno pod pseudonimom (čl. 102.)

Kod anonimnih i pseudonimnih djela, rok od sedamdeset godina računa se od zakonite objave djela. Međutim, ako pseudonim ne ostavlja nikakvu sumnju u pogledu identiteta autora ili ako autor tijekom navedenog razdoblja otkrije svoj identitet, primijenit će se opća odredba o trajanju autorskog prava iz članka 99. Nacrta prijedloga Zakona. Odredbe ovih članaka su u skladu s odredbom članka 1. stavka 3.i 4. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite.*

Trajanje autorskog prava za autorsko djelo objavljeno u dijelovima (čl. 103.)

Po predloženoj odredbi rok zaštite za djelo objavljeno u dijelovima (sukcesivna izdanja), koji teče od zakonite objave djela, računa se posebno za svaki objavljeni dio zaštićenog djela. Odredba ovog članka je u skladu s odredbom članka 1. stavka 5. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite.*

Trajanje autorskog prava za neobjavljeno autorsko djelo (čl. 104.)

Ako se rok zaštite ne računa od smrti autora ili koautora, a djelo nije bilo zakonito objavljeno u roku od sedamdeset godina od njegova stvaranja, zaštita prestaje istekom toga razdoblja. Odredba ovog članka je u skladu s odredbom članka 1. stavka 6. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite.*

Računanje rokova (čl. 105.), Učinci isteka roka (čl. 106.)

Po predloženim odredbama rokovi zaštite određeni ovim Zakonom počinju teći 1. siječnja godine koja neposredno slijedi godinu u kojoj se zbio događaj koji je relevantan za početak roka. Istekom roka zaštite autorsko djelo postaje javno dobro i njime se može slobodno koristiti, uz obvezu poštovanja autorovih moralnih prava, o kojima su ovlašteni brinuti se nasljednici, udruge autora kojima je autor pripadao, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti te druge osobe koje za to imaju pravni interes.

Odredbe ovih članaka su u skladu s odredbama članka 8. i 9. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite*.

POSEBNE ODREDBE ZA RAČUNALNE PROGRAME I AUDIOVIZUALNA DJELA

8.1. Posebne odredbe za računalne programe

Posebne odredbe o računalnim programima u ovom su Zakonu izdvojene zbog više razloga, a jedan od njih je i potreba usklađivanja s odredbama *Direktive o zaštiti računalnih programa*. Slijedom toga, posebne odredbe kojima se uređuje zaštita računalnih programa u ovom poglavlju u cijelosti su usklađene s *Direktivom o zakonskoj zaštiti računalnih programa*.

Računalni programi zauzimaju posebno mjesto u kategorizaciji autorskih djela, zbog svojih specifičnosti kao objekta zaštite među autorskim djelima. U mnogo čemu, računalni su programi postali nositelji tehnološkog razvitka današnjice. Riječ je često o vrlo sofisticiranim kreacijama, na kojima radi čitav tim stručnjaka, a značajna su i financijska ulaganja u taj sektor.

Jedna od posebnosti računalnih programa jest i njihova "ranjivost" s obzirom na to da se vrlo jednostavno mogu neovlašteno umnožiti, pohraniti, transportirati i distribuirati.

Budući da postoji znatan interes javnosti, osobito proizvođača računalnih programa, za jasnim zakonskim okvirom u ovom području, predložene odredbe značajna su novina u našem sustavu autorskog prava. Od osobite je važnosti uvođenje odredaba o dekompilaciji i posebnim mjerama zaštite (članak 111. i 112. Nacrta prijedloga Zakona), posebno kada se uzme u obzir učestalost neovlaštenih korištenja računalnih programa (nezakonitih reproduciranja i distribucije računalnih programa ili prodaje osobnih računala u koja su takvi programi bili unaprijed instalirani).

Predmet zaštite (čl. 107.)

Predloženim člankom određuje se da pojam računalnog programa obuhvaća izražaj računalnog programa u bilo kojem obliku, uključujući i pripremni dizajnerski materijal za izradu tog programa, te da je računalni program zaštićen kao jezično djelo. Određuje se i da ideje i načela na kojima se zasniva bilo koji element računalnog programa nisu zaštićene autorskim pravom. Računalni program uživa autorskopravnu zaštitu ukoliko zadovoljava pretpostavke koje su potrebne po ovom Zakonu da se tvorevina može smatrati autorskim djelom. Odredbe ovog članka izrađene su po uzoru na odredbe članka 1. *Direktive o zakonskoj zaštiti računalnih programa*.

Računalni program stvoren u radnom odnosu (čl. 108.)

U skladu s odredbom članka 2. stavka 3. *Direktive o zakonskoj zaštiti računalnih programa*, predloženi članak određuje da je autorska imovinska prava na računalnom programu *ex lege* ovlašten izvršavati isključivo

poslodavac, pod pretpostavkom da je računalni program stvorio njegov zaposlenik u izvršavanju svojih obveza ili slijedeći njegove upute.

Pravo autora računalnog programa (čl. 109.)

Ovim člankom određuju se isključiva imovinska prava na programu. Slijedeći odredbe članka 4. *Direktive o zakonskoj zaštiti računalnih programa*, određuju se sljedeća prava: pravo reprodukcije, s tim da se ono ovdje dodatno obrazlaže, pravo prerade, te pravo distribucije, uključujući iznajmljivanje. Izrijeckom se odriče primjena odredaba o pravu pokajanja, pravu na naknadu za reproduciranje djela za privatno ili drugo vlastito korištenje te o javnoj posudbi.

Iznimke (čl. 110.)

Predloženom odredbom određuju se iznimke od isključivih prava nositelja prava na računalnom programu, odnosno uređuje se koje radnje može poduzimati zakoniti korisnik računalnog programa, bez prethodnog odobrenja nositelja prava. Odredbe ovog članka izrađene su po uzoru na odredbe članka 5. *Direktive o zakonskoj zaštiti računalnih programa*.

Dekompiliranje (čl. 111.)

Odredbama ovog članka uređuje se pitanje pod kojim pretpostavkama nije potrebno odobrenje nositelja prava na računalnom programu za poduzimanje radnji reproduciranja koda računalnog programa, ili prevođenje njegova oblika, koje se poduzimaju u cilju dobivanja informacija potrebnih za postizanje interoperabilnosti nezavisno stvorenog računalnog programa s drugim programima. Interoperabilnost znači međusobnu povezanost i interaktivnost računalnih programa, strojne i programske opreme.

Nadalje, uređuje se pitanje u koje se svrhe nije dopušteno koristiti informacijama do kojih se došlo na opisani način.

Prilikom tumačenja odredaba iz ovoga članka treba voditi računa o tome da se primjena tih odredaba ne protivi redovitom (uobičajenom) korištenju računalnog programa i da ne bude na štetu zakonitim interesima nositelja prava.

Stavak 4. predloženog članka upućuje na ništavost ugovornih odredaba protivnih odredbama iz ovoga članka.

Odredbe ovog članka izrađene su po uzoru na odredbe članka 6. *Direktive o zaštiti računalnih programa*.

Posebne mjere zaštite (čl. 112.)

Sukladno članku 7. *Direktive o zakonskoj zaštiti računalnih programa*, u ovom se članku ističu radnje i postupci kojima se osobito čine povrede

prava na računalnom programu. Otvorena lista povreda koja je ovdje izložena predstavlja samo one najčešće i najopasnije. U skladu s drugim odredbama ovog Zakona provodi se zaštita protiv ovakvih povreda.

Po predloženoj odredbi povreda prava na računalnom programu čini se bilo kojom radnjom distribucije ili posjedovanja u komercijalne svrhe, primjerka računalnog programa za koji se zna ili može pretpostaviti da je riječ o nezakonitom primjerku, odnosno primjerku kojim je povrijeđeno tuđe pravo na tom programu.

Povreda prava je i bilo koja radnja distribucije ili posjedovanja u komercijalne svrhe sredstva čija je namjena olakšati neovlašteno uklanjanje tehničkog uređaja koji služi za zaštitu računalnog programa ili onemogućavanje rada takva uređaja.

Daljnja primjena drugih propisa (čl. 113.)

Ovim člankom uređuje se odnos prema drugim zakonskim odredbama iz područja prava intelektualnog vlasništva, nepoštenog tržišnog natjecanja, zaštite poslovne tajne i odnos prema ugovornim obvezama.

8.2. Posebne odredbe za audiovizualna djela

Audiovizualna djela, kao i kompjutorski programi, zbog toga što su specifičan objekt zaštite u odnosu na ostala autorska djela zahtijevaju nekoliko posebnih odredaba. Te posebne odredbe se nalaze u ovom poglavlju Zakona. Također, i nekoliko odredaba iz pravne stečevine EZ zahtjeva određeno specifično uređivanje ovog dijela autorskog prava, o čemu će biti riječi u obrazloženju uz odgovarajuće članke, koja slijede.

Nema osobitog razloga zbog kojeg se posebne odredbe o audiovizualnim djelima nalaze u istom poglavlju s posebnim odredbama o kompjutorskim programima, osim razloga sistematike – da u jednom poglavlju budu sistematizirane sve posebne odredbe o posebnim vrstama autorskih djela.

Audiovizualna djela (čl. 114.)

Napušten je izričaj dosadašnjeg hrvatskog zakona o kinematografskim djelima i djelima koja su stvorena na način koji je sličan kinematografskom stvaranju, te se uvodi novi, kraći i moderniji izraz – audiovizualna djela.

Odredbom ovog članka definira se audiovizualno djelo koje obuhvaća sva filmska djela te druga audiovizualna djela izražena slikama koje u svojem slijedu daju dojam pokreta, a mogu biti praćena zvukom ili bez njega, neovisno o vrsti podloge na koju su fiksirana.

U samoj definiciji navode se vrste filmskih djela (kinematografski, televizijski, dokumentarni, crtani, reklamni i drugi filmovi). Svako od

navedenih filmskih djela ima svoje značajke, pa tako dokumentarni film karakterizira i određuje izbor njegova sadržaja, crtani film upotrijebljena filmska tehnika, reklamni film njegova namjena itd.

Pojam "filma" određen je člankom 2. stavkom 1. alinejom 4. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe* i člankom 3. stavkom 3. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite*. S navedenim člancima ovih *Direktiva* usklađeni su svi pojmovi definirani i korišteni u ovom članku ovog Zakona.

Audiovizualna prilagodba (čl. 115.)

Predloženom odredbom definira se pravo audiovizualne prilagodbe kao pravo prerade autorskog djela u audiovizualno djelo, te se uređuje ugovor o audiovizualnoj prilagodbi. Audiovizualna prilagodba jedan je od mogućih načina prerade postojećeg autorskog djela. Najčešće je riječ o preradi nekog literarnog djela u kinematografski, televizijski ili crtani film, no moguća je i audiovizualna prilagodba nekih drugih vrsta autorskih djela, kao što su dramska i dramsko-glazbena djela, koreografska i pantomimska djela i sl.

U stavku 2. uređuju se prava koja autor prerađenog djela zadržava u slučaju kada je ugovorom o audiovizualnoj prilagodbi stečeno isključivo pravo audiovizualne prilagodbe, a u stavku 3. se uređuje da se autor ovih prava ne može odreći.

Koautori audiovizualnog djela (čl. 116.)

Po predloženoj odredbi koautorima završenog audiovizualnog djela smatraju se glavni redatelj, autor scenarija, autor dijaloga, glavni snimatelj, skladatelj glazbe posebno skladane za korištenje u tom djelu i glavni crtač, odnosno glavni animator, ako je crtež odnosno animacija bitni element audiovizualnog djela. Određuje se i da druge osobe mogu biti koautori audiovizualnog djela (a ne samo autori doprinosa), ako dokažu da njihova autorska djela predstavljaju bitni element audiovizualnog djela.

Značaj ove odredbe je u tome što određuje koje se osobe smatraju glavnim umjetničkim stvarateljima audiovizualnog djela te koje osobe imaju izvorna autorska prava na audiovizualnom djelu. Odredba je usklađena s odredbom iz članka 2. stavka 2. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*.

Autori doprinosa audiovizualnom djelu (čl. 117.)

Ovom odredbom uređuje se pitanje autorskih prava onih osoba koje su doprinijele nastanku audiovizualnog djela, ali se ne smatraju njegovim koautorima (autori doprinosa). Naime, taksativnim nabrojanjem osoba koje se smatraju koautorima audiovizualnog djela nije iscrpljen krug osoba koje intelektualno doprinose i sudjeluju u nastanku te vrste autorskih djela.

Naprotiv, autori doprinosa osobe su koje su pri stvaranju audiovizualnog djela nužno potrebne, a praksa je često pokazala da je upravo njihov rad na stvaranju audiovizualnog djela bio odlučujući za uspjeh nekog projekta (primjerice kostimografija filma, maske i sl.). Njihova autorska prava ograničavaju se samo na dio audiovizualnog djela koji je njihov doprinos tom djelu, dok samo koautori navedeni u članku 116. ovog zakona imaju autorska prava u pogledu cijelog audiovizualnog djela.

Ugovor o audiovizualnoj produkciji (čl. 118.)

Ugovorom o audiovizualnoj produkciji uređuju se odnosi između filmskog producenta, koautora audiovizualnog djela i autora doprinosa te međusobni odnosi autora audiovizualnog djela.

Radi lakšeg kolanja audiovizualnog djela u pravnom prometu, uvodi se presumpcija da filmski producent stječe sva imovinska prava autora doprinosa na audiovizualnom djelu, uz mogućnost da se pojedinačnim ugovorom odnosi producenta i autora doprinosa urede i drugačije. Bez obzira na opisanu presumpciju, autori doprinosa se mogu samostalno koristiti svojim doprinosima ako time ne nanose povredu pravima producenta. Odredba je u skladu s člankom 2. stavkom 5.i 6. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe.*

Ako ugovorom o audiovizualnoj produkciji koautori svoje pravo iznajmljivanja prepuste filmskom producentu, zadržavaju pravo na naknadu. Ova odredba je u skladu s člankom 4. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe.*

Zbog velikih materijalnih ulaganja koja su vezana uz proizvodnju audiovizualnih djela, interes za zaštitom prava pokajanja iz članka 17. je nesrazmjerno malen. Stoga je odredbom stavka 6. ovog članka određeno da ovo moralno pravo ne pripada autorima audiovizualnih djela. Jednako tako se na autore audiovizualnih djela ne primjenjuju ni odredbe članka 47. stavka 1. niti članka 48. ovog Zakona.

Izvješće o autorskoj naknadi za prava na audiovizualnom djelu (čl. 119.)

Filmski producent dužan je najmanje jedanput godišnje dostaviti koautorima izvješće o ostvarenim prihodima od iskorištavanja audiovizualnog djela.

Završeno audiovizualno djelo (čl. 120.)

Predloženim člankom određuje se da se audiovizualno djelo smatra završenim, kad je u skladu sa sporazumom između glavnog redatelja i filmskog producenta, završena prva standardna kopija djela koje je predmet ugovora o produkciji. Određivanje trenutka završetka autorskog djela specifičnost je ove grupe odredaba i odnosi se samo na ovu vrstu autorskih

djela. Zabranjuje se uništavanje matrice prve standardne kopije audiovizualnog djela jer je, zapravo, riječ o izvorniku autorskog djela.

U stavku 3. predloženog članka uređuju se slučajevi odustanka kojeg od koautora ili autora doprinosa od daljnje suradnje prije završetka audiovizualnog djela (na vlastiti zahtjev ili iz razloga više sile).

Raskid ugovora (čl. 121.)

Ovim člankom uređuje se pitanje raskida ugovora uzrokovanog neispunjenjem ugovornih obveza filmskog producenta u predviđenim rokovima. U slučaju raskida ugovora krivnjom filmskog producenta, koautori djela i autori doprinosa zadržavaju pravo na isplatu naknade.

III. SRODNA PRAVA

P o g l a v l j e 1.

PRAVO UMJETNIKA IZVOĐAČA

Umjetnici izvođači (čl. 122.)

Ovim člankom određuje se pojam umjetnika izvođača. U članku se propisuje da su umjetnici izvođači osobe koje izvode književna ili umjetnička djela ili izražaje folklor. Navode se načini njihove izvedbe (gluma, pjevanje, recitiranje, deklamiranje, interpretiranje, pokreti i drugi načini), što je u skladu s člankom 2. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*.

Među umjetnike izvođače ubrajaju se i redatelj kazališne predstave i dirigent umjetničkog ansambla, zbog važnosti njihova umjetničkog sudjelovanja u izvedbi djela.

Zastupnik umjetničkog ansambla (čl. 123.)

Odredbama iz članka 123. predlaže se pojednostavniti pravni promet koji bi, zbog velikog broja članova različitih vrsta umjetničkih ansambala, pjevačkih zborova, simfonijskih orkestara i drugih većih skupina umjetnika izvođača, mogao biti nepotrebno složen i dugotrajan uslijed potrebe sklapanja ugovora sa svakim izvođačem.

U stavku 1. propisuje se da umjetnici izvođači koji su članovi umjetničkog ansambla, mogu ovlastiti u pisanom obliku jednog od svojih članova ili treću osobu za zastupanje u ostvarivanju izvođačkog prava.

Stavak 2. određuje da je za davanje ovlaštenja dovoljna suglasnost većine članova umjetničkog ansambla osim ako se posebnim pravilima pojedinog umjetničkog ansambla ne zahtijeva drugo. Smatra se da su umjetnici izvođači koji nisu stalni članovi ansambla, a sudjeluju u pojedinoj izvedbi ansambla, dali ovlaštenje.

Zbog svojeg posebnog doprinosa umjetničkoj izvedbi, u stavku 3. navedeno je da se stavci 1. i 2. ne primjenjuju na dirigente, soliste, redatelje kazališnih predstava i nositelje glavnih uloga koji nisu članovi ansambla, osim ako između njih i umjetničkog ansambla nije drukčije ugovoreno.

Moralna prava umjetnika izvođača (čl. 124.)

Ovim člankom propisuju se moralna prava umjetnika izvođača. Propisuje se pravo umjetnika izvođača da se pri javnom korištenju njegove izvedbe navede njegovo ime, pseudonim ili neka druga umjetnička oznaka (pravo paterniteta). Propisuje se mogućnost da umjetnik izvođač u pisanom

obliku izjavi da ne želi biti naveden te se uvažava mogućnost da zbog načina korištenja takvo navođenje nije moguće učiniti.

Stavkom 3. predviđa se presumpcija identiteta umjetnika umjetnika izvođača po uzoru na presumpciju autorstva iz članka 12. stavka 1. ovog Zakona.

Stavkom 4. propisuje se pravo umjetnika izvođača da se suprotstavi bilo kakvu deformiranju, sakaćenju ili bilo kojoj izmjeni njegove izvedbe (pravo integriteta) te svakom korištenju izvedbe kojim se ugrožava čast ili ugled umjetnika izvođača (pravo na reputaciju).

Uz autore, umjetnici izvođači jedini su nositelji srodnih prava kojima su priznata moralna prava u pogledu njihove izvedbe. Slijedom navedenog odredbe iz ovoga članka sadržajno su usuglašene s odredbama iz članaka 15. i 16. koje propisuju moralna prava autora.

Odredbe iz ovoga članka usuglašene su i s odredbama iz članka 5. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*.

Isključiva imovinska prava umjetnika izvođača (čl. 125.)

Člankom 125. propisuju se imovinska prava umjetnika izvođača. Za razliku od autorskih imovinskih prava koja nisu taksativno već primjerično nabrojena u članku 18. ovog Zakona i čiji broj nije zatvoren, imovinska prava umjetnika izvođača taksativno se nabrajaju i njihov je broj zatvoren.

Imovinska prava umjetnika izvođača usuglašena su s člancima od 6. do 10. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*. Predmetnim Ugovorom predviđena su u članku 5. isključiva prava umjetnika izvođača za nefiksiranu (živu) izvedbu. Budući da Ugovor propisuje minimum zaštite za umjetnike izvođače, svaka država ugovornica može domaćim zakonom predvidjeti i širu zaštitu od one koja je Ugovorom predviđena. Ovim Nacrtom prijedloga Zakona predlaže se takva šira zaštita za umjetnike izvođače te se predlaže da umjetnici izvođači uživaju isključiva prava u pogledu fiksirane i nefiksirane izvedbe. Analogno predloženim odredbama u dijelu koji se odnosi na autorsko pravo i za umjetnike izvođače predlažu se odredbe o svim oblicima priopćavanja javnosti njihovih fiksiranih i nefiksiranih izvedbi (točka 4. ovoga članka).

Isključivo pravo stavljanja na raspolaganje javnosti svoje fiksirane izvedbe novo je pravo, koje ne sadržava važeći Zakon o autorskom pravu, čime se Nacrt prijedloga Zakona usklađuje s člankom 10. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*. Obrazloženje predmetnog prava izloženo je uz autorska imovinska prava (članak 30.).

Naknada za iznajmljivanje (čl. 126.)

Stavkom 1. predloženog članka umjetniku izvođaču priznaje se pravo na pravičnu naknadu za iznajmljivanje u slučaju kad svoje pravo iznajmljivanja prenese proizvođaču fonograma ili filmskom producentu. Ova

odredba usklađena je s člankom 4. stavcima 1. i 2. i s člankom 10. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*. Ova odredba sadržava novinu u odnosu na važeći Zakon.

Naknada za radiodifuzijsko emitiranje i javno priopćavanje izvedbe (čl. 127.)

Ovim člankom uređuje se pravo umjetnika izvođača na udio, uz proizvođača fonograma, u jedinstvenoj naknadi za radiodifuzijsko emitiranje i priopćavanje javnosti svoje fiksirane izvedbe (sekundarno korištenje). Stavkom 2. uređuje se podjela jedinstvene primjerene naknade između umjetnika izvođača i proizvođača fonograma. Odredbe iz ovog članka usuglašene su s člankom 15. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*.

Pravo na naknadu (čl. 128.)

Ovim se člankom uređuju dvije vrste prava na naknadu: pravo na naknadu za reproduciranje izvedbe za privatnu ili drugu vlastitu upotrebu i pravo na naknadu za javnu posudbu

Stavkom 1. se uređuje da umjetnik izvođač ima pravo na naknadu za reproduciranje izvedbe za privatnu ili drugu vlastitu upotrebu u skladu s člankom 5. stavkom 2. točkom b) *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*.

Stavkom 2. se propisuje da umjetnik izvođač zadržava pravo na primjerenu naknadu za posudbu svoje fiksirane izvedbe posredovanjem javnih knjižnica, te analogna primjena propisa o autorskom pravu iz članka 33. ovog Zakona.

Korištenje izvedbe za dovršenje audiovizualnog djela (čl. 129.)

Ovim člankom propisuje se da se umjetnik izvođač ne može protiviti da ostvareni dio izvedbe bude iskorišten za dovršenje audiovizualnog djela, bilo da odbija završiti svoju izvedbu u audiovizualnom djelu, bilo da to ne može ostvariti zbog više sile. Tom odredbom ograničeno je pravo umjetnika izvođača u raspolaganju njegovom izvedbom. Cilj je ove odredbe spriječiti eventualnu zloupotrebu prava od strane umjetnika izvođača kojom bi se mogao spriječiti završetak audiovizualnih djela u koje su uložena znatna materijalna sredstva.

Izvedba ostvarena u radnom odnosu (čl. 130.)

Ovim člankom predlaže se uređenje za izvedbe ostvarene u radnom odnosu, analogno uređenju iz članka 75. ovog Zakona kojim se uređuje korištenje autorskog djela stvorenog u radnom odnosu. Predviđeno je da se odnosi u pogledu izvedbe ostvarene u radnom odnosu uređuju ugovorom o radu i kolektivnim ugovorom u skladu s ovim Zakonom. Samom činjenicom da zaposlenik u izvršavanju svojih obveza iz radnog odnosa stvara izvedbe

nije dovoljna da bi poslodavac stekao pravo korištenja tih izvedaba. Osnova za stjecanje tog prava za poslodavca mora biti u ugovoru kojim se uređuju odnosi između poslodavca i zaposlenika. Nema li posebnih odredaba o stjecanju prava na iskorištavanje izvedbi, poslodavac nema nikakvog prava koristiti izvedbu.

Trajanje prava (čl. 131.)

Ovim člankom uređuje se da imovinska prava umjetnika izvođača traju 50 godina od izvedbe, međutim ako je u tom razdoblju fiksacija izvedbe zakonito izdana ili zakonito priopćena javnosti, prava traju 50 godina od prvog izdanja ili prvog priopćavanja javnosti, ovisno o tome koje je bilo ranije. Članak 131. usklađen je s člankom 3. stavkom 1. *Direktive o harmonizaciji roka zaštite.*

P o g l a v l j e 2.

PRAVO PROIZVOĐAČA FONOGRAMA

Značenje pojmova (čl. 132.)

U članku 132. propisuju se definicije fonograma, fiksiranja, i proizvođača fonograma.

Predložena definicija fonograma usklađena je s odredbom članka 2. točke b) i pripadajućom Usuglašenom izjavom *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*. Za potrebe prava proizvođača fonograma dana je i posebna definicija fiksiranja koja je usklađena s odredbom članka 2. točke c) *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*. Ta je definicija u suglasju s definicijom pojma fiksiranje iz članka 19. ovog Zakona i služi samo pojašnjavanju pojma fiksiranje za potrebe prava proizvođača fonograma.

U važećem Zakonu o autorskom pravu propisana je definicija proizvođača fonograma u skladu s *Rimskom konvencijom* koja propisuje da je “proizvođač fonograma fizička ili pravna osoba koja prva fiksira zvukove izvedbe ili druge zvukove”. Za razliku od *Rimske konvencije*, *WIPO Ugovor o izvedbama i fonogramima* propisuje da je “proizvođač fonograma osoba ili pravna osoba koja poduzima inicijativu i koja je odgovorna za prvo fiksiranje zvukova izvedbe ili drugih zvukova ili predstavljanja zvukova”. Iz tih je definicija vidljivo da je došlo do pomaka u definiranju proizvođača fonograma od pukog snimanja do inicijative i odgovornosti za takvo snimanje. Odredbe ovoga članka usklađene su s člankom 2. točkom b), c) i d) *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*.

U 2. stavku ovog članka predviđa se presumpcija da je proizvođač fonograma onaj čije je ime označeno na fonogramu.

Prava proizvođača fonograma (čl. 133.)

Ovim člankom predlažu se isključiva prava proizvođača fonograma (pravo reproduciranja, pravo distribuiranja, uključujući pravo iznajmljivanja i pravo stavljanja na raspolaganje javnosti svojih fonograma).

Prava proizvođača fonograma usklađena su s člancima od 11. do 14. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima* i s *Direktivom o pravu iznajmljivanja i posudbe* (članak 7. stavak 2. pravo reproduciranja, članak 9. stavak 1. pravo distribuiranja, članak 2. stavak 1. pravo iznajmljivanja).

Pravo na naknadu za javno posuđivanje (čl. 134.)

Ovim člankom propisuje se pravo proizvođača fonograma na naknadu za javno posuđivanje njegovih fonograma odnosno umnoženih primjeraka posredovanjem javnih knjižnica. Ovaj je članak usklađen s člankom 2. stavkom 1. i s člankom 10. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*.

Pravo na naknadu za radiodifuzisko emitiranje i javno priopćavanje fonograma (čl. 135.)

Ovim se člankom propisuje pravo na naknadu za sekundarno korištenje fonograma čime se Zakon usklađuje s člankom 15. stavkom 1. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*. Odredba iz ovog članka povezana je s odredbama iz članka 127. ovog Zakona koje se odnose na naknadu za javno priopćavanje izvedbe.

Ovom se odredbom propisuje da fonogrami na temelju kojih se može ostvariti propisano pravo na naknadu moraju biti izdani u komercijalne svrhe, što je u skladu s člankom 15. stavkom 4. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*.

Pravo na naknadu za reproduciranje fonograma za privatno ili drugo vlastito korištenje (čl. 136.)

Predlaže se da proizvođač fonograma ima pravo na naknadu za svako zvučno snimanje svojih fonograma za privatnu ili drugu vlastitu upotrebu, pozivom na odredbu o autorskom pravu iz članka 32. stavka 1. ovog Zakona. Ova je odredba u skladu s člankom 5. stavkom 2. točkom b) *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*.

Trajanje prava (čl. 137.)

Ovim člankom uređuje se da prava proizvođača fonograma traju 50 godina od izvršene fiksacije, ako je zvučni zapis u tom razdoblju zakonito izdan, prava traju 50 godina od takva prvog izdanja, a ako fonogram u tom razdoblju nije zakonito izdan, ali je zakonito priopćen javnosti, prava traju 50 godina od takva priopćavanja. Članak 137. usklađen je s člankom 11. stavkom 1. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*.

P o g l a v l j e 3.

PRAVO FILMSKIH PRODUCENATA (PRAVO PROIZVOĐAČA VIDEOGRAMA)

Filmski producent i videogram (čl. 138.)

Ovaj članak definira pojam filmskog producenta (proizvođača videograma) i pojam videograma te predviđa presumpciju da je filmski producent onaj čije je ime naznačeno na videogramu.

Kao i proizvođač fonograma, i filmski producent je fizička ili pravna osoba koja preuzima inicijativu i odgovornost za stvaranje prve fiksacije filma ili drugog audiovizualnog djela. Pored ovog što je navedeno kao zajedničko za filmskog producenta i proizvođača fonograma, filmski producent (za razliku od definicije proizvođača fonograma iz ovog Zakona) prikuplja i financijska sredstva i organizira stvaranje prve fiksacije filma ili drugog audiovizualnog djela.

Videogram se, kao i fonogram, definira kao fiksacija, u ovom slučaju filma ili drugog audiovizualnog djela, kao i slijeda pomičnih slika sa zvukom ili bez njega.

Prava filmskog producenta (čl. 139.)

U članku 139. propisana su isključiva prava filmskog producenta kao autorskom pravu srodna prava: pravo reproduciranja, pravo distribuiranja, uključujući pravo iznajmljivanja, pravo javnog prikazivanja i pravo stavljanja na raspolaganje javnosti. Pri tome je nužno naglasiti da pored izvornog (originarnog) srodnog prava filmskog producenta, filmski producent može (što se najčešće i događa) steći i pojedina imovinska autorska prava ugovorom ili drugim pravnim poslom. Tada su autorska prava na filmu ili drugom audiovizualnom djelu izvedena (derivativna) prava filmskog producenta.

Ovim člankom prava filmskih producenata usklađuju se s člankom 2. stavkom 1., člankom 7. stavkom 2. i s člankom 9. stavkom 1. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*, te s člankom 2. točka d), člankom 3. stavkom 2. točkom c) *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*.

Pravo na naknadu za javno posuđivanje (čl. 140.)

Predloženim člankom se filmskom producentu priznaje pravo na primjerenu naknadu za javno posuđivanje u skladu s člankom 5. stavkom 1. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*.

Pravo na naknadu za reproduciranje videograma za privatno ili drugo vlastito korištenje (čl. 141.)

Ovim člankom se propisuje pravo filmskog producenta na primjerenu naknadu za svako zvučno i vizualno snimanje njegova videograma za privatnu i drugu vlastitu upotrebu, pozivom na odredbu o autorskom pravu iz članka 32. stavka 1. ovog Zakona. Ova je odredba u skladu s člankom 2.

točkom b) *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu.*

Trajanje prava (čl. 142.)

Ovim člankom propisuje se da rok zaštite prava filmskog producenta traje 50 godina računajući od prve fiksacije filma, međutim, ako je u tom razdoblju film bio izdan ili zakonito priopćen javnosti, prava filmskog producenta traju 50 godina od prvog izdanja ili prvog priopćavanja javnosti, ovisno o tome koje je bilo ranije. Odredba iz ovog članka usklađena je s člankom 3. stavkom 3. Direktive o harmoniziranju roka zaštite.

P o g l a v l j e 4.

PRAVO ORGANIZACIJA ZA RADIODIFUZIJU

Prava organizacija za radiodifuziju (čl. 143.)

Ovim člankom predlažu se isključiva prava organizacija za radiodifuziju u pogledu svojih emitiranja (pravo reemitiranja svojih

emitiranja bežično i putem žica, pravo reproduciranja svojih fiksiranih emitiranja, pravo distribuiranja svojih fiksiranih emitiranja, osim prava iznajmljivanja, pravo javnog priopćavanja svojih emitiranja, ako je takvo priopćavanje pristupačno javnosti uz plaćanje ulaznice, i pravo stavljanja na raspolaganje javnosti svojih fiksiranih emitiranja). Izričito se navodi da kabelski distributer koji se bavi samo kabelskom retransmisijom nema prava organizacija za radiodifuziju. Predložena prava usklađena su s člancima 6., 7., 8. i 9. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe* i s člancima 2. i 3. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*.

Trajanje prava (čl. 144.)

Ovim člankom predlaže se da prava organizacija za radiodifuziju traju pedeset godina računajući od prvog emitiranja u skladu s člankom 3. stavkom 4. *Direktive o harmoniziranju roka zaštite*.

P o g l a v l j e 5.

PRAVA NAKLADNIKA NA NJIHOVIM IZDANJIMA

Pravo na naknadu za reproduciranje svojih pisanih izdanja za privatno ili drugo vlastito korištenje (čl. 145.)

Stavkom 1. propisuje se pravo nakladnika na naknadu za svako fotokopiranje njegovih pisanih izdanja za privatno ili drugo vlastito korištenje u skladu s člankom 5. stavkom 2. točka a) *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*. Stavkom 2. određuje se da pravo na naknadu traje 50 godina od zakonitog izdanja djela.

**Pravo na prvom izdanju neobjavljenih slobodnih autorskih djela
(čl. 146.)**

Članak 146. propisuje da osoba koja prvi put zakonito izdaje još neobjavljeno djelo, na kojem su autorska prava istekla, uživa zaštitu jednaku imovinskim autorskim pravima u roku od 25 godina od prvog zakonitog izdanja djela. Odredbe iz ovog članka usklađene su s člankom 4. *Direktive o harmoniziranju roka zaštite*.

P o g l a v l j e 6.

PRAVO PROIZVOĐAČA BAZE PODATAKA

Potreba propisivanja zaštite prava proizvođača baze podataka proizlazi iz obveze Republike Hrvatske da uskladi zakonsku regulativu koja se odnosi

na autorsko pravo i srodna prava s *Direktivom o zaštiti baza podataka* koja u glavi III. regulira *sui generis* zaštitu baza podataka.

Baza podataka, proizvođač baze podataka (čl. 147.)

Stavkom 1. ovoga članka predlaže se definicija baze podataka u skladu s člankom 1. stavkom 2. i člankom 7. stavkom 1. *Direktive o zaštiti baza podataka*. U skladu s definicijom, za *sui generis* zaštitu baze podataka bitno je da stjecanje, provjera ili predstavljanje njezina sadržaja zahtijeva kvalitativno ili kvantitativno znatno ulaganje sredstava, utrošenog vremena i uloženog truda. Baza podataka zbirka je samostalnih djela, podataka ili druge građe u bilo kojem obliku, koji su uređeni po određenom sustavu ili metodi i pojedinačno dostupni elektroničkim ili drugim sredstvima. Takva baza podataka ne treba ispunjavati kriterije koji su potrebni za autorskopravnu zaštitu: originalan izbor ili raspored sadržaja čini originalnu intelektualnu tvorevinu (članak 7. stavak 1. Nacrta prijedloga Zakona).

Stavkom 2., koji je usklađen s člankom 7. stavkom 4. *Direktive o zaštiti baza podataka*, predlaže se nezavisnost zaštite baze podataka ili njezina sadržaja od zaštite autorskim pravom ili bilo kojim drugim pravom, što znači da je pravo proizvođača baze podataka pravo *sui generis*, za postojanje kojeg nije bitno jesu li baza podataka ili njezin sadržaj prikladni za zaštitu autorskim pravom ili nekim drugim pravom. Predmetna direktiva je na taj način uvela pravo proizvođača baze podataka kao novo pravo *sui generis*.

U skladu s člankom 7. stavkom 1. *Direktive o zaštiti baza podataka* predlaže se definicija proizvođača baze podataka kao osobe koja je izvršila potrebna ulaganja.

Predmet zaštite (čl. 148.)

U cilju pravne sigurnosti proizvođača baze podataka predlaže se stavkom 1. propisati predmet *sui generis* zaštite baze podataka (cjelokupni sadržaj baze podataka, svaki kvalitativno ili kvantitativno znatni dio sadržaja baze podataka te kvalitativno ili kvantitativno neznatni dijelovi baze podataka kada se upotrebljavaju ponavljano i sustavno i u suprotnosti s uobičajenom upotrebom ili nerazumno štete zakonskim interesima proizvođača baze podataka). Predloženi propisi usklađeni su s člankom 7. stavkom 2. i stavkom 5. *Direktive o zaštiti baza podataka*.

U skladu s člankom 1. stavkom 3. *Direktive o zaštiti baza podataka* predlaže se propisati da se zaštita uređena ovim člankom, koja se odnosi na baze podataka, ne primjenjuje na kompjutorski program korišten za izradu ili rad baza podataka dostupnih elektroničkim sredstvima. (Zaštita kompjutorskih programa, u skladu s *Direktivom o zaštiti računalnih programa*, uređuje se u dijelu Nacrta prijedloga Zakona koji se odnosi na autorsko pravo.)

Prava proizvođača baze podataka (čl. 149.)

U članku 149. taksativno se nabrajaju isključiva prava proizvođača baze podataka u skladu s člankom 7. stavkom 2. *Direktive o zaštiti baza podataka*. Prava su sadržajno preuzeta iz Direktive, a terminološki slijede autorskopravne definicije koje se po članku 4. stavku 2. ovog Nacrta prijedloga Zakona primjenjuju i na srodna prava. Terminološka usklađenost osigurava predmetnim pravima istovjetnu interpretaciju i time veću pravnu sigurnost, te usklađenost s nacionalnim zakonima europskih država koje su na opisan način izvršile usklađivanje s predmetnom Direktivom.

Iznimke (čl. 150.)

Ovim člankom predlažu se ograničenja prava proizvođača baze podataka, tj. slučajevi u kojima se ovlašteni korisnik može koristiti objavljenom bazom podataka bez odobrenja proizvođača baze podataka. Predmetna ograničenja usklađena su s člankom 9. *Direktive o zaštiti baza podataka*.

Prava i obveze ovlaštenih korisnika (čl. 151.)

Ovim člankom predlažu se prava i obveze ovlaštenih korisnika u skladu s člankom 8. *Direktive o zaštiti baza podataka*. Ovlašteni korisnik objavljene baze podataka ne može biti spriječen u korištenju neznatnih dijelova njezinih sadržaja za bilo kakvu namjenu. S druge strane, ovlašteni korisnik objavljene baze podataka ne smije obavljati radnje koje su u suprotnosti s uobičajenim korištenjem ili nanose štetu zakonitim interesima njezina proizvođača ili nositelju autorskog i srodnog prava u pogledu djela ili predmeta zaštite koji su sadržani u bazi podataka. Predlaže se ništavost ugovornih odredaba koje su u suprotnosti s odredbama iz ovoga članka.

Trajanje prava (čl. 152.)

Ovim člankom propisuje se da prava proizvođača baze podataka traju 15 godina od završetka izrade baze podataka, a ako je u tom razdoblju baza podataka zakonito objavljena, prava traju 15 godina od takve prve objave.

Trajanje prava u slučaju znatne izmjene (čl.153.)

Propisuju se uvjeti koji kvalificiraju bazu podataka za novi rok zaštite. To su kvalitativna ili kvantitativna izmjena znatnog dijela sadržaja baze podataka, koja je znatno ulaganje u kvalitetu ili kvantitetu sadržaja baze podataka. Znatna izmjena sadržaja baze podataka uključuje i postupno dopunjavanje, brisanje i mijenjanje baze.

Iako proizvođači baza podataka uživaju kraću zaštitu od drugih nositelja srodnih prava, postojanje uvjeta koji bazu podataka kvalificiraju za novi rok zaštite daju mogućnost vremenski neograničenog trajanja zaštite njihovih prava.

Odredbe iz ovog i prethodnog članka usklađene su s člankom 10. stavkom 1. *Direktive o zaštiti baza podataka.*

IV. OSTVARIVANJE PRAVA

Poslovi ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava (čl. 154.)

Ovim se člankom primjerice navode poslovi ostvarivanja, kako autorskog tako i srodnih prava, budući da u tom smislu među njima nema razlike. Stoga je u ovom Zakonu u upotrebi zajednički skraćeni naziv ostvarivanje prava. Primjeri poslova ostvarivanja prava autora i nositelja srodnih prava navedeni u ovom članku samo su najčešći i najvažniji poslovi ostvarivanja. Sukladno tome, mogu se obavljati svi navedeni poslovi ili samo neki. Dakle, postoje i drugi poslovi ostvarivanja prava koji ovdje nisu izrijekom navedeni.

Uvodi se zajednički pojam «predmeti zaštite» koji istovremeno označava predmete autorskog prava (autorska djela) i predmete srodnog prava (izvedbe, fonograme, emitiranja organizacija za radiodifuziju i druge predmete srodnih prava).

Individualno ostvarivanje prava (čl. 155.)

Autorska i srodna prava mogu se ostvarivati individualno, u slučaju kada je moguće i svrsishodno ostvarivati narečena prava u pogledu pojedinačnog korištenja točno određenog (individualiziranog) predmeta zaštite. Individualno ostvarivanje uređeno je ovim člankom. Za razliku od inividualnog ostvarivanja, autorska i srodna prava mogu se ostvarivati i u kolektivnom sustavu, što je uređeno u člancima 156. – 171. ovog Zakona.

Dakle, predloženim člankom propisuje se da se autorska i srodna prava individualno ostvaruju ako je riječ o pojedinačnom korištenju određenog predmeta zaštite (npr. izdavanje određenog pisanog djela ili prikazivanje određenog dramskog djela) prema odgovarajućem ugovoru između nositelja prava i korisnika predmeta zaštite. Ostavljena je mogućnost da takvo ostvarivanje obavlja sam nositelj prava osobno ili putem zastupnika.

Stavkom 2. i 3. predloženog članka propisuje se tko može obavljati poslove opunomoćenog zastupnika, a posebno se određuje i pojam tzv. specijalizirane pravne osobe za ostvarivanje autorskog i srodnih prava. Predloženo rješenje sadržano je i u važećem Zakonu. Novina u odnosu na postojeći Zakon je u tome što sada individualno ostvarivanje ne podliježe kontroli Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo (dalje: Zavod), kao što je u dosadašnjem Zakonu bio slučaj i kao što je slučaj kod kolektivnog ostvarivanja. Slijedom toga, nakon stupanja na snagu ovog Zakona, za individualno ostvarivanje autorskog i srodnih prava neće biti potrebno prethodno odobrenje Zavoda.

Kolektivno ostvarivanje prava (čl. 156.)

Ovaj je članak prvi u nizu članaka, zaključno sa 171. člankom ovog Zakona, kojim se reguliraju pitanja vezana uz kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava.

Stavkom 1. nabrojano je koja se sve autorska prava, te koja se sve srodna prava umjetnika izvođača, proizvođača fonograma, filmskih producenata i nakladnika iz ovog Zakona mogu ostvarivati u kolektivnom sustavu. Nabrojana su prava koja se u pravilu kolektivno ostvaruju, no izričaj ovog stavka ovog članka omogućuje da se nabrojana prava, koja ujedno nisu obuhvaćena u stavku 2. ovog Zakona, ostvaruju i individualno.

Stavkom 2. ovoga članka uređuju se prava koja se mogu ostvarivati samo u kolektivnom sustavu, putem udruga za kolektivno ostvarivanje prava. Predmetna odredba usuglašena je s člankom 9. *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kablskom reemitiranju* i s člankom 4. *Direktive o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe*.

Stavkom 3. isključuje se obvezatno kolektivno ostvarivanje prava kablске retransmisije iz članka 28. točke 2. ovog Zakona ako se radi o kablskoj retransmisiji primarnih vlastitih emitiranja organizacije za radiodifuziju, bez obzira je li riječ o njezinim vlastitim pravima ili su joj ta prava prenijeli drugi nositelji prava. Međutim, kolektivno ostvarivanje i ove vrste prava ove kategorije nositelja je moguće. Opisana odredba ovog stavka je usuglašena s člankom 10. *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kablskom reemitiranju*.

Uz odredbe ovoga članka napominje se da je potreba kolektivnog ostvarivanja prava nastala zbog pojave masovnog korištenja unaprijed neodređenih predmeta zaštite, gdje je pojedinačni kontakt između korisnika predmeta zaštite s tisućama nositelja prava praktički nemoguć. Na primjer, u slučajevima kada se nescenska glazbena djela na nebrojeno puno mjesta u istom trenutku javno iskorištavaju npr. radiodifuzijskim emitiranjem, reemitiranjem, javnom izvedbom i drugim oblicima priopćavanja javnosti.

Udruge za kolektivno ostvarivanje prava (čl. 157.)

Ovim se člankom uređuje da udruga nositelja prava mora unaprijed tražiti odobrenje Zavoda za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava.

U stavku 2. ovog članka se uređuju pretpostavke koje udruga mora ispunjavati za dobivanje odobrenja. Među ostalim, inzistira se na potrebi udovoljavanja stručnim mjerilima koja propisuje pravilnikom ministar nadležan za Državni zavod za intelektualno vlasništvo (dalje ministar). Na taj način postiže se stručna specijaliziranost udruge za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava.

Dalje se uz stavak 2. ovog članka navodi da udruga obavlja kolektivno ostvarivanje prava kao jedinu djelatnost, osim ako nije riječ o kulturnoj ili umjetničkoj djelatnosti te djelatnosti udruge kojom se ostvaruju stručni ili socijalni interesi članova. Ovakvo je uređenje predloženo u skladu s preporukama WIPO-a i UNESCO-a, te je u skladu sa zakonodavnim i praktičnim rješenjima zemalja EZ kao i zemalja kandidata za članstvo u EZ. Kroz različite mehanizme, a utemeljeno na načelu solidarnosti i socijalne osjetljivosti, udruge su dužne pomagati i brinuti se o socijalnim pitanjima svojih članova tijekom cijelog života a ne samo u vremenu kada oni putem udruge ostvaruju velike prihode. Također, bez poticanja određenih segmenata kulture i umjetnosti koji nisu u kategoriji profitnog sektora (pa su utoliko komercijalno neinteresantni) nema niti očuvanja kulturne raznolikosti, pa niti nacionalnog identiteta. Naglašava se da aktivnosti udruge za kolektivno ostvarivanje u promociji nacionalnog repertoara i druge kulturne aktivnosti nisu u konfliktu s individualnim interesima nositelja prava čija se prava u kolektivnom sustavu ostvaruju. Ove aktivnosti ne smiju biti profitnog karaktera, što proizlazi i iz definicije formacije pravne osobe kao udruge (Zakon o udrugama) koja djeluje na neprofitnoj osnovi.

Stavkom 3. ovog članka uređuje se da udruga ostvaruje prava u svoje ime i za račun nositelja prava. Zbog nemogućnosti da se u svakom pojedinom slučaju prethodno utvrde svi predmeti zaštite koji će biti korišteni, kao i zbog činjenice da je moguće koristiti više milijuna predmeta zaštite u svakom pojedinom slučaju, nije moguće da udruga neposredno zastupa pojedinog nositelja prava, tj. da djeluje u njegovo ime i za njegov račun. Kako je to i dosadašnjim Zakonom bilo uređeno, te po uzoru na svjetsko zakonodavstvo i sudsku praksu, predloženo je da udruga djeluje i ostvaruje prava u svoje ime a za račun nositelja prava, tj. na način posrednog zastupnika. Ova je odredba u suglasju s odredbama Zakona o obveznim odnosima kojima se uređuje institut zastupanja i materijalne punomoći u građanskom pravu. Odredbom članka 84. Zakona o obveznim odnosima (Sl.l. 29/78, 39/85, 46/85, 57/89, NN 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99) uređeno je da se ovlaštenje za zastupanje temelji na zakonu, statutu ili drugom općem aktu, aktu nadležnog organa ili na izjavi volje zastupanog (punomoć). Ovlast na posredno zastupanje proizlazi iz odredbe 3. stavka ovog članka ovog Zakona, kao i iz pojedinačnih punomoći te iz instituta pretpostavljene punomoći uređenog učlanku 159. stavku 2. ovog Zakona.

Rješenja predložena u stavku 2. i 3. ovog članka sadržana su i u članku 90. stavku 1. i u članku 93. stavcima 1. i 2. važećeg Zakona i ne predstavljaju novost.

Uz ovaj članak napominje se da je kolektivno ostvarivanje prava počelo u svijetu od polovice 19. stoljeća (francusko društvo SACEM 1850.). Danas se nacionalne udruge uzajamno zastupaju u okviru Međunarodne konfederacije društva autora i skladatelja (CISAC). Na taj se način putem mreže nacionalnih udruge stvara efikasan svjetski sustav kolektivnog ostvarivanja i zaštite autorskog i srodnih prava.

Ostvarivanje prava putem udruge (čl.158.)

Ovim člankom propisuje se da udruga za kolektivno ostvarivanje prava može ostvarivati jednu ili više vrsta prava koja se odnose na pojedinu vrstu nositelja prava. Takvo uređenje je u skladu s potrebom postizanja najbolje moguće specijalizacije pojedinih udruga.

Iz razloga ekonomičnosti predviđa se mogućnost ugovornog povjeravanja obavljanja pojedinih vrsta poslova jedne udruge za kolektivno ostvarivanje drugoj udruzi za kolektivno ostvarivanje. Takav sustav postoji u većini europskih i svjetskih država (npr. Njemačka) jer zbog sniženja troška ostvarivanja prava predstavlja rješenje povoljnije, kako za nositelje prava, tako i za korisnike. Za korisnike je osobito povoljno što na jednom mjestu, jednim ugovorom, jednom fakturom može riješiti korištenje više predmeta zaštite koji se istodobno koriste. Na primjer, umjesto da za korištenje glazbe posebno pregovara, ugovara i plaća na tri strane: posebno autorima, posebno izvođačima i posebno proizvođačima fonograma, korisnik sve može riješiti jednim razgovorom, jednim ugovorom i plaćanjem jedinstvene naknade. Odnos između udruge može biti uređen kao posredno ili neposredno zastupanje. Ovakvo uređenje podrazumijeva kontrolu svake od pojedinačnih udruga kao i cijelog sustava od strane Zavoda, što je uređeno u članku 170. ovog Zakona.

U stavku 3. predlaže se odredba kojom se udrugama omogućuje da obavljanje pojedinih administrativnih, pomoćnih ili tehničkih poslova (npr. računovodstvo, informatička obrada podataka) ugovorom povjere odgovarajućem stručnom servisu. Pri tom se ovdje ističe da su poslovi koji se mogu povjeriti stručnom servisu isključivo administrativno tehničke prirode te da sva uključiva dokumentacija o radu stručnih servisa udruge podliježe kontroli Zavoda iz članka 170. ovog Zakona. Ova mogućnost postoji u Hrvatskoj dugi niz godina, kao i u nekim drugim zemljama veličine i stupnja razvoja usporedivog s Hrvatskom, također iz razloga ekonomičnosti te zbog potrebe uske i temeljite specijaliziranosti za obavljanje pojedine vrste administrativno tehničkih i pomoćnih poslova. Takva vrst poslova se zbog smanjenja troška i postizanja bolje efikasnosti i inače, u drugim djelatnostima, povjerava stručnim i specijaliziranim servisima.

Odobrenje za ostvarivanje prava (čl.159)

Stavkom 1. ovog članka predviđa se mogućnost izdavanja odobrenja samo jednoj udruzi za pojedinu vrstu prava. Ta udruga mora imati najveći broj članova, kako domaćih koji su joj izravno dali pisanu punomoć, tako i stranih. Strani nositelja prava pisane punomoći neposredno daju kolektivnim organizacijama u drugoj državi s kojima domaća udruga ima ugovor o uzajamnom zastupanju (tzv. recipročni ugovor). Ugovorima o uzajamnom zastupanju prenose se i punomoći pojedinih nositelja prava. Tek kada ispuni i ostale stručne uvjete koji su propisani Pravilnikom o stručnim mjerilima iz članka 169. stavka 2. ovog prijedloga, udruga može dobiti odobrenje Zavoda.

Uređenje da samo jedna udruga ostvaruje jednu vrstu prava predlaže se u skladu s preporukama WIPO-a i UNESCO-a te po uzoru na međunarodno, a osobito europsko zakonodavstvo i praksu, kako bi se izbjegla kolizija u djelovanju više udruga u ostvarivanju iste vrste prava te radi postizanja pravne sigurnosti, prvenstveno u interesu korisnika. Bez ovakvog uređenja korisnici bi izgubili mnoge povoljnosti koje nudi sustav jedna kategorija prava – jedna udruga. Kao rezultat postojanja dvije ili više udruga za istu kategoriju prava, korisnik bi morao od svake tražiti odobrenje za repertoar kojeg ona zastupa. U takvom slučaju korisnik ne može biti siguran je li je upravo za korišteni predmet zaštite dobio dopuštenje, kao što ne može biti siguran niti od koje od udruga za koji repertoar bi dopuštenje za korištenje trebao tražiti. Slijedom toga, bio bi izložen neprimjerenim pojedinačnim zahtjevima različitih i brojnih nositelja prava, kao i zahtjevima različitih udruga, te bi ujedno zbroj takvih pojedinačnih naknada bio višestruko veći od onog što su dužni platiti samo jednom subjektu odnosno jednoj udruzi. Ovakvo uređenje je predloženo imajući u vidu i teritorijalnu veličinu Republike Hrvatske, a do sada je zaživjelo i u hrvatskoj praksi.

Stavkom 2. predlaže se da udruga koja je dobila odobrenje Zavoda, po samom slovu zakona zastupa ukupan svjetski repertoar za pojedinu kategoriju prava (institut pretpostavljene punomoći). Na taj način postiže se pravna sigurnost, ponovno u interesu korisnika, te se pojednostavljuje djelovanje sustava kolektivnog ostvarivanja. Institut pretpostavljene punomoći je uveden u hrvatski Zakon o autorskom pravu 1968. godine, po uzoru na zakonska i praktična rješenja u mnogim državama. WIPO ga danas predstavlja kao jednu od dvije moguće pravne tehnike koje omogućuju operabilnost tzv. »otvorenog odobrenja« za ukupan svjetski repertoar. Na temelju dugogodišnjeg praćenja pravne i faktične situacije na svjetskoj razini i s time u svezi dugogodišnjeg iskustva, WIPO tvrdi da je od fundamentalnog značenja za institut »otvorenog odobrenja« uključenje zakonskog uvjeta o postojanju pravne presumpcije da organizacija za kolektivno ostvarivanje administrira prava za svako djelo koje je obuhvaćeno »otvorenim odobrenjem« i da zastupa svakog nositelja prava u pravnim postupcima pred sudom. U pravilu se odnos između nositelja prava i udruge određuje pisanom punomoći, a nadopunjava ga institut pretpostavljene punomoći. Predmetna odredba o pretpostavljenoj punomoći izrađena je po uzoru na članak 9. stavak 2. *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kablskom reemitiranju.*

Dalje se u stavku 2. daje mogućnost pojedinom nositelju prava da ne prihvati ostvarivanje svojih prava preko udruge te da slijedom toga, ostvaruje svoja prava individualno ako je po ovom Zakonu dopušteno individualno ostvarivanje.

Davanje odobrenja za korištenje (čl. 160.)

Ovim člankom uređuje se podnošenje zahtjeva od strane korisnika, za korištenje određene vrste predmeta zaštite i način na koji udruga za

kolektivno ostvarivanje prava daje odobrenje za korištenje predmeta zaštite za ostvarivanje kojih je ovlaštena.

U stavku 4. ovog članka uređuje se solidarna odgovornost vlasnika prostora i druge osobe koja u prostoru tog vlasnika koristi predmete zaštite bez odgovarajućeg odobrenja za korištenje.

Pribavljanje podataka (čl.161)

Radi efikasnog ostvarivanja prava, u skladu s odredbom članka 41. stavka 1. *Sporazuma TRIPS*, predviđa se obveza dostavljanja potrebnih podataka, na zahtjev udruga, a od strane tijela i osoba koje potrebnim podacima raspolažu. Pri izvršavanju ove odredbe treba imati na umu da ovo nije *lex specialis* kada se govori o zaštiti privatnih podataka i da se u slučaju kolizije ove odredbe s odredbama drugih zakona o zaštiti privatnih podataka primjenjuju odredbe drugih zakona o zaštiti privatnih podataka određene vrste ili kategorije.

Naknada za korištenje predmeta zaštite (čl. 162.)

Ovim člankom predlaže se urediti pitanje određivanja naknada za korištenje predmeta zaštite.

Naknada za korištenje predmeta zaštite u većini je ugovora o korištenju predmeta zaštite jedan od elemenata ugovora. Prema tome, utvrđivanje naknade spada u našem pravnom poretku u područje ugovornog prava kao dijela obveznog prava. U svrhu kolektivnog ostvarivanja prava dolaze do primjene tri tipa ugovora koji se predviđaju u stavku 1. ovoga članka:

- a) Ugovor između udruga za kolektivno ostvarivanje prava i pojedinog korisnika, ako je riječ o posebnom velikom korisniku kao što je organizacija za radiodifuziju.
- b) Ugovor između udruge za kolektivno ostvarivanje prava i udruge korisnika ili njihove komore kad je ona ovlaštena za to. Takvim se ugovorom uređuju uvjeti korištenja predmeta zaštite za pojedinačne korisnike, članove udruge korisnika ili komore, ali se međusobno ne preuzimaju prava i obveze vezane uz činjenicu korištenja. (Jer komora ne može preuzeti npr. obvezu plaćanja za svoje članove.)
- c) Ugovor o pristupanju ugovoru i uvjetima ugovora opisanim pod b) između udruge za kolektivno ostvarivanje i pojedinačnog korisnika, člana udruge korisnika ili komore. Ovim ugovorom pojedinačni korisnik dobija odobrenje za korištenje i preuzima obvezu plaćanja pripadajuće naknade i druge obveze vezane uz činjenicu korištenja.

U nedostatku opisanih ugovora, a s obzirom na to da pravo na naknadu pripada nositelju prava za svako korištenje predmeta zaštite *ex lege*, ako zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno (članak 13. stavak 3., članci od 126. do 128., članci od 134. do 136., članak 140., 141. i članak 145.), dolazi do primjene tip ugovora o pristupanju kod kojega je naknada

utvrđena cjenikom udruge za ostvarivanje prava, kako je predviđeno u stavku 2. ovoga članka. Ovaj, kao i opisana tri prethodna načina utvrđivanja visine naknada uvriježen je u svim europskim i većini drugih država.

Budući da je sustav autorskog i srodnih prava privatnopravnog karaktera, mogućnost utjecanja korisnika na utvrđivanje cjenika je ograničena te se ne može se udovoljiti zahtjevima mnogih zainteresiranih korisničkih strana za izravnim utjecajem na cjenik. Da bi se prilikom utvrđivanja cjenika ipak osiguralo uvažavanje stajališta korisnika u granicama u kojima je to prirodno i moguće, te da bi se zamijenilo pregovore koji se vode uglavnom suprotstavljanjem novčanih interesa pregovarača, predviđa se postupak prema odredbama iz stavaka od 4. do 7. ovoga članka. Rješenje iz ovog članka u pogledu adresata od kojih su udruge obvezatne zatražiti mišljenje predlaže se iz razloga što su komore jedini oblik u kojem su po zakonu nužno obvezatno okupljeni svi gospodarski subjekti te što udruga organizacija za radiodifuziju predstavlja bitnu i veliku specifičnu kategoriju korisnika predmeta zaštite. Dosadašnja praktična iskustva pokazala su da su upravo narečene asocijacije do sada vodile brojne pregovore s udrugama za kolektivno ostvarivanje koji su uspješno završili sporazumima i doveli do bitnog poboljšanja odnosa korisnika i udruga autora u Republici Hrvatskoj. Sadašnje tarife udruga za kolektivnu zaštitu svojom strukturom odgovaraju europskoj praksi, a po visini spadaju u najvećem broju tarifnih stavaka među najniže u Europi. U slučaju da organizacija za kolektivnu zaštitu propiše neprimjerenu visinu naknade, o tome bi svoje mišljenje dalo Vijeće stručnjaka, te bi to bila podloga da se u eventualnom sudskom postupku dosudi, ne propisana, već primjerena i pravična naknada.

U stavku 5. ovog članka uvodi se i sudjelovanje Vijeća stručnjaka za naknade na području autorskog prava odnosno srodnih prava (dalje Vijeće stručnjaka), koje treba osigurati stručnu ekspertizu u slučajevima kada se između udruge za kolektivno ostvarivanje i korisničkih predstavnika iz stavka 3. ovog članka ne postigne suglasje. Mišljenje Vijeća stručnjaka nema karakter upravnog akta, stoga nije predviđen niti žalbeni postupak. Vijeće stručnjaka nije upravno, sudsko, niti bilo koje drugo tijelo državne vlasti. Vijeće stručnjaka, s obzirom na ustavne odredbe o privatnopravnoj naravi autorskog prava ne može propisivati niti na drugi način određivati visinu naknade. Ali, mišljenje Vijeća stručnjaka svakako je odlučujuće u eventualnom sudskom sporu o primjerenosti propisanih naknada.

Rješenje iz ovog članka izrađeno je po uzoru na zakonodavstva zemalja EZ i kao takvo predstavlja maksimum do kojeg je dopušteno zadiranje zainteresiranih subjekata (korisnika) ili neovisnih stručnih tijela u privatnopravnu sferu autorskog i srodnih prava.

Uređeno je u stavku 6. pitanje plaćanja naknade dok nema cjenika donesenog u skladu s odredbama ovog članka, a u stavku 8. je uređeno da se cjenik publicira u službenom glasilu Zavoda.

Posredovanje (čl. 163.)

Ovim člankom uređuje se da Vijeće stručnjaka obavlja i posredovanje (medijaciju) u pogledu sklapanja ugovora o kabelskom reemitiranju između radiodifuzijskih organizacija i kabelskih operatora. Odredbama stavaka 2. i 3. uređuje se postupak posredovanja po uzoru na odredbe članka 11. i 12. *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kabelskom reemitiranju.*

Sastav i rad Vijeća stručnjaka (čl. 164.)

Ovim člankom normira se sastav i postupak imenovanja predsjednika i članova Vijeća stručnjaka, kojeg provodi ministar nadležan za Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Osim toga, normira se i postupak davanja mišljenja Vijeća stručnjaka, kao i pitanje načina rada i naknade za rad članova Vijeća stručnjaka. Predsjednika i članove Vijeća stručnjaka imenuje Vlada RH na prijedlog ministra, na vrijeme od četiri godine.

Po stavku 1. ovog članka za člana Vijeća stručnjaka moraju biti predložene i izabrane osobe koje su svojim dosadašnjim radom i poznavanjem problema za područje primjene autorskog i srodnih prava dokazale da mogu doprinijeti ostvarivanju ciljeva zbog kojih je Vijeće stručnjaka osnovano. U svezi s tim, ovdje se naglašava da Vijeće stručnjaka nije lobističko tijelo u koje bi se trebali i smjeli imenovati predstavnici zainteresiranih strana ili državnih tijela, već samo i isključivo neovisni stručnjaci. Upravo stoga je u stavku 2. ovog članka predviđeno da članove Vijeća stručnjaka predlažu neovisne institucije poput sudova, pravnih i ekonomskih fakulteta i sličnih institucija. Utjecaj državnih tijela na primjeren i ograničen način omogućen je kroz stavak 3. ovog članka u kojem jednog člana može ministru predložiti ravnatelj Zavoda po vlastitom izboru. U stavku 4. ovog članka osigurana je i mogućnost ponavljanja postupka imenovanja članova Vijeća stručnjaka za slučaj da predloženi kandidati ne osiguravaju primeren sastav Vijeća.

Po stavku 6. Vijeće stručnjaka može pozvati stručne osobe za pojedina pitanja da sudjeluju u radu Vijeća, no bez prava odlučivanja. Ovaj institut je predviđen za predstavnike zainteresiranih strana, koje će na ovaj način biti u mogućnosti sudjelovati u radu Vijeća, iznijeti svoje stavove, argumente i prijedloge, no bez prava odlučivanja. Na jednak način omogućena je i stručna pomoć dužnosnika i drugih službenika Zavoda.

Načela za određivanje visine naknade cjenikom (čl. 165.)

Ovim člankom predlažu se načela za određivanje visine naknade cjenikom.

Prvo od tih načela je načelo proporcionalnosti naknade i prihoda odnosno primitka što ga korisnik ostvaruje korištenjem predmeta zaštite. Takva naknada dolazi do primjene ako je korištenje predmeta zaštite nužno

za djelatnost korisnika (stavak 1.). U nedostatku prihoda odnosno primitka kao baze za izračunavanje naknade dolaze u obzir troškovi koji proizlaze iz korištenja predmeta zaštite (stavak 2.). U svakom slučaju mora biti osiguran minimalan iznos naknade (stavak 3.), kao što je predviđeno u slučaju nakladničkog ugovora (člankom 61. stavkom 1. ovog Zakona). U slučajevima u kojima korištenje predmeta zaštite nije nužno za djelatnost korisnika, ali je korisno (npr. u smještajnom ili ugostiteljskom objektu) ili doprinosi ugodnosti u djelatnosti korisnika (npr. u izložbenom prostoru, u prijevoznom sredstvu), naknade se određuju u paušalnom iznosu (stavak 5.) primjenom kriterija navedenih u stavku 6.

Raspodjela naknada (čl. 166.)

Ovim člankom predlažu se propisi o raspodjeli naplaćene naknade nositeljima prava. Udruga za kolektivno ostvarivanje prava dužna je naplaćene naknade raspodijeliti i isplatiti nositeljima prava u svim slučajevima u kojima je to moguće prema podacima o korištenju predmeta zaštite. To su slučajevi npr. koncerata ozbiljne glazbe, emitiranja velikih organizacija za radiodifuziju. U slučajevima kada nije moguće ili je krajnje neekonomično prikupljanje podataka o korištenju predmeta zaštite dopušta se mogućnost raspodjele prema uzorku koji u najvećoj mjeri odgovara stvarnom korištenju predmeta zaštite. Metoda uzorka je uobičajena u svim zemljama EZ.

Pravila o raspodjeli naknada (čl. 167.)

Ovim člankom propisuje se da udruga mora imati pravila o raspodjeli naplaćenih naknada te se određuje minimum sadržaja predmetnih pravila.

Propisuje se limit ukupnih troškova udruge u ostvarivanju prava te rokovi obračuna i isplate naknada.

Propisuje se da opći obračun raspodjele mora ispitati i ocijeniti ovlaštenu revizor te dužnost udruge da dostavi takav obračun Zavodu u roku od 15 dana od dana primitka izvješća o obavljenoj reviziji.

Kontrola nad korištenjem predmeta zaštite (čl. 168.)

S obzirom na velike mogućnosti nezakonitog korištenja predmeta zaštite prava, stavkom 1. ovoga članka predlaže se da ovlaštena udruga za kolektivno ostvarivanje prava ima pravo kontrole nad korištenjem predmeta zaštite. Odgovarajuće mjere kontrole predlažu se stavkom 2. i 3., a stavkom 4. predviđa se mogućnost da na zahtjev autora ili udruge za kolektivno ostvarivanje prava nadležna policijska uprava ili policijska stanica zabrani korištenje autorskih djela na priredbi, ako priređivač nema propisano odobrenje. Predloženo rješenje sadržano je u članku 94. stavku 2. važećeg Zakona.

Poslovi Zavoda u pogledu kolektivnog ostvarivanja prava (čl. 169.)

U ovom članku navedeni su poslovi Zavoda u svezi s kolektivnim ostvarivanjem prava.

U stavku 1. navodi se posebno odobrenje Zavoda koje udruga nositelja prava mora dobiti kao temeljni preduvjet da bi mogla kolektivno ostvarivati prava (predloženo u članku 157. ovog Zakona). Među uvjetima je i udovoljavanje stručnim mjerilima pa je stavkom 2. predviđeno da ih utvrđuje Ministar znanosti i tehnologije podzakonskim aktom kojim propisuje i postupak izdavanja odobrenja. Istovrsno rješenje ima i važeći Zakon u člancima 90. i 116., s Pravilnikom o stručnim mjerilima za obavljanje djelatnosti ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava koji donosi ravnatelj Zavoda.

Kako je predloženi Zakon u odnosu na Zakon o udrugama *lex specialis*, pa samo određene udruge mogu obavljati djelatnost kolektivnog ostvarivanja autorskog prava i srodnih prava, Zavod, prema predloženom stavku 3. vodi posebnu evidenciju tih udruga.

Dano odobrenje Zavod može opozvati ako udruga prestane udovoljavati propisanim mjerilima ili ako teže ili opetovano krši zakonske odredbe. Uz to, u stavku 4. predviđa se da se prije opoziva odobrenja udruga pisano upozori na propuste te joj se daje rok od 30 dana za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

Stavkom 5. predviđeno je objavljivanje odobrenja i opoziva odobrenja za obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava u službenom glasilu Zavoda s time da opoziv odobrenja stupa na snagu tridesetog dana od dana objave.

Stavkom 6. utvrđuje se da Zavod obavlja i posebni inspekcijski nadzor nad radom udruga koje obavljaju djelatnost kolektivnog ostvarivanja prava temeljem odobrenja Zavoda. Inspekcijski nadzor nad radom udruga za kolektivno ostvarivanje prava i upravne mjere utvrđene su i u članku 120c. sada važećeg Zakona.

Inspekcijska ovlaštenja (čl. 170.)

U ovom članku detaljnije se utvrđuju posebna inspekcijska ovlaštenja iz stavka 6. prethodnog članka.

Stavkom 1. utvrđuje se da taj inspekcijski nadzor uključuje uvid u isprave i poslovnu dokumentaciju koja se odnosi na obavljanje djelatnosti kolektivnog ostvarivanja prava.

Stavkom 2. ovlašćuje se inspektora da rješenjem naredi udruzi, u određenom roku, otklanjanje utvrđenih nedostataka i nepravilnosti u

obavljanju djelatnosti koje su protivne izdanom rješenju o odobrenju obavljanja djelatnosti ili odredbama ovog Zakona.

Stavkom 3. ovlašćuje se inspektora da podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka odnosno opozove odobrenje za obavljanje djelatnosti u slučaju da u zadanom roku nedostaci i nepravilnosti ne budu otklonjeni.

Stavkom 4. inspektora se, obzirom na vrstu nalaza, ovlašćuje na pokretanje prekršajnog postupka i neovisno o rješenjem zadanom roku za otklanjanje nedostatka.

Stavkom 5. inspektora se zadužuje da o poduzetim mjerama obavijesti ured državne uprave kao što je to Zakonom o udrugama utvrđeno za opći inspekcijski nadzor.

Stručni i drugi poslovi Zavoda (čl. 171.)

Ovim člankom iskazuju se zbirno stručni, tehnički i administrativni poslovi koje Zavod obavlja u vezi osnivanja i rada Vijeća stručnjaka te navodi i obavljanje drugih poslova iz Zavodske nadležnosti na području autorskog prava i srodnih prava utvrđenih Zakonom o sustavu državne uprave.

V. ZAŠTITA PRAVA U SLUČAJU POVREDE

Pravo na zaštitu (čl. 172.)

Ovim člankom predviđeno je opće pravo na zaštitu prava propisanih ovim Zakonom u slučajevima kada je pravo iz ovog Zakona protupravno povrijeđeno.

Izvorni nositelji autorskog i srodnog prava, kao i osobe koje su na temelju pravnog posla stekle pravo izvedeno iz tih prava, imaju na raspolaganju niz u ovom članku nabrojanih zahtjeva protiv povreditelja ili njegovog sveopćeg sljednika. Zahtjevi iz ovog članka su opće prirode i utvrđeni su po uzoru na opće obveznopravne zahtjeve, te su nadopunjeni posebnim autorskopравnim zahtjevima predviđenim drugim odredbama ovog Zakona (članak 177. do 183. ovog Zakona). Navedeni zahtjevi se mogu postavljati na odgovarajući način i kada prijeti opasnost od povrede prava.

Utvrđuje se da pravo na zaštitu prelazi i na nasljednike, kao i da svaki od više nositelja istog prava iz ovog Zakona ima pravo na zaštitu prema drugim nositeljima tog prava. Tvorevine nastale povredom prava iz ovog Zakona ne uživaju zaštitu autorskim ili srodnim pravom, pa makar bile po svojoj naravi autorska djela, izvedbe, fonogrami i drugi predmeti srodnog prava.

Solidarnost (čl. 173.)

Ovim člankom u stavku 1. se kao obveznopravni institut solidarnih vjerovnika uređuje međusobni odnos više nositelja istog prava u slučaju kada je došlo do povrede prava od strane treće osobe. Predmetnom odredbom željelo se dati pojašnjenje položaja tuženika, odnosno osobe koja je povrijedila pravo na kojem postoji više nositelja, u slučaju kada je svoju dužničku obvezu izvršila prema jednom od njih, te se propisuje da je ispunjenje obveze prema jednom nositelju istog prava gašenje obveze prema drugim nositeljima. Jednako, jedan od nositelja prava može od trećeg zahtijevati predaju cijelog predmeta samo prema obveznopravnim pravilima o nedjeljivim obvezama. Radi izbjegavanja možebitnih nejasnoća kod postojanja sudskih postupaka koji su u tijeku, propisuje se položaj tužitelja kao jedinstvenih suparničara.

Stavkom 2. određuje se međusobni položaj više osoba koje su pravo povrijedile kao odnos solidarnih dužnika. S obzirom na to da je pasivna solidarnost (za razliku od aktivne solidarnosti) detaljno regulirana u ZOO-u, nije se smatralo potrebnim daljnje uređivanje međusobnog odnosa više osoba koje su učinile povredu.

Zaštita prava koja se ostvaruju kolektivno i dokazivanje njihove povrede (čl. 174.)

Ovim člankom uređuje se procesnopravni položaj udruga za kolektivno ostvarivanje prava u upravnim i sudskim postupcima, na način da se usvaja postojeća sudska praksa nepostojanja obveze dokazivanja povrede konkretnog prava, a ni identificiranje konkretnog autora, umjetnika izvođača ili proizvođača fonograma koji je nositelj povrijeđenog prava.

Zaštita tehničkih mjera (čl.175.) i Zaštita podataka o upravljanju pravima (čl. 176.)

Odredbe članka 175. izrađene su po uzoru na odredbe iz članka 6. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*, a po zahtjevu iz članka 11. *WIPO Ugovora o autorskom pravu* i članka 18. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*.

U članku 175. se uređuje da povredu prava iz ovog Zakona predstavlja i osujećivanje učinkovitih tehničkih mjera koje služe za zaštitu prava predviđenih ovim Zakonom. Pri tome se određuje što predstavlja osujećivanje učinkovitih tehničkih mjera, te se određuje što tehničke mjere jesu i kada se smatraju učinkovitima. Stavkom 2. se određuje protiv koga se može podnijeti zahtjev za zaštitu prava.

Odredbe članka 176. izrađene su po uzoru na odredbe iz članka 7. *Direktive o harmonizaciji prava u informatičkom društvu*, a po zahtjevu iz članka 12. *WIPO Ugovora o autorskom pravu* i članka 19. *WIPO Ugovora o izvedbama i fonogramima*.

Člankom 176. Uređuje se da povredu prava iz ovog Zakona predstavlja i povreda podataka o upravljanju pravima. Pri tome se određuje što se smatra povredom podataka o upravljanju pravima te što podaci o upravljanju pravima jesu.

Oba ova članka su pisana na način da se pokušalo što vjernije prenijeti tekst navedene Direktive.

Osim toga, u članku 230. Kaznenog zakona RH propisano je da nedopuštena upotreba autorskog djela ili izvedbe umjetnika izvođača predstavlja, između ostalih, i niz radnji objekt kojih je oprema i sredstva koja služe uklanjanju i osujećivanju tehničkih sredstava i računalnih programa, te je člankom 175. i 176. valjalo dati materijalni propis te odredbe.

Zahtjevi za zaštitu prava / tužbeni zahtjevi (od 177. do 182. čl.)

U člancima od 177. do 182. propisuju se posebni tužbeni zahtjevi koji se mogu tužbom istaknuti pri povredi autorskog prava i srodnih prava. Odredbom stavka 2. članka 172. ovog Zakona propisani su opći tužbeni zahtjevi, koji se mogu postaviti zbog povrede većine građanskih prava (pa tako i autorskog i srodnih prava koji u širem smislu potpadaju pod građanska prava) i oni ne utječu na ove posebne zahtjeve, već su

nadopunjeni ovim posebnim zahtjevima. Ovi posebni zahtjevi su tipični upravo za povredu autorskog i srodnih prava, a mogu se postavljati pojedinačno, kao što se mogu postavljati dva ili više od ovih zahtjeva kumulativno.

Od posebnih zahtjeva u ovim člancima ovog Zakona uređeni su:

- zahtjev za prestankom povrede prava (članak 177.) kojim nositelj povrijeđenog prava može tražiti prestanak povrede i zabranu buduće povrede
- zahtjev za popravljanjem štete (članak 178.) koji se vezuje uz opća pravila o popravljaju štete,
- zahtjev za naknadom zbog neovlaštenog korištenja i zahtjev za koristima stečenim neovlaštenim korištenjem (članak 179.) od kojih prvi može postaviti udruga za kolektivno ostvarivanje ili nositelj povrijeđenog prava tražeći u slučaju neovlaštenog korištenja plaćanje uobičajene naknade ili naknade propisane cjenikom udruge, dok se drugi zahtjev vezuje uz opća pravila o stjecanju bez osnove,
- zahtjev za objavom presude (članak 180.) kojim nositelj povrijeđenog prava putem suda može tražiti objavu izreke presude u kojoj je makar i djelomično uspio, kao i onog dijela presude iz kojeg je vidljivo o kakvoj se povredi radi i tko je povrijedio odnosno pravo,
- zahtjev za uništenjem, preinačenjem ili predajom primjeraka nastalih povredom i sredstava kojima je povreda počinjena (članak 181.) kojim se može tražiti ono što je u nazivu zahtjeva nabrojano, uz određene rezerve predviđene u ovom članku,
- zahtjev kod povrede prava navođenja autora i umjetnika izvođača (članak 182.) kojim se štite moralna prava paterniteta.

Penal (čl. 183.)

Ovim se člankom uvodi novi institut u hrvatsko autorskopravno zakonodavstvo. Ne treba ga gledati kroz odredbe Ovršnog zakona (NN 57/96 i 29/99) o sudskim penalima, niti kroz odredbe članka 294. i članka 157. stavka 2. Zakona o obveznim odnosima. Ovaj institut nije vezan uz ovršnu ispravu niti služi kao sredstvo posredne ovrhe. Odredba o penalima uvrštena je u Zakon zbog potrebe usuglašavanja teksta zakona s općim tendencijama zakonodavnih tekstova zemalja EZ, koje u svojim zakonima o autorskom pravu sadržavaju odredbu o penalima.

Penal je po ovom članku prijedloga Zakona svojevrsna privatna kazna i svojevrsan unaprijed zakonom određen iznos naknade štete. Šteta se u konkretnom postupku ne mora dokazivati, ona se kao neoboriva presumpcija pretpostavlja da je nastala već ako se dokaže povreda namjerom ili krajnjom nepažnjom. Nositelj prava može po ovom članku zahtijevati

naknadu u maksimalnom iznosu koji predstavlja dvostruki iznos ugovorene ili uobičajene naknade, odnosno naknade utvrđene cjenikom.

Stavak 2. omogućuje da oštećeni nositelj prava u istom ili drugom postupku traži naknadu štete do punog iznosa štete, ako je stvarna šteta veća od dvostrukog iznosa ugovorene/uobičajene naknade.

Zastara (čl. 184.)

Pravo na zaštitu autorskih i srodnih prava iz ovog Zakona kao pravo na zaštitu apsolutnih prava u pravilu ne zastarijeva, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno. Suprotno od toga, obveznopravni zahtjevi iz ovog Zakona zastarijevaju, bilo prema rokovima koji su propisani ovim Zakonom, bilo prema općim zastarnim rokovima.

Privremene mjere (čl. 185.)

Ovim člankom predviđa se mogućnost predlaganja izricanja privremenih mjera sadržaj kojih je u članku propisan. Da bi se izbjeglo ponavljanje odredaba o mjerama osiguranja iz zakona kojim se uređuje ovrha, u stavku 4. upućuje se taj zakon. Odredbe ovog članka su u potpunom suglasju s odredbama sadašnjeg Ovršnog zakona. Odredbom članka 50. *Sporazuma TRIPS* zahtijeva se uređenje sustava privremenih mjera radi sprječavanja nastanka povrede, radi prestanka povrede kao i radi osiguranja dokaza, čemu udovoljavaju odredbe ovog članka ovog Zakona.

Carinske mjere (čl. 186.), Dužnost obavješćivanja (čl. 187.)

Odredbama iz članaka 186. i 187. željelo se dodatno osigurati nositelje prava u odnosu na robu/predmete koji se nalaze na tržištu ili su namijenjeni tržištu, a kojima se čini ili bi se mogla počinuti povreda prava iz ovoga Zakona.

Člankom 186. navedena je opća obveza carinskih tijela da poduzmu carinske mjere propisane carinskim propisima u slučaju kada postoji opravdana opasnost da bi robom koja se pojavi na granici moglo doći do povrede prava iz ovoga Zakona. Očekuje se da se posebnim propisom u Republici Hrvatskoj urede posebne mjere na granici radi zaštite intelektualnog vlasništva, u skladu s odredbama članaka 51. do 60. *Sporazuma TRIPS*, dok se općom odredbom ovog članka samo općenito upućuje na potrebu primjene opisanog propisa o mjerama na granici.

Da bi se olakšao način saznanja o eventualnoj povredi prava, člankom 187. propisuje se opća obveza tržišnih subjekata na davanje podataka o eventualnoj povredi, počinitelju, količini i načinu stavljanja na tržište predmeta kojima se povreda čini. Dužnost obavješćivanja «osnažena» je propisivanjem odgovornosti za štetu (stavak 2.) u slučaju ne pružanja podataka (iz stavka 1.). Stavkom 3. članka 187. propisano je «oslobođenje od obveze obavješćivanja» za osobe koje prema Zakonu o parničnom postupku

mogu uskratiti svjedočenje ili davanje odgovora na pojedina pitanja.

VI. KAZNE NE ODREDBE

1. Kaznena djela

Povreda prava distributera enkriptiranog satelitskog signala (čl. 188.)

Ovim člankom propisuje se kazneno djelo povrede prava distributera enkriptiranog satelitskog signala na način da je zadržan opis djela iz važećeg Zakona o autorskom pravu. Ovom se odredbom štiti pravo organizacija na radiodifuziju u svezi s njihovim pravom na bežično radiodifuzijsko reemitiranje od strane osoba koje neovlaštenim stavljanjem na raspolaganje javnosti uređaja ili sustava za dekodiranje omogućuju neovlašteno dekodiranje (stavak 1. i 2.), odnosno osoba koje neovlašteno primaju ili obavljaju daljnju distribuciju takva signala (stavak 3. i 4.).

Kazneno djelo povrede prava distributera enkriptiranog satelitskog signala nije sadržano u Kaznenom zakonu, a obveza njegova postojanja propisana je člankom 14. *Sporazuma TRIPS*.

2. Prekršaji

Povreda autorskog prava i srodnih prava (čl.189.), Nedostavljanje podataka udruzi za kolektivno ostvarivanje prava (čl.190.), Neovlašteno kolektivno ostvarivanje (čl.191.), Prekršaji počinjeni radi stjecanja imovinske koristi (čl.192.), i Zastara (čl.193.)

Odredbe o prekršajima usklađuju se s općim odredbama Zakona o prekršajima (NN 88/02.). Nacrtom prijedloga ovog Zakona predviđa se odgovornost za prekršaje pravnih osoba (stavak 1. članaka 189., 190., 191. i 192.), odgovornih osoba u pravnoj osobi (stavak 2. članaka 189., 190., 191. i 192.), te fizičkih osoba, uključujući trgovaca pojedinaca i obrtnika (stavak 3. članaka 189., 190. i 192.).

Predložena visina kazne za pravne osobe istovjetna je visini propisanoj u važećem Zakonu o autorskom pravu, s obzirom na to da od posljednjeg noveliranja teksta Zakona o autorskom pravu (1999.g.), nije došlo do inflacije ili druge promjene tečaja hrvatske kune, a propisani iznosi odgovaraju odredbama Zakona o prekršajima koji se odnose na visinu novčane kazne za pravne osobe.

Visina novčanih kazni za odgovornu osobu u pravnoj osobi, te fizičke osobe uključivši trgovca pojedinca i obrtnika, određuje se do iznosa od 10.000,00 kn, što je Zakonom o prekršajima maksimalna novčana kazna za okrivljenike – fizičke osobe. Naime, kako trgovci pojedinci odnosno obrtnici u praksi često čine povredu autorskog i srodnih prava, a kako su isti, u smislu Zakona o trgovačkim društvima fizičke osobe, smatralo se potrebnim odrediti maksimalnu moguću visinu novčane kazne (članak 30. st. 1. Zakona o prekršajima), jer se smatralo da bi se određivanjem manjeg iznosa (od 10.000,00 kn) učinila (još) nepravedna(nija) razlika između npr. manjeg društva s ograničenom odgovornošću i trgovca pojedinca (za kojeg je Zakonom o trgovačkim društvima propisan minimalni godišnji prihod u

visini kunske protuvrijednost od 500.000 DEM).

Izuzetak od do sada opisanog u odnosu na sadašnji Zakon, što se tiče visina kazni, je maksimalna kazna za prekršaje počinjene radi stjecanja imovinske koristi, koja je umanjena radi usklađivanja s odredbama Zakona o prekršajima NN 88/02.

U članku 189. navode se prekršaji na način da se opisuje povreda pojedinog prava te se uz svaku opisanu povredu navodi članak Zakona koji upućuje na sadržaj povrijeđenog prava. Također se predviđa mjera oduzimanja i uništenja predmeta te zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti ili u trajanju do jedne godine, za osobito teške prekršaje.

Članak 190. i 191. propisuje prekršaje koji se odnose na udruge za kolektivno ostvarivanje prava. Članak 190. propisuje prekršaj koji se čini prema udrugama, dok članak 191. propisuje prekršaj koji počini pravna osoba koja neovlašteno obavlja djelatnost kolektivnog ostvarivanja prava.

Člankom 192. propisuje se veća novčana kazna za (kvalificirani) prekršaj počinjen s namjerom stjecanja imovinske koristi, na način da se za pravnu osobu određuje uvećani iznos minimalne (za 100%) i maksimalne (za 50%) novčane kazne u odnosu na iznos koji se predviđa za osnovno djelo prekršaja (članak 189. st. 1.) Kako je za odgovornu osobu u pravnoj osobi, trgovca pojedinca odnosno obrtnika već kod osnovnog djela prekršaja propisana maksimalna novčana kazna, kod kvalificiranog djela prekršaja ostala je samo mogućnost izricanja uvećanog iznosa minimalne kazne (u odnosu na osnovno djelo iz članka 189. stavaka 2. i 3.).

U članku 193. koristi se Zakonom o prekršajima (članak 76. stavak 2. i članak 77. stavak 6.) predviđena mogućnost propisivanja zastarnog roka dužeg od općeg jednogodišnjeg zastarnog roka za prekršaje, te se propisuje zastarni rok od 3 godine za pokretanje prekršajnog postupka i zastarni rok od 2 godine za izvršenje izrečenih novčanih kazni. Smatralo se potrebnim propisati ove posebne rokove zastare jer se, uz uvažavanje hrvatske pravosudne stvarnosti, ovi posebni zastarni rokovi smatraju primjerenima.

VII . PODRUČJE PRIMJENE ZAKONA

U skladu s općeprihvaćenim načelom teritorijalnosti u međunarodnom autorskom pravu, odredbama ovog poglavlja uređuje se primjena ovog Zakona na području Republike Hrvatske za autore i nositelje srodnih prava.

Općenito (čl. 194.)

Odredba stavka 1. ovog članka sadržava opće načelo o primjeni ovog Zakona – načelo državljanstva, odnosno sjedišta pravne osobe. Sukladno tom načelu, po ovom su Zakonu zaštićeni autori i nositelji srodnih prava: fizičke osobe koji su hrvatski državljani, te pravne osobe koje imaju svoje sjedište u RH. Drugo načelo koje je preuzeto iz *Bernske i Rimske konvencije* je načelo asimilacije stranaca – stranih fizičkih i pravnih osoba koje su nositelji autorskog i srodnih prava. Sukladno tom načelu stranci u RH uživaju jednaku zaštitu autorskim i srodnim pravom kao i državljani RH u okviru obveza što ih je RH prihvatila na temelju međunarodnih ugovora (lista ugovora nalazi se u uvodnom dijelu ovog obrazloženja, u glavi II., poglavlju 2. pod naslovom «Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom»), kao i na temelju stvarne uzajamnosti.

Zbog posebnog interesa za Republiku Hrvatsku se u stavku 3. ovog članka određuje da djela pisana na hrvatskom jeziku u svakom slučaju uživaju zaštitu po ovom Zakonu, a jednako se propisuje i za moralna prava, zbog njihove specifične naravi. U pogledu prava slijeđenja predviđa se zaštita na temelju stvarne uzajamnosti sukladno odredbama članka 14ter *Bernske konvencije* i članka 7. *Direktive o pravu slijeđenja*. Zaštita prava na temelju stvarne uzajamnosti predviđa se i na bazama podataka koje su predmet zaštite srodnih prava sukladno članku 11. *Direktive o zaštiti baza podataka*.

Po uzoru na članak 6. stavak 1. *Bernske konvencije* se u stavku 4. ovog članka propisuje mjera retorzije prema strancima čije države ne štite u dovoljnoj mjeri državljane RH u pogledu autorskih djela i predmeta zaštite srodnog prava. Pri tome se dovoljnom mjerom smatra stupanj zaštite zajamčen ovim Zakonom.

Autori (čl. 195.)

Predloženim člankom predviđa se zaštita autora koji nisu zaštićeni prema odredbama *Bernske konvencije*. Ta se zaštita proteže na strance koji nisu pripadnici članice Bernske unije, a imaju uobičajeno boravište u RH. Pri tome se pod uobičajenim boravištem (što je izričaj preuzet iz *Bernske konvencije*) podrazumijeva trajno nastanjenje ili prebivalište koje je po odredbama Zakona o prebivalištu i boravištu građana (NN 53/91.) određeno kao mjesto u kojem se građanin naselio s namjerom da u njemu stalno živi i u kojem ima osigurano stalno stanovanje.

Kao autori koji imaju uobičajeno boravište u RH a nisu pripadnici članice Bernske unije, zaštićeni su i autori arhitektonskih djela koja su sagrađena na teritoriju RH te autori djela likovnih umjetnosti koja su čvrsti sastavni dijelovi nekretnina na teritoriju RH. Ovo načelo *lex rei sitae* odnosi

se na čvrstu povezanost djela s nekretninom kao što je slučaj kod npr. freski mozaika, reljefa.

Umjetnici izvođači (čl. 196.)

Predloženim člankom predviđa se zaštita umjetnika izvođača koji nisu zaštićeni prema odredbama međunarodnih konvencija koje obvezuju RH, uz primjenu mjere retorzije iz članka 194. stavka 4. ovog Zakona. U tom smislu, po uzoru na zaštitu autora, određena je i zaštita umjetnika izvođača koji imaju uobičajeno boravište u RH, a nisu pripadnici države koja je članica međunarodnih konvencija koje obvezuju i RH u pogledu zaštite umjetnika izvođača.

Proizvođači fonograma i filmski producenti (čl. 197.)

Predloženim člankom predviđa se zaštita proizvođača fonograma i filmskih producenata koji nisu zaštićeni prema odredbama međunarodnih konvencija koje obvezuju RH, uz primjenu mjere retorzije iz članka 194. stavka 4. ovog Zakona. U tom smislu predviđena je zaštita po ovom Zakonu za proizvođače fonograma i filmske producente čiji su fonogrami odnosno videogrami prvi puta fiksirani u Republici Hrvatskoj.

Organizacije za radiodifuziju (čl. 198.)

Predloženim člankom predviđa se zaštita proizvođača fonograma i filmskih producenata koji nisu zaštićeni prema odredbama međunarodnih konvencija koje obvezuju RH, uz primjenu mjere retorzije iz članka 194. stavka 4. ovog Zakona. U tom smislu predviđa se zaštita organizacija za radiodifuziju u pogledu njihovih emitiranja preko odašiljača, koji su na teritoriju RH (načelo primjene prava prema teritorijalnom smještaju odašiljača). Predložena odredba ne odnosi se na satelitsko emitiranje, koje se uređuje člankom 200. Nacrta prijedloga Zakona.

Uspoređivanje rokova trajanja (čl. 199.)

Ovim člankom uređuje se rok zaštite za strance, nositelje autorskog i srodnih prava.

Odredba stavka 1. predstavlja samo upućivanje na automatsku primjenu članka 7. stavka 8. *Bernske konvencije*, za pripadnike članica Bernske unije, dok se za ostale autore primenjuje odredba članka 194. stavka 4. ovog Zakona. To dakle znači da rok zaštite za strane nositelje autorskog prava koji pripadaju državi članci Bernske unije, u RH ne može biti dulji od roka zaštite kojeg uživaju u državi čiji su državljanini ili u kojoj imaju sjedište.

U stavku 2. uređuje se rok zaštite za nositelje srodnih prava. Međunarodne konvencije koje uređuju zaštitu srodnih prava ne sadrže odredbu odgovarajuću članku 7. stavku 8. *Bernske konvencije*. Zato se

uređuje pitanje uspoređivanja trajanja rokova u okviru obveza koje proizlaze iz međunarodnih konvencija kojima je RH vezana, s obzirom na činjenicu da je u njima nacionalni tretman ograničen samo na minimalnu zaštitu predviđenu tim ugovorima. Odredbe ovog stavka ne mogu utjecati na međunarodnopravne obveze RH.

Posebne odredbe za priopćavanje javnosti putem satelita (čl. 200.)

Ovim člankom uređuje se područje primjene ovog Zakona za autore i nositelje srodnih prava čiji se predmet zaštite priopćava javnosti putem satelita, uz primjenu mjere retorzije iz članka 194. stavka 4. ovog Zakona. Odredbe ovog članka usklađene su s odredbama članka 1. stavaka 1. i 2. *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kabelskom reemitiranju*.

Uređuje se da je predmet zaštite priopćen javnosti putem satelita ako se u RH pod nadzorom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju unesu odgovarajući programski signali u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi do satelita i natrag na zemlju. Prema navedenim odredbama *Direktive o satelitskoj radiodifuziji i kabelskom reemitiranju* država odašiljanja je ona u koju se, pod nadzorom i odgovornošću organizacije za radiodifuziju, unesu odgovarajući programski signali u neprekinuti komunikacijski lanac koji vodi do satelita i natrag na zemlju. Slijednom toga je u 1. stavku ovog članka i uređeno da se ovaj Zakona primjenjuje ako je država odašiljanja Republika Hrvatska.

U stavku 2. ovog članka je određena primjena ovog Zakona i u slučajevima kada se Republika Hrvatska ne može smatrati državom odašiljanja, no uz ispunjenje drugih pretpostavki (alternativno): ako je na području RH usmjerivačka postaja (*up-link station*) iz koje se prenose programski signali ili se sjedište organizacije za radiodifuziju koja je naručila priopćavanje javnosti putem satelita nalazi u RH.

Osobe bez državljanstva (apatridi) (čl. 201.)

Ovim člankom uređuje se primjena ovog Zakona na autore i nositelje srodnih prava koji nemaju državljanstvo ili im se isto ne može utvrditi (apatridi). Apatridi su u svojim pravima izjednačeni s državljanima RH ako u Republici Hrvatskoj imaju svoje uobičajeno boravište. Za slučaj da apatridi nemaju svoje uobičajeno boravište u RH dalje se propisuje da po ovom Zakonu uživaju jednaku zaštitu kao i državljani zemalja u kojoj imaju svoje uobičajeno boravište.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Odredba o primjeni Zakona na prava prije njegova stupanja na snagu (čl.202.)

Člankom 202. uređuje se općenito vremenska primjena ovog Zakona na sva prava koja se uređuju ovim Zakonom. Odredbe se temelje na članku 18. *Bernske konvencije*, koja određuje zaštitu prava za sva autorska djela koja nisu postala javno dobro. *Sporazum TRIPS* člankom 14., točkom 6. i člankom 70., točkom 2. to pravilo *Bernske konvencije* proširuje i na proizvođača fonograma i na njima snimljene izvedbe. *Rimska konvencija* pak omogućuje članicama da pravilo iz članka 18. *Bernske konvencije* primjeni svojim zakonodavstvom i na prava organizacija za radiodifuziju.

Sada važećim Zakonom o autorskom pravu zaštićena su autorska djela, izvedbe umjetnika izvođača i emitiranja organizacija za radiodifuziju pa se u stavku 1. ovog članka, štite i dalje, osim ako rok zaštite nije istekao prije stupanja na snagu ovog Zakona.

Stavkom 2. propisuje se retroaktivna zaštita za fonograme i na njima snimljene izvedbe u skladu sa zahtjevom članka 14. stavka 6. *Sporazuma TRIPS*. Predmetna odredba sadržajno odgovara članku 131. važećeg Zakona.

Videogrami i izdanja nakladnika kao predmeti zaštite srodnih prava sada važećim Zakonom o autorskom pravu nisu uređeni, pa se u stavku 3. ovog članka zaštita propisuje za videograme i izdanja nakladnika koja su prvi put fiksirana odnosno prvi put zakonito izdana tek nakon stupanja na snagu ovog Zakona.

Stavkom 4. propisuje se retroaktivna zaštita za baze podataka kao predmete zaštite srodnih prava, u skladu s člankom 14. *Direktive o zaštiti baza podataka*.

Stavkom 5. uređuje se da sva prava stečena prije stupanja na snagu ovog Zakona ostaju netaknuta, te da se i dalje primjenjuju tarife udruga za kolektivno ostvarivanje koje postoje u trenutku stuanja na snagu ovog Zakona. Stavkom 6. se uređuje pitanje primjene ovog Zakona na djela stvorena u radnom odnosu nakon stupanja na snagu ovog Zakona, ali temeljem ugovora o radu koji su sklopljeni prije stupanja na snagu ovog Zakona, dok se stavkom 7. uređuje da svi pravni poslovi sklopljeni prije stupanja na snagu ovog Zakona ostaju na snazi ako nisu u suprotnosti s odredbama ovog Zakona.

U stavku 8. uređuje se obaveza udruga za kolektivno ostvarivanje da u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona usklade svoje opće akte s odredbama ovog Zakona.

Posebna odredba o računalnim programima i bazama podataka (čl.203.)

Ovim se člankom posebno uređuje primjena ovog Zakona na računalne programe i baze podataka stvorene prije stupanja snagu ovog Zakona, ako se time na zadire u ugovore koji su sklopljeni i prava koja su stečena prije tog dana.

Važećim je Zakonom također propisana zaštita računalnih programa kao pisanih djela, a ovim se Zakonom samo prvi put uređuju određena pitanja u posebnim odredbama za računalne programe u skladu s *Direktivom o zaštiti računalnih programa*.

Važećim Zakonom propisana je zaštita baza podataka koje su prema rasporedu ili izboru građe samostalna djela i koje su predmet zaštite autorskog prava. Ovim Zakonom uvodi se *sui generis* zaštita baza podataka koje su predmet zaštite srodnih prava. Primjena ovog Zakona pod navedenim pretpostavkama na sve baze podataka usklađena je s člankom 14. *Direktive o zaštiti baza podataka*.

Postupci u tijeku (čl. 204.)

Ovim člankom propisuje se primjena materijalnog prava na građanske postupke započete prije stupanja na snagu ovog Zakona. Iako je članak 179. novina ovog Zakona, kojom se propisuje mogućnost isticanja zahtjeva za povrat bespravno stečene imovinske koristi, člankom 204. obuhvaćeni su i postupci pokrenuti radi povrata imovinske koristi stečene bespravnim korištenjem budući su se oni i prije donošenja ovog Zakona mogli isticati temeljem odredaba Zakona o obveznim odnosima.

Ovim člankom propisuje se mjerodavno materijalno pravo samo za započete građanske postupke, budući da je za krivične i prekršajne postupke mjerodavno načelo primjene za okrivljenika blažeg prava, pa se smatralo nepotrebnim takvo opće načelo kaznenog postupka ponavljati u ovom Zakonu.

Podzakonski propisi (čl. 205.)

Člankom 205. utvrđuju se šestomjesečni rokovi od stupanja na snagu ovog Zakona, u kojima ministar nadležan za Državni zavod za intelektualno vlasništvo, uz prethodno mišljenje Zavoda treba donijeti propisane Pravilnike potrebne za provedbu odredbi IV. poglavlja o ostvarivanju prava, te mjere iz članka 98. stavka 2. ovog Zakona.

Obveza dostave općeg obračuna (čl. 206.)

Ovim se člankom utvrđuje šestomjesečni rok od stupanja na snagu ovog Zakona, u kojem su udruge za kolektivno ostvarivanje prava dužne dostaviti Zavodu prvi revidirani opći obračun iz članka 167. stavka 8. ovog Zakona.

Prestanak propisa (čl. 207.)

Članak 207. propisuje uobičajenu odredbu kojom se navode propisi koji prestaju vrijediti na dan stupanja na snagu ovog Zakona, kao i primjena podzakonskih propisa do donošenja novih prema ovom Zakonu.

Stupanje Zakona na snagu (čl. 208.)

Propisuje se uobičajeno stupanje na snagu ovog Zakona osmog dana od dana objave u «Narodnim novinama».